

Det här verket är upphovrättskyddat enligt *Lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk*. Det har digitaliserats med stöd av Kap. 1, 16 § första stycket p 1, för forskningsändamål, och får inte spridas vidare till allmänheten utan upphovsrättsinnehavarens medgivande.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work is protected by Swedish Copyright Law (*Lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk*). It has been digitized with support of Kap. 1, 16 § första stycket p 1, for scientific purpose, and may no be disseminated to the public without consent of the copyright holder.

All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

morgonbris maj

En bild från Göteborgsklubbarnas bohagsdemonstration.

MORGONBRIS PROPAGANDA GÅR VIDARE ÖVER LANDET

Göteborgskvinnorna hör till dem, som ha accepterat Morgonbris förslag att ge hemmankvinnorna pålitliga orienteringar inom deras yrkesområde. En intressant och välordnad utställning har nyligen varit anordnad i ABF:s lokaler i Göteborg. Med hjälp av olika firmor har kvinnoklubben kunnat visa upp vad den svenska bohagsindustrin kan bjuda när den är som bäst. Praktiska bomullstyger i vackra färger från Almedahl-Dalsjöfors tävlade om uppmärksamheten med ljuvliga linnegardiner och handdukar, borddukar och annat i den vägen. Vid en lång disk demonstrerades det bästa och representativaste i kastrull- och köksspisväg och olika porslins- och glasfirmor visade upp förnämliga glas och serviser i lätta läckra färger och mönster. En samling användbara kompletteringsmöbler fullständiga utställningen. Sedan allt detta beskådats samlades besökarna inne i den stora salen, där fröken Märta Öberg berättade om det morgonbrisinitiativ, som föranlett klubben att söka samarbete med olika firmor och som fått denna utställning till resultat.

I samband med utställningen hade man lyckats förvärva fröken Ebba Fick som föreläsare om "Varukännedom". Framställningen visade att mycket kan rymmas i det ordet. Fröken Fick berättade om linodlingen och linnetillverkningen geom tiderna och om hur olika länder ha utvecklat denna förnäma näringsgren. Hon visade med ljusbilder linets saga, som hon uttryckte det, och man fick följa speciellt hur den gestaltat sig i Sverige. Det var dräll och damastmönster i alla olika variationer, nytt och gammalt i förening. Det visade sig också nu som alltid att det nya bygger på det gamlas grund. Många mönster, som 16-, 17- och 1800-talets väverskor arbetade med, återfinnas i modern produktion. Fröken Fick talade också om bomullen och visade bilder där bomullstyget spelade framträdande roll. Efter föredraget demonstrerade tal. med ledning av utställningsmaterialet vad hon förut i sitt föredrag berört.

... men även för oss borde det väl gå att få del av goda alster.

Till Morgonbris redaktion!

Skulle det vara möjligt få ett av de frågeformulär som Morgonbris sänt ut i anledning av Varukatalogen? Nu råkar jag tillhöra en av dem som är synnerligen intresserad för just "vackrare vardagsvaror", och önskar så innerligt att alla husmödrar få blicken öppnad för saken. Själv lantbrukarhustru tillhör jag en arbetargrupp som har små ekonomiska resurser, men även för oss borde det väl gå att få del av goda alster. Jag har en djärv tanke: Får jag komma med en bordsdukning? Den skulle heta: Helgdagsafton dukar bondhustrun till kvällsvard.

Vi har här hemma lite cirkelarbeta och i morgon kväll ha vi en heminredningskväll, där jag skulle återge fru Mattis Hörnléns föredrag: "Bostadens inredning" med ljusbilder, som vi rekviderat genom Slöjdföreningen. Till hösten har jag tänkt att kunna använda Varukatalogen till någonting liknande.

Med kamrathälsningar

Lisa JONSSON, Bollnäs.

Omslagsbilden: Flickansikten i Socialdemokratiska ungdomsförb. Foto Bertil Norberg

Med detta nummer följer en bilaga.

SMAKFÖRBÄTTRING

Vi diskuterade Morgonbris varukatalog i vår klubb härom dagen. Jag skulle inleda frågan, och jag gjorde det med all den entusiasm, som jag känner för tidningens aktion, att göra husmödrarna förtrogna med produktionen.

Om jag nu inte förmådde att klarlägga saken så som jag ville och menade, eller vad det berodde på, men i den efterföljande diskussionen gick en av medlemmarna upp och förklarade att visst var det bra att Morgonbris arbetade för smakförbättring på en del av livets områden, men vi hade dock viktigare frågor, som vi borde syssla med.

Smakförbättring? Jag blev som ett levande frågetecken. Skulle jag så missuppfattat syftet med Morgonbris aktion? Jag trodde att denna gällde att göra kvinnorna förtrogna med samhällsmaskineriet och att göra dem medvetna om sin roll i produktionsprocessen. Smakförbättringen trodde jag var en bisak, som man fick på köpet.

Är det manne någon annan av vår tidnings läsare som vill, i vår tidning delge mig sina synpunkter på frågan?

Lina HJORTH

N:r 5 + Årgång 31

morgonbris

utkommer den 1:sta i varje månad.

TIDNING FÖR
Sveriges socialdemokratiska kvinnoförbund.

REDAKTÖR o. ANSVARIG UTGIVARE:

Kaj Andersson

EKONOMICHEF: Greta Agerby

REDAKTION och EXPEDITION

Västmannagat. 2 n. b., STOCKHOLM

Tel. 118882, 118886. + POSTGIRO

N:r 50196.

PRENUMERATIONSPRIS:

Helt år kr. 4:—; lösnummer 35 öre.

Prenumeration kan ske på posten.

ANNONSPRIS:

Före och i text 60 öre per mm.

Efter text 50 " " "

Sista sidan (offsettryck): 1/1 sida kr. 550:—.

Innersida kr. 475:—. 1/2 sida kr. 250:—.

1/4 sida kr. 125:—

PÅ STOCKHOLMSHANTVERKARNAS UPPLYSNINGSBYRÅ DEMONSTRERA FÖLJANDE:

Vad som bestämmer kvalitén i god madrass

Extra prima bolstervar innehållande 8 kg hästtagel. Kval. A Kr. 102:—
 Extra prima bolstervar innehållande 8 kg hästtagel. Kval. B Kr. 86:—
 Extra prima bolstervar innehållande 8 kg nöttagel. Kr. 72:—
 Extra prima bolstervar innehållande 8 kg fiberbl. tagel Kr. 56:—
 Prima bolstervar innehållande 3 kg tagel, 5 kg krollsplint Kr. 48:—
 Prima bolstervar innehållande 6 kg krollsplint, 2 kg vadd Kr. 35:—

Riktigt utförd fätölj.

Tätare och bättre sadelgjord, omsorgsfull snörning, fristående resårkant.

Obs! Krollsplint i grundstopppning och tagel på rygg.

Tagelstopppning på sits och rygg, resår och tagelstopppning på armstöden.

4-skaftad domestik.

Sekunda utförd fätölj.

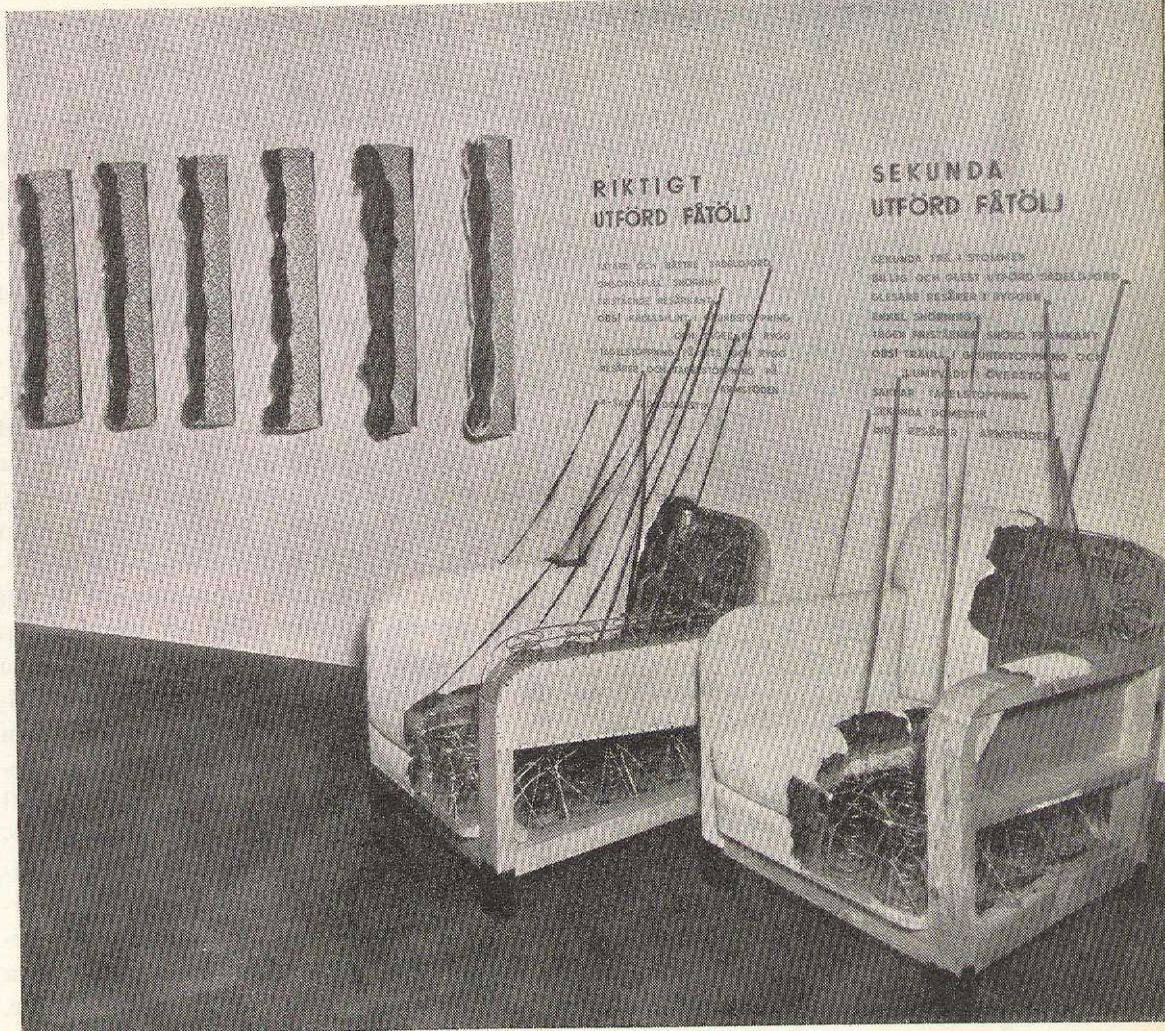
Sekunda trä i stommen, billig och glest utförd sadelgjord, glesare resårer i ryggen, enkel snörning, ingen fristående framkant.

Obs! Träull i grundstopppning och lumpvadd i överstomme.

Saknar tagelstopppning.

Sekunda domestik.

Inga resårer i armstöden.

RIKTIGT UTFÖRD FÄTÖLJ

RIKTIGT UTFÖRD FÄTÖLJ
 TÄTARE OCH BÄTTRE SADELGIJORD
 OMSORGSFULL SNÖRNING
 FRISTÄNDE RESÅRKANT
 OBS! KROLLSPLINT I GRUNDSTOPPPNING
 OCH TAGEL PÅ RYGG
 TAGELSTOPPPNING PÅ SITS OCH RYGG
 RESÅR OCH TAGELSTOPPPNING PÅ
 ARMSTÖDEN
 4-SKAFTAD DOMESTIK

SEKUNDA UTFÖRD FÄTÖLJ

SEKUNDA TRÄ I STOMMEN
 BILLIG OCH GLEST UTFÖRD SADELGIJORD
 GLESARE RESÅRER I RYGGEN
 ENKEL SNÖRNING
 INGEN FRISTÄNDE FRAMKANT
 OBS! TRÄULL I GRUNDSTOPPPNING
 OCH LUMPVADD I ÖVERSTOMME
 SAKNAR TAGELSTOPPPNING
 SEKUNDA DOMESTIK
 INGA RESÅRER I ARMSTÖDEN

"HUSMÖDRARNA MÄNNENS ARBETSGIVARE"

MORGONBRIS SAMLAR KVINNORNA KRING DERAS UPPGIFT SOM PRODUKTIONSLEDARE

Som ett led i Morgonbris aktion Fabrikernas bästa för hemmens behov sände kvinnoförbundet för någon tid sedan ut cirkulär till sina 15.000 medlemmar med den till synes enkla frågan Vad nytt önska ni för edra hem? Effekten blev överraskande i många avseenden. Frågeställarna tvivlade inte ett ögonblick på att cirkuläret skulle mötas av en förstående husmoderskår, men den förvissningen kom något på skam. Den bittra indignation, som man visat på sina håll i form av gemensamma protestuttalanden eller personliga brev till Morgonbris redaktion, har emellertid inte blivit ett minst intressant inslag i den jätteinteriör från de svenska arbetarnas hemvärld, som enquëten kallat fram. Den poli-

tiskt aktiva arbetarhustrun lystrade misstänkt när det vädjades till henne som husmoder: Skulle det här nu åter vara ett pekfinger, som visade henne tillbaka till köket, till de över axeln sedda husmoderssysslorna? Och hon aktade sig visligen för att överhuvudtaget ta befattning med påhittet. Mer än ett cirkulär har kommit tillbaka med endast den kategoriska kommentaren: Så'nt nonsens. Men när de överlägsna opponenterna bli i tillfälle att lära känna innehållet i mängden av de kloka, allvarliga uttalanden, som verkligen följt från husmödrar i olika delar av landet, skola de säkerligen slås av en lika stor besvikelse över sig själva att de försummat tillfället till medverkan i en husmodersaktion, som

uppenbarar krafter och möjligheter, vilka skulle kunna bli av enorm betydelse för såväl det enskilda hemmet som samhället. En tysk professor och kooperatör brukade understryka kvinnornas oerhörda betydelse för ekonomin i det moderna samhället genom att föra fram det förbluffande påståendet att hustrurna i själva verket voro sina mäns arbetsgivare." Ja — instämmer Axel Gjores i Konsumentbladet, vilket nu anmärkningsvärt nog slagit in på samma linje som Morgonbris — husmödrarna ha makten. En av deras viktigaste uppgifter i hemmet är att bestämma över vilka varor som skola inköpas, och det är här deras roll såsom produktionens ledare i stor stil börjar. Ty i själva verket

är det husmödrarna, som bestämma över vilka tillverkningar, som skola drivas fram. Om en vara faller dem i smaken, så betyder det, att hjulen få rulla med fart på den fabrik, som tillverkar den. Om de däremot icke tycka, att varans kvalitet och pris svara mot vad de ha rätt att begära, så sjunker efterfrågan och tillverkningen går tillbaka.

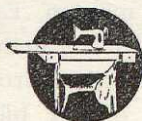
Men när man talar om en person, som står i ett sådant förhållande till en viss ekonomisk verksamhet, att man kallar honom arbetsgivare, d.v.s. produktionens ledare, förutsätter det att han är medveten om sin roll och att han handlar med en viss planmässighet. Men husmödrarna äro i stor utsträckning alltjämt omedvetna om den oerhörda makt de förfoga över. Kooperationens möjligheter att nå en vidare utveckling och att kunna göra större nytta beror i mycket hög grad på om husmödrarna alltmer få blicken öppen för den betydelsefulla ställning, de intaga i det nutida samhällslivet, och intressera sig för att begagna denna sin ställning till enskild och allmän nytta."

Vår sömmerska...?

De ä Mamma och hennes
Husqvarna Symaskin

Säljas av Husqvarna Depoter och deras ombud på bekväma avbetalningsvillkor eller per kontant mot hög kassarabatt.

Kloka husmödrar sy själva barnens kläder — på en modern Husqvarna Symaskin. Den betalar sig snart, arbetar väl, är lätt- och tystgående samt alltid lika pålitlig. På en Husqvarna kan Ni också märka, brodera, fälla, rynka, plissera, stoppa.

Husqvarna
Symaskiner

Husqvarna Vapenfabriks A.-B., Huskvarna.

Så långt Axel Gjores. Vi skulle vilja tillfoga att även arbetarrörelsens möjligheter att nå en vidare utveckling i hög grad beror på om arbetarhusmödrarna bli medvetna om sin makt. Den stunden torde inte heller låta vänta på sig. Redan Morgonbrisenquêten, ger vackra löften. Det från andra folkgrupper ofta upprepade påståendet om arbetarnas stora löner och fallenhet för extravaganser får här ett värdigt och sakligt svar. Trots att önskelistorna ge fantasin fria tyglar är det ett försvinnande fåtal, som sysslar med kapitlet prydnadssaker, och de, som stannat för rubriken önska på sin höjd den billiga gröna Rörstrandskrukan Morgonbris presenterade i sitt januarinumner eller en enkel tennljusstake. Men vad svenska folket nu tydligen är moget för är bättre bäddkultur. I alla händelser står det som ett krav främst på alla insända önskelistor. Utan att brevskrivarna haft någon som helst kontakt med varandra är ordalydelsen densamma såväl från Vindeln i nordligaste Norrland som från de skånska lantgårdarna: "Bort med holstrar och tjocka sticktäcken! Vi behöva bättre sängar, nya madrasser, tre, fyra, fem filtar, men priserna äro för oöverkomliga för våra löner." Alla utan undantag ropa de även på rostfritt — rostfria husgeråd, rostfria diskbänkar. Allt bara det kan befordra hygien — men det är för dyrt.

Morgonbris fann dessa ensartade intressen så anmärkningsvärda att vi redan fastän enquêten alltjämt pågår satt oss i förbindelse med de ledande industrierna på varuområdena ifråga och för dem framlagt husmödrarnas deklamationer. Industrimännen ha ivrigt gått oss tillmötes. I några fall ha de genast föranstaltat om utarbetande av nya modeller efter de intentioner, som husmoderssvaren lämna. På andra håll är man som bäst i färd att pröva möjligheterna till en prisreglering. Beträffande det rostfria stålet har Kooperativa förbundet nyligen företagit vissa försök i här önskad riktning, men det har inte på långt när samlat allmänhetens uppmärksamhet i den utsträckning, som man beräknade och fråga är om experimentet kan göras om. Det beror återigen på husmödrarna, om de äro vakna och säga sitt ord.

Men arbetarhemmens kvinnor ha ännu en allvarlig invändning att göra:

"Det är inte stor idé för oss att orda om nyinköp av vare sig det eller det så länge vi har en sådan här dålig bostad, så länge vi saknar utrymme, saknar vatten och avlopp inomhus." Inför det konstaterande borde om någon bohagsindustriernas män känna sig manade att sätta in sina krafter i medverkan till höjandet av bostadsstandarderna i vårt land. I ett följande nummer, där vi ingående syssla med bäddfrågan, hoppas vi emellertid kunna ge goda rapporter från säng- och madrassfabrikanternas nyorienteringar.

"Den framgång som mött tidskriften Morgonbris' varukatalog, som på ett så förebildligt sätt propagerar för den bästa svenska standardvaran inom bohagsindustrien, utgör ett stimulerande exempel", uttalar Sv. slöjdföreningens chef dr Åke Stavenow i Konsumentbladets nu pågående debatt om smak och bohag.

Blankar fort!
Blankar lätt!

Ahlgrens
NOBLESS

Rekordet står sig...

Under det gångna året har antalet Nobless-köpare ökat med flera tusen. — Det är kvalitet i varje Nobless-burk. Vi ha 25 års erfarenhet att bygga på.

Nobless tillverkas blott i en kvalitet — den högsta. Trots stegrade priser ä ädelvarer säljes Nobless till oförändrat pris: 35 och 45 öre pr Burk.

F. AHLGREN'S TEKN. FABRIK A.-B., Gelle.

Det finns husmödrar, som hälsat Morgonbris Varukatalog med en knyck på nacken: "Har vi bara pengar, så vet vi nog vad vi skall köpa! Vet de männe även om här nedan skildrade förhållanden, som exemplifierar nödvändigheten av att husmodern är på sin vakt och ej slår sig till ro i självbelåtenhet.

D E N F A R L I G A M A D R A S S E N

"Från sopor har det kommit
till sängar skall det gå . . ."

Utan någon som helst överdrift kan ovanstående rader, sorgligt nog, sättas som motto för en stor del av vårt lands sängkläderstillverkning.

I fråga om mat och dryck övervaka våra myndigheter, att för hälsan skadliga varor icke tillhandahållas den stora allmänheten. Även på våra bostäder hålla de ett vaksamt öga — men då det gäller en annan, hygieniskt sett, lika viktig fråga, nämligen våra sängkläder och deras stoppningsmaterial, då upphör myndigheternas kontroll helt och hållet. Här får allmänheten skydda sig själv bäst den kan och vill.

Som det nu är, finnes intet hinder för framställandet och försäljandet av sängkläder, såväl täcken som madrasser, stoppade med vadd av gammal kardad lump. Detta tillämpas också i långt större utsträckning, än man skulle vara benägen att tro. Färgen å dylik "vadd" kan vara ljusst kulört eller t. o. m. vit givetvis beroende på färgen hos ursprungsmaterialet. Men lump är och förblir alltid lump, även om det färdiga materialet, ytligt sett, ser rent och vitt ut. Från avskrädeshögar och soptunnor har det likafullt kommit. En av sådant material framställd vadd kan alltid skiljas från en vadd av originalbomull genom de trådar, som finnas inmängda i vadden, vilka erinra om, att det ursprungliga

ut I NATUREN

Vandra, sporta och idka friluftsliv. Sol och luft skänka hälsa och krafter. Huden blir dock lätt torr och narig, varför den behöver skyddas med Faréna friluftscrème. Beståndsdelarna i denna crème verka stärkande och nybildande på hudvävnaden. Solstrålarnas naturligt brynande inverkan på huden förhöjes samtidigt som hyn blir jämnare och vackrare. Glöm ej en burk i packningen.

GAHNS

FARÉNA

HAVRECRÈME · OLJA · FRILUFTSCRÈME

OCH VARFÖR behöver Ni just en SPIRELLA?

Helt enkelt därför att Spirella som ingen annan korsett lämnar allt, vad en modern kvinna kan önska av komfort, trivsamt och elegans. Och trots sina kvalitetsegenskaper är en Spirella icke dyr... det är i längden icke endast den bästa utan även den billigaste korsett, Ni kan ha.

Några rader till Spirella, Malmö, och vi meddela Er adressen på en Spirella-Corsetiere eller gör själv ett besök i

Gust. Adolfstorg 43, MALMÖ · Hamngatan 22, STOCKHOLM

materialet har varit trasor, kläder o. d. Dyliga trådar saknas självfallet alldeles i vadd av originalbomull, vilken i stället innehåller större eller mindre kvantiteter små söndriga fröhus och skal, som härstamma från bomullsplantan och som kardmaskinerna icke lyckats fullständigt avlägsna.

Vilken ansvarskännande människa skulle väl vilja gå in på en bakgård och börja riva i där befintliga soptunor efter gamla trasor och sedan utan vidare stoppa in dessa trasor i ett madrassvar samt helt lugnt gå och lägga sig och sova gott ovanpå en sådan lumphög? Helt säkert ingen. Och dock sker det dagligen, fastän allmänheten sällan ägnar en tanke åt något sådant. Varje gång Ni köper en riktigt billig madrass eller ett billigt täcke, kan Ni alltid misstänka, att stoppingsmaterialet inuti, som ju icke syns utifrån och varom försäljaren sällan vet något, utgöres av lumpvadd innehållande mängder av hälsofarliga bakterier. Tro icke att vadden är desinficerad, ty det händer mycket sällan att så är fallet. Helt naturligt förresten. Det skulle nämligen ställa sig alldeles för

dyrt för tillverkaren med en dylik "onödig" procedur. Vad gör det en sådan fabrikant, om den stora allmänheten blir bakteriesmittad, blott han själv får sälja ett visst antal täcken och madrasser per dag. Någon kontroll från myndigheternas sida finnes icke, och denna uppenbara brist begagnar han sig samvetslöst av.

Om bara allmänheten finge sina ögon öppnade för den stora risk ur hälsosynpunkt, den utsätter sig för vid köp av mindervärdigt sängklädersmaterial, skulle den säkert bliva mera nogräknad och icke draga sig för de små extra kostnader, som äro förenade med anskaffandet av fullgoda bäddutrustningar. På den absolut säkra sidan är man givetvis, när man köper sängkläder, försedda med välkända skyddsmärken, där fabrikanten alltså ansvarar för att varan allt igenom är förstklassig. Att handla en smula dyrt visar sig ju mestadels vara det mest ekonomiska och i detta speciella fall visar det sig också, att det ur hälsosynpunkt är det absolut enda riktiga.

Nya, märkliga romaner

ASTRID FORSBERG

Du är vägd på en väg

5: 50

INGEBORG BJÖRKLUND

Han som sjöng

6: 50

HANS FALLADA

**Barnet som vi
väntade**

8: 50

BONNIERS

DRAMATURGER, SPETSEN EDRAPENNOR

Det förmärkes för närvarande ett mycket stort intresse för amatörteater och talkörer inom snart sagt alla arbetareorganisationer, inte minst bland kvinnoklubbarna.

Och kvinnoförbundets medlemmar bombardera oss med önsknningar om sketcher och kortare teaterstycken.

Vi vilja gärna tillmötesgå alla dessa önsknningar, men då måste vi få fram författare.

Vi äro övertygade om att vi ute i kvinnoklubbarna ha en hel rad av författare, vilka skulle kunna åstadkomma utomordentliga saker i den vägen, det är bara det att vi inte veta var de finnas.

För att få reda på dem, ha vi därför inom förbundets v. u. skridit till den drastiska åtgärden att utlysa en pristävlan.

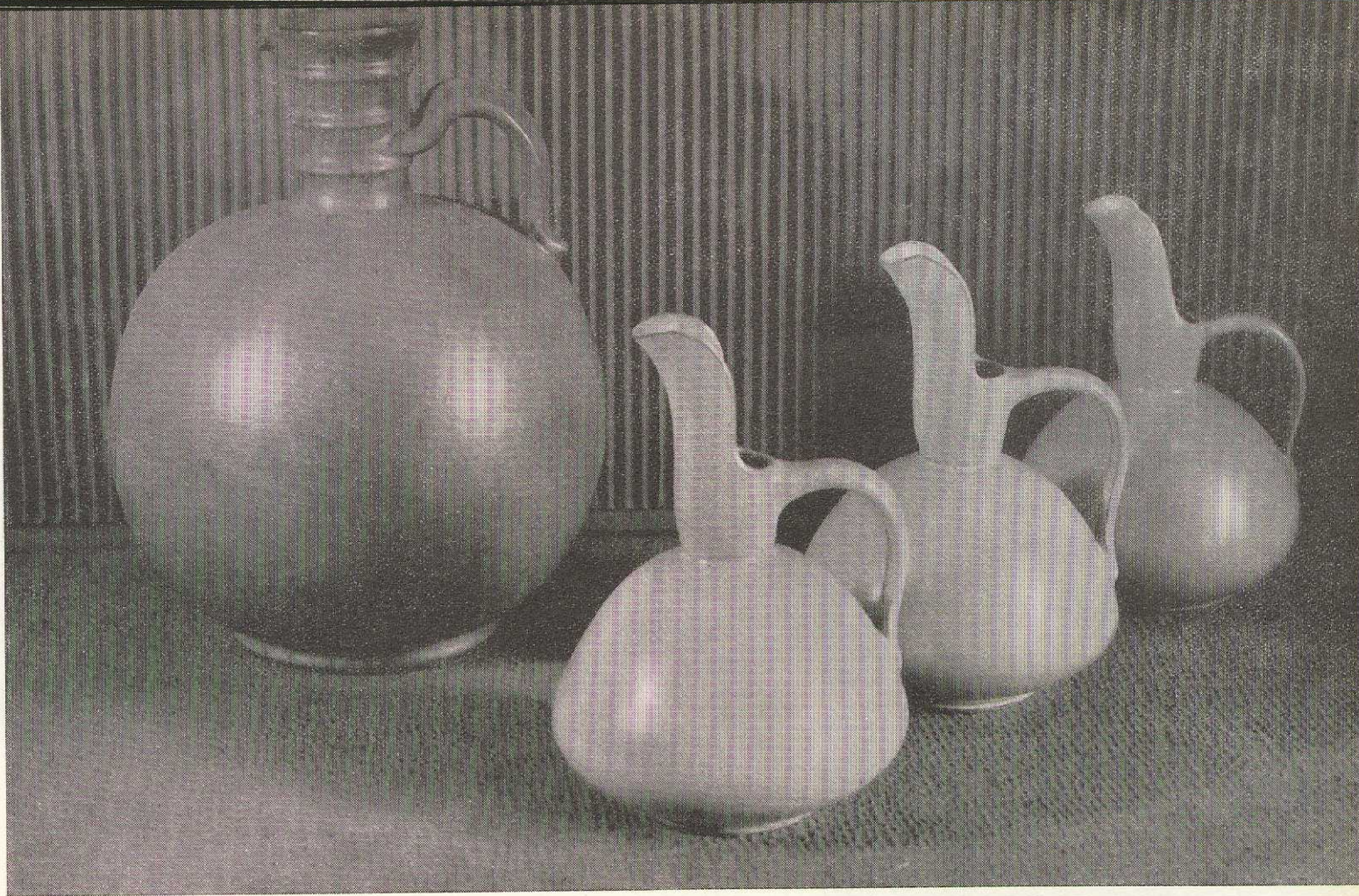
Prisen äro visserligen inte så stora till det här första försöket, men vad har inte en prisbelönt dramaturg att vänta sig i framtiden?

Det gäller således att gripa tillfället.

Tävlingsbidragen, som skola innehålla kortare sketcher eller dialoger, med agitatorisk tendens, skola vara förbundets exp. tillhanda före den 15 juli.

Ett första pris om 25:— kr. och ett andra om 15:— kr. utdelas. V. U. förbehåller sig dessutom rätten att inköpa även andra lämpliga stycken än de prisbelönade.

"Bomullsman."

STENINGE KERAMIK

tillverkas för hand på drejskivan.
Enkla former och utsökta glasyrer.
Prydnadskeramik.

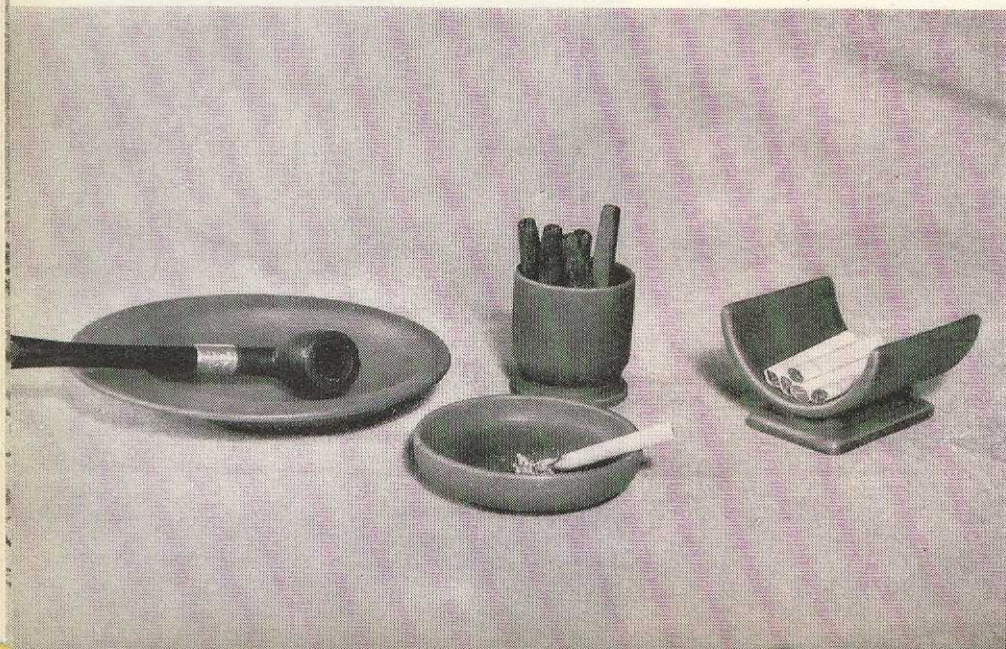
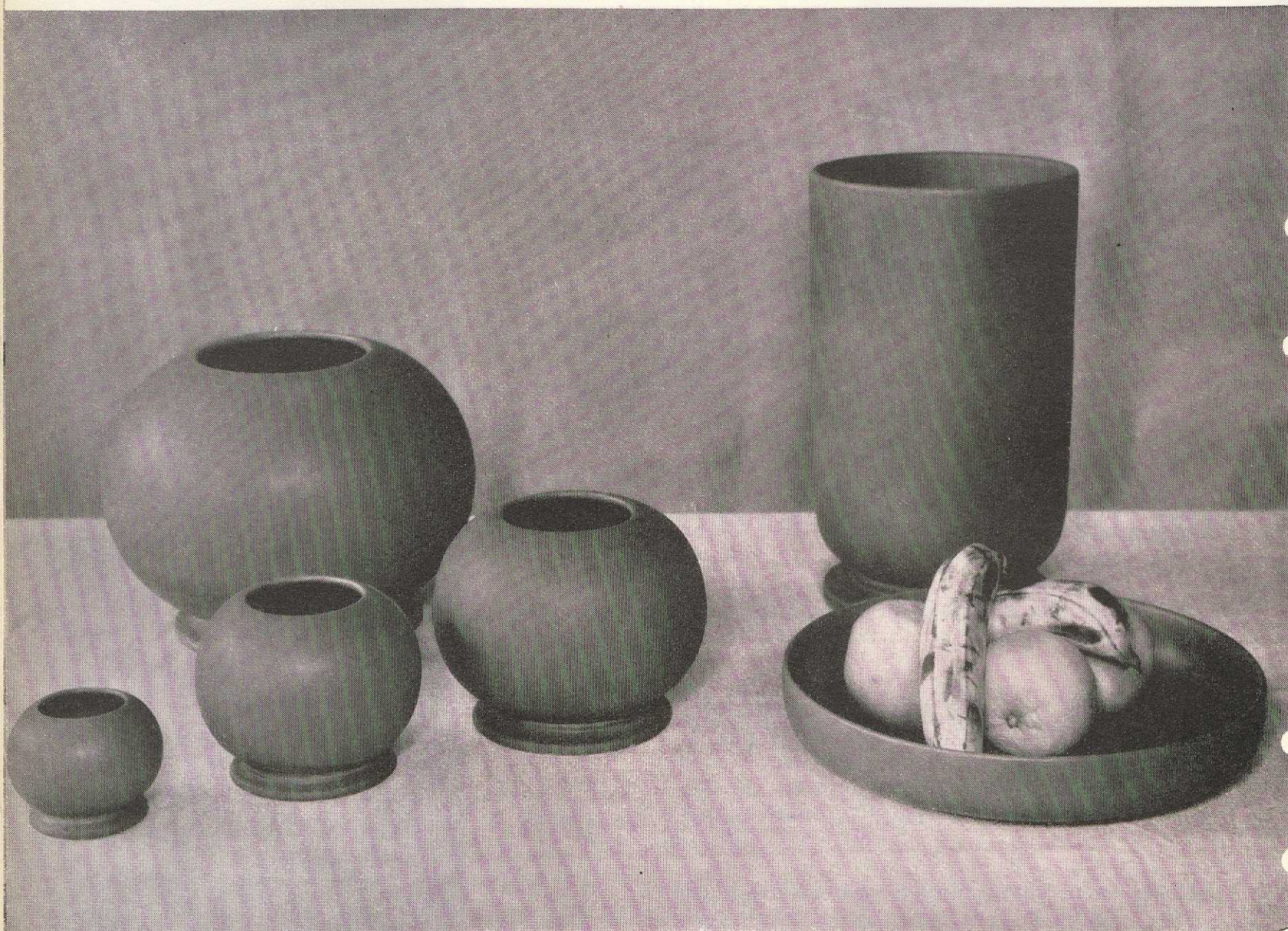
STENINGE KERAMIK + TEL. MÄRSTA 70

RÖRSTRANDS PRYDNADSSERIE PLANO

Under rubriken: "Den enkla formen ger ro för ögat", presenterades i första numret av Morgonbris varukatalog en enstaka pjäs av denna serie. Den stora efterfrågan, som varit visar att denna enkla, strama form, som är karakteristisk för hela Plano-serien, föll läsekretsen i smaken. Här visar Rörstrand ytterligare delar, alla i samma matta gröna glasyr. De billiga priserna och de olika storlekar, som finnas av alla modellerna, gör det lätt att hitta en present, som i pris och storlek passar för alla tillfällen. Pris för kulvaserna 1:—, 2:—, 3:—, 8:—. Fruktskålen 6:—. Bägarevasen 8:—.

Rörstrand

En billig och stilren rökupsats.

Pipfat 1:75, cigaretthållare 0:75,
cigaretthållare 1:25, askfat 0:50.
För hela uppsättningen 4:25.

MORGONBRIS VARUKATALOG

Rörstrands Porslinsfabriker Lidköpings porslinsfabrik

Till vardags såväl som till fest kan Lidköpingsfabriken erbjuda Er en passande kaffeservis, då just detta är en av dess specialitéer. Ur den rikhaltiga kollektionen se nedanstående urplock.

IH 5855: En enkel randdekor i brunt och blått på vit botten. På denna modell finnes dessutom ett flertal andra mönster.

kaffegods	10:50
kaffeservis	..	7:—
tegods	15:75
tekanna	4:25
assietter	9:—
cigarrettfat	..	0:50
cigarrettbägare		1:—

Royal: En läcker cremefärgad glasyr med en modern dekor i brunt.

kaffegods	15:50
tegods	23:25
assietter	14:50

kaffeservis	..	10:80
tekanna	6:80
brödfat	3:40

GL 5867 är elegant betnad med gul fond och ränder i guld och grönt. Samma modell göres med blomdekor dels i grönt dels i rött.

kaffegods	18:—
kaffeservis	..	12:—
tegods	27:—
tekanna	7:60
assietter	16:—

Ovala fat 6403, 7 storlekar:
 240—475 mm Kr. 5:50—20:—
 Fiskfat 6450, 3 storlekar:
 475—635 mm Kr. 22:50—38:—
 Runda fat 6421, 9 storlekar:
 150—420 mm Kr. 4:25—27:—
 Karott 6183, 7 storlekar:
 rymd 30—200 cl Kr. 5:50—15:—
 Lock till karott: Kr. 4:25—10:25
 Såssnipa 6281, 4 storlekar:
 rymd 6—28 cl Kr. 10:75—18:75
 Såsskål 6321, 3 storlekar:
 rymd 50—100 cl Kr. 18:—24:—
 Omelettlåda 6491:
 150—170 mm Kr. 5:25—6:50

Matskedar	Kr. 12:—	pr duss
Matgafflar	” 12:—	”
Dessertskeदार ..	” 11:—	”
Dessertgafflar ..	” 11:—	”
Teskeदार	” 6:50	”
Kaffeskeदार	” 6:—	”
Smörgåsgafflar ..	” 8:—	”
Matknivar	” 17:—	”
Dessertknivar	” 15:—	”
Smörknivar	” 16:—	”
Ostknivar	” 16:—	”
Fruktknivar	” 11:—	”
Såsskeदार	Kr. 2:75	pr st
Soppslevar	” 5:—	”
Groggskeदार	” 11:—	pr duss
Sillgafflar	” 10:—	”
Assiettgafflar	” 7:—	”
Bakelsegafflar ..	” 8:50	”
Äggskeदार	” 7:50	”
Hummergafflar ..	” 12:—	”
Senapsskeदार	” 9:—	”

Kaffekanna 6005, 50 cl Kr. 23:50	Tekanna 6105, 50 cl Kr. 29:—
75 ” ” 28:—	75 ” ” 33:—
100 ” ” 30:—	100 ” ” 38:—
Gräddkanna 6025, 9 cl Kr. 9:—	Tillbringare 6125, 50 cl Kr. 18:—
14 ” ” 10:25	75 ” ” 20:75
18 ” ” 11:50	100 ” ” 23:—
Socketfat 6045, 75 mm Kr. 2:25	Socketrask 6085, 25 cl Kr. 9:50
85 ” ” 2:75	50 ” ” 13:—
95 ” ” 3:25	75 ” ” 17:—

Artiklar
 av

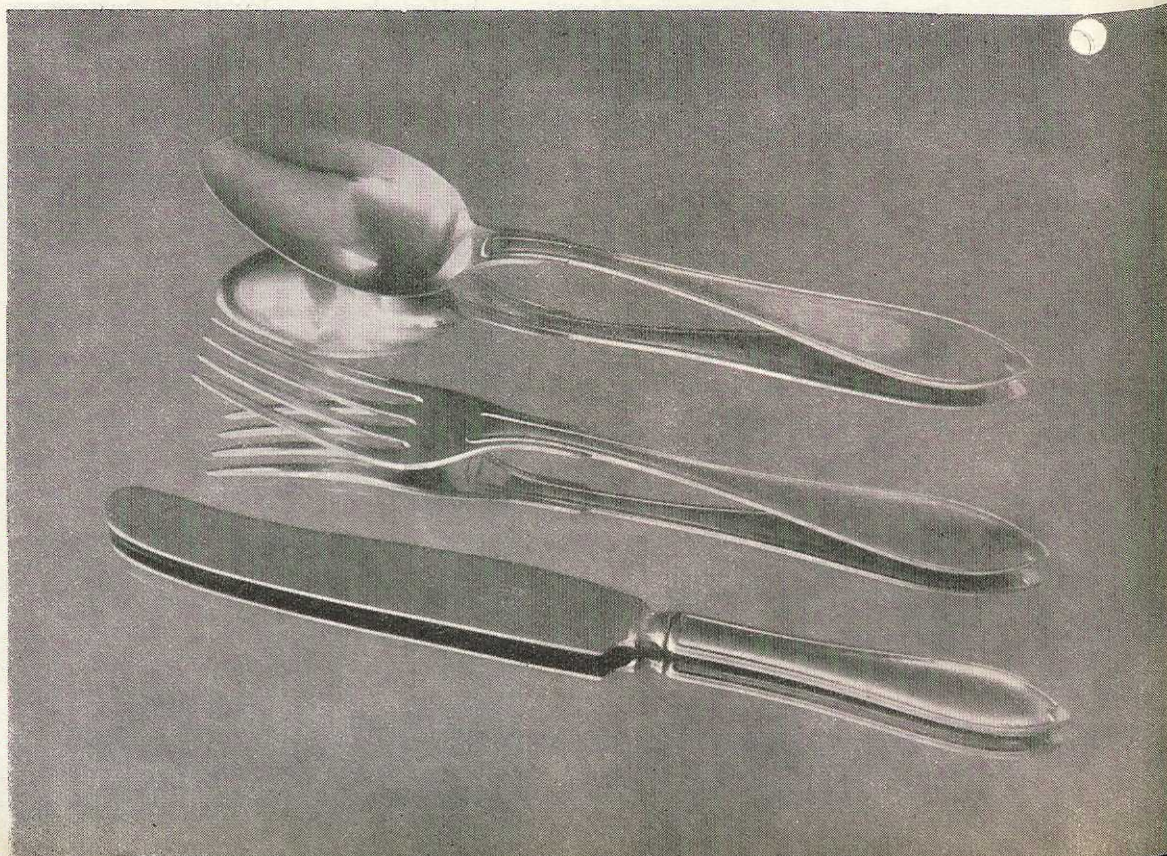
Svenskt Rostfritt Stål
 äro de bästa Ni kunna få.

De äro praktiska, hygieniska, outslitliga.

Aktiebolaget

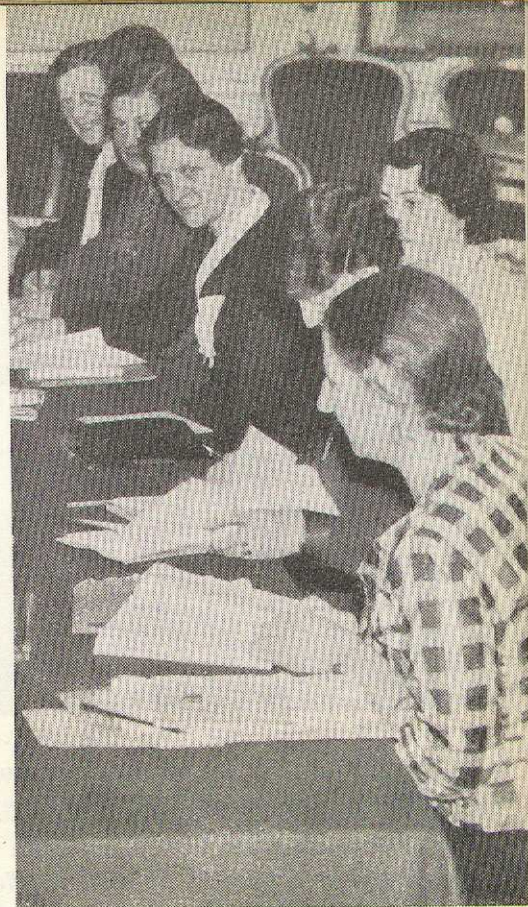
Gustav Erikssons Metallfabrik

ESKILSTUNA

Riksdagsledamoten fru Olivia Nordgren öser generöst ur sin rika kunskapskälla om socialförsäkring, i det hon skisserar upp förslagen till reformer av den statliga pensioneringen.

Statsrådinnan Eva Wigfors, redogör för monopolfrågans läge.

MINNS ATT NI ÄRO MÖDRAR

till ungdomen i vår organisation, vädjade ungdomsförbundets studieledare Iwan Olsson vid kvinnoförbundets jubileumsfest i Stockholm och fortsatte: "Det har en oerhörd betydelse för hela vår rörelse hur ni skapar hem för vår ungdom. Därför hälsa vi inom ungdomsförbundet med glädje den nya linje kvinnoförbundet och Morgonbris slagit in på som syftar till att även väcka kvinnornas ansvar som husmödrar."

Det var också i övertygelsen att formandet av vårt lands framtid i stor utsträckning beror på att hemmens kvinnor komma loss ur sin isolering och bli verksamma medarbetare i den demokratiska folkpolitik, som kan bereda trygghet och trivsel åt alla, och att de bli detta just i sin egenkap av mödrar och hemmens vårdare, som kvinnoförbundets riksstyrelse samlades till sitt ordinarie årsmöte. Det gångna årets verksamhetsberättelse, som godkändes utan debatt, visade också upp tydliga tendenser till en ny livaktighet bland hemmens kvinnor. Under året har bildats 34 nya kvinnoklubbar och tidningen Morgonbris har vunnit en ökad och mycket intresserad läsekrets.

Under medverkan från Gerda Kjellberg, Eva Wigfors, Alva Myrdal och Olivia Nordgren, alla fyra som bekant medlemmar i kvinnoförbundet, ägnade förbundsstyrelsen större delen av sina förhandlingar kring de stora problem, som nu stå i förgrunden och också bli de frågor för vilka årets majdemonstration sker: för fortsatt demokratisk välfärdspolitik till hela folkets fromma, för de gamlas rätt till verksamare stöd genom folkpensioneringen, för rättvisa i lagstiftningen, för samförstånd mellan det arbetande folkets olika grupper, för demokrati och frihet, för fred och folkförbrödring, för solidaritet och socialism. Detta förbundsstyrelsemöte torde höra till ett av de mest målmedvetna och starka, som förekommit under de senare åren. Här fick nu en genom kunskaper och erfarenheter

genombearbetad kvinnoopinion en formulering som nästan ord för ord överensstämmer med vad senare sagts ut i årets majmanifest, där det heter:

Det utrikespolitiska läget präglas allttjämt av ovisshet och oro. Tilltron till rätten vacklar och våldstankarna breda ut sig. Misstron mellan folken underhålles och det föres brottsligt tal om ett nytt krig. I stället för den livligt efterlängade nedrustningen ha vi fått en ny kapprustning. I denna allvarliga situation måste ur folkets djup kravet på fred höjas med särskild kraft. De stora massorna, som hårdast skulle drabbas av en krigisk katastrof, få icke låta sig dragas med i en ödesdiger krigshypnos. De må enträgnare än någonsin manifesteras sin fredsvilja. De måste stödja lugnets och besinningskrafter gentemot dem, som vilja utnyttja oron till att driva även vårt land in i kapprustningens virvel. Den ekonomiska krisen har släppt sitt hårda grepp över näringslivet. Återhämtningen har i Sverige skett snabbare och är större än i flertalet andra länder. Resultaten av de senaste årens konjunkturstimulerande krispolitik ha varit betydande. Men ännu kvarstår en arbetslöshet av allvarlig omfattning. Rationaliseringen har inskränkt behovet av mänsklig arbetskraft och den enskilda företagsamheten kan uppenbarligen icke av egen kraft bereda plats i produktionen för det avsevärda tillskottet av nya arbetskrafter. Samhället måste ingripa där det privata initiativet kommer till korta. Åtgärder från statens sida för att skapa arbetstillfällen äro allttjämt nödvändiga. Samtidigt erfordra förhållandena ett fortsatt omfattande stödjande av jordbruket och dess utövare. Upprätthållandet av de breda lagrens levnadsstandard är i hela samhällets intresse.

Ständig oro för utkomst och existens förbittrar livet för hundratusenden och fräter på folkets livsvilja. Varje åtgärd för skapandet av större trygghet är ägnad att stärka denna vilja och motverka folkstammens tillbakagång. Socialdemokratins hela strävan syftar till att skapa en tryggare tillvaro

Alva Myrdal orienterar förbundsstyrelsen i befolkningsdebatten. för folket. Den socialdemokratiska regeringen fullföljer denna strävan och har även vid årets riksdag framlagt förslag av stor betydelse för folkförsörjningen. Förslagen på bostadsfrågans område äro därvid av grundläggande vikt. Förbättringen av folkpensionerna utgör ett ofrånkomligt led i den sociala omvårdnadens utbyggande. Denna fråga måste nu äntligen få sin lösning. Genomförandet av regeringsförslaget skulle inte endast vara en gärd av rättvisa mot de gamla utan också förbättra utkomstmöjligheterna för de unga. Starka krafter äro emellertid i rörelse för att förfuska den stora reformen. En våldsamt agitation har satts i gång med anledning av de pågående undersökningarna av möjligheterna för reformens finansiering utan ökad belastning av konsumenterna och skattedragarna. Det måste förhindras att den delvis av främmande ekonomiska intressen understödda hetsen i monopolfrågan leder till att samhällets förpliktelser mot de gamla icke fullgöres. Världens blickar äro nu mer än någonsin riktade mot de nordiska folken. Under socialdemokratisk medverkan och ledning har i Norden givits ett föredöme för framgångsrik och verksam kamp mot krisen och för demokratins be- fästande. Den uppmärksammade ställning, som därmed för- värvats, förpliktar och sporrar till fortsatt enig samling kring socialdemokratins idéer.

Förbundsstyrelsen överlägger. Från vänster till höger ses Olivia Nordgren, Trälleborg, Anna Wallin, Falun, Beda Jansson, Stockholm, Greta Agerby, Stockholm, Märta Öberg, Göteborg (ordf. vid mötet), Signe Vessman, Stockholm, Olga Andersson, Östersund, Martha Larsson, Malmö, Disa Västberg, Sundsvall, Annie Wallentheim, Nacka.

VI VILL, VI SKALL ...

KVINNOFÖRBUNDET AKTIVISERAR HUSMÖDRARNA

Förbundsstyrelsen slöt sina förhandlingar med följande uttalande:

Aldrig tidigare har folkförsörjningsproblemet ställts så i förgrunden i dagens diskussion som i vår tid.

Den ekonomiska krisens svåraste verkningar har öppnat allt flera människors ögon för nödvändigheten av reglerande ingripande från samhällets sida i produktionsprocessen. Man har börjat förstå, även i läger, där man förut stått fullständigt oförstående för den saken, att utvecklingen av samhällets liv ej kan helt och hållet lämnas åt slumpen. Allt efter som denna, av vårt socialdemokratiska parti alltid förfäktade grundsats, allt mer och mer utbreddes, och därigenom möjligheterna till en omändring av produktionsapparaten, i syfte att i första hand tillgodose medborgarnas behov, rycker närmare, så växer helt naturligt kraven på de enskilda medborgarnas vilja och kunnighet. Och detta gäller i våra dagar kvinnorna i lika stor utsträckning som männen.

Det är därför inte minst viktigt att kvinnorna ställa sig förstående till tidens strävanden.

I känslan därav, och med tanke på den oerhört viktiga roll, som husmödrarna spela i produktionsprocessen, och faran av att lämna dem kvar i ett föråldrat systems åskådning, har Sverges Socialdemokratiska Kvinnoförbunds styrelse vid sammanträde den 13—14 april i år beslutat, att den av förbundet inledda aktionen för att göra husmödrarna förtrogna med produktionen skall fullföljas och effektiviseras, dels för att bibringa husmödrarna kunskaper om den moderna produktionen, med därav åtföljande opinionsbildande verksamhet i fråga om produktionssätt och prissättning, dels ett fixerande av husmodersarbetet som ett mycket betydelsefullt yrke i starkt behov av uppmuntran och rekreation för dess utövare.

Dessutom vill förbundet verka för ett fastare knytande av samarbetet mellan föräldrar, lärare och barnavårdsarbetare för att ernå de bästa resultat på uppfostrans område, samt stimulera husmödrarna till samarbete med arkitekter och byggmästare för bostadsfrågans ordnande. Styrelsen anser även att samarbete bör åstadkommas mellan hemmens kvinnor och juristerna för överläggningar angående familjerättsliga förhållanden och deras ordnande.

VAD VET FOLKET OM DE FOLKVALDA OCH DERAS SYSSLANDE PÅ HELGEANDSHOLMEN?

MORGONBRIS FÖRETAR EN MARKNADSUNDERSÖKNING OM
RIKSDAGENS POPULARITET. MODERNA RÖSTER UR MÄNG-
DEN: VI VET INGENTING OM DET DÅR.
VARFÖR GÖR INTE RIKSDAGEN REKLAM FÖR SIG?

Finns det någon djupare förankring i folkmedvetandet för en 500-årig institution, till vilken hela landet varje år sänder representanter, som inte endast skall stifta lagar, rörande finesserna i vår förvaltning, utan som på ett genomgripande sätt gestaltar hela folkets vardagsliv, som till en del bestämmer vad vi skall betala för våra livsförnödenheter, och som avgör vad banvakten Andersson skall ha i pension?

Våldsamma valkampanjer utkämpas vid varje riksdagsman-
naval och kommer de politiska lidelserna att svalla, hundra-
tusentals flygblad och broschyrer vandra ut över hela landet,
och ladugårdsknutar, plank och trädstammar prydas med
prunkande affischer, som skrika ut till de förbigående vad
riksdagen gör eller borde göra. Olika tidningar ha i år haft
ståtliga reportage i anledning av de planerade jubileums-
festligheterna i Arboga och i Stockholm dit rikets kommu-
ner kommer att sända 3- å 4.000 representanter. Men följs
riksdagens arbete så som man kunde vänta? Håller valmän-
nen reda på sina ombud? Vet allmänheten något om riks-
dagens 500-årsfest?

Enligt professor Westmans pessimistiska uttalande i Publi-
cistklubben härförleden har det svenska folket intet
intresse till övers för arbetet på Helgeandsholmen. Förr
kände man nog till sina riksdagsmän, men hur är det nu?
— Visst är svenska folket intresserat, säger riksdagsman-
nafrun, som själv ofta sitter på riksdagsläktaren. I somras
kom en man från landsorten upp till riksdagshuset, där ett
möte av det ena eller det andra slaget pågick. Han bad
bevekande att få komma in. De enda önskemål beträffande
Stockholms sevärdheter, som han hyste var att se riksdagen
och — Epa. Jag skulle för övrigt tro att landsortsbon är
mera intresserad än stockholmarna. Kommer någon utifrån
landet till Stockholm så uppsöker han ju ofta någon riks-
dagsman från hemtrakten för att få en biljett till åhörarläk-
taren. Det är dock påfallande att stockholmarna inte själva
hysa mer intresse för riksdagsdebatterna än de halvtomma
läktarna vittnar om.

— Och det kvinnliga inslaget?

Det är i regel stort. Och intresset förefaller att finnas. Man
lär sig också känna igen en del kvinnor, som ofta sitter där
med protokoll och dagordningar och följer förhandlingarna.

— Kan man säga att det finns speciella frågor, som locka
en talrikare kvinnlig publik?

— Det har jag inte märkt. Det skulle i så fall vara när
lärarnas löneförmåner ventileras. Då är alltid en hel del
lärarinnor närvarande. Sen finns det ju två speciella till-
fällena, då det kvinnliga inslaget är påfallande, det är remiss-
debatten och så det högtidliga öppnandet förstås. Men det
är nog inte politiskt intresse, som är drivfjädern då, utan
snarare utsikten till ett skådespel. Och att man vid dessa
tillfällen mera beaktar medspelarna än spelet självt

hör man också på de viskningar, som utbytas: "Vem är
den skalliga gubben där nere? — Är det där Bramstorp?
Den kvinnliga advokaten läser inte riksdagsreferaten, men
väl tidningarnas ledare och så pressrösterna, och tycker sig
därigenom få ett ganska gott grepp om riksdagsuppgifterna.
Liksom de flesta av de tillfrågade kvinnorna hyser hon ett
livligt intresse för frågan om vårt försvar.

— Men själva gången av riksdagens arbete är jag nog inte
så hemma i. Jag skulle tro att propositionerna skall vara
avlämnade inom sjuttio dagar efter riksdagens öppnande,
och ifråga om motionerna är det olika bestämmelser. Sen
ska ärendena förberedas av utskotten. Går det inte till så
att utskotten förelägger riksdagen sin mening om de be-
handlade frågorna tillsammans med en utredning i form
av ett betänkande som sen behandlas av kamrarna?

— Och vad sker om kamrarna inte är eniga?

— Då måste besluten jämkas samman eller också faller frå-
gan, såvida den inte gäller statsutgifter eller skatter. I det
senare fallet räknar man samman ja- och nejrösterna i båda
kamrarna, och flertalet faller utslaget. Det kallas gemensam
omröstning. Men nu tror jag inte att jag kan mer.

Som en intervjuare alltid är något av inkvisitor nöjer vi
oss inte med mindre än att vi övertygar oss om att delin-
kventen också känner till att tolv statsrevisorer, en utrikes-
nämnd, sex tryckfrihetskommitterade, en J.O. och en M.O.
utses av riksdagen.

Nästa offer för vår nyfikenhet är serveringsflickan på
Norma. Hon vet inte hur många riksdagsmän det finns, men
att de finns i två kamrar, det vet hon, och att de arbeta i
utskott har hon sig också bekant, men inte namnet på något
sådant. Hon har aldrig varit i Riksdagen men har läst i tid-
ningarna att voteringen nu sker med elektriska knappar.
Några aktuella riksdagsfrågor kan hon inte påminna sig.
Vi försöka friska upp minnet med att nämna monopolen.
— Jaså är det riksdagen, som har hand om det! Det trodde
jag att man skulle välja om.

Det är tydligen monopolisterna som spöka.

Känner fröken till några riksdagsmän?

— Åhja, Per Albin känner man ju alltid, säger fröken och
strålar upp.

Vid vår vidare rundvandring råkar vi ut för en lustig episod,
lustig eller beklämmande — hur man vill — kanske mest
beklämmande, därför att den visar den okunnighet, som
kan bli farlig. Flickan i mjölkaffären vid Döbelnsgatan vet
ingenting, absolut ingenting. Där varest riksdagen borde haft
en plats i hennes hjärna är ett absolut tomrum. Hon har
aldrig hört talas om några riksdagsmän, än mindre om
något annat, som har med Helgeandsholmen att göra. Hon
hänvisar i stället till sin kamrat, som kommer som en räd-
dande ängel och som presenteras såsom varande mer hemma
i det politiska livet.

— Jag vet allting om det där, förklarar också kamraten,
men jag är nationalsocialist och hänvisar alltid till partiet,
när jag blir tillfrågad.

— Men fröken känner kanske själv till hur många riksdags-
män vi har?

— Ja, sånt vet ju alla, svarar den unga damen, som börjar
förefalla något mindre säker och slutligen erkänner sin
okunnighet både om utskott, voteringar och riksdagsmän.

— Men fröken har kanske läst i tidningarna om något ären-
de, som behandlas i riksdagen i år? Tredje mans rätt? För-
slagen i samband med befolkningsfrågan?

Fortfarande hänvisning till partiet, som befriar sina medlemmar från att tänka själva.

— Förresten de där frågorna, som riksdagen behandlar, har ju ingen betydelse för oss vanliga människor, dekreterar vårt offer och gör en fråga, som sedan förvandlar hennes tveksamhet till öppen fiendskap.

— Är det riksdagen som har skickat Er?

Eftersom riksdagen ännu inte kommit på den idén att göra marknadsundersökningar upplyser vi sanningsenligt men med en viss nyfikenhet på följderna att vi kommer från Morgonbris. Det väntade utbrottet uteblir heller inte.

— Jag hatar allt vad socialdemokrater heter. Det är de, som gör att jag får betala skatt för att 25.000 människor i Stockholm skall slippa arbeta och få understöd. Tänk om jag också skulle sluta arbeta. Vad skulle det då bära hän? Och med detta prov på politisk kultur och utan att för-

**Skydda dem
med livförsäkring i
Folket**

barma sig över de nygräddade bullarna och de öppna gräddspannarna griper hon demonstrativt kvasten — symbolen på otaliga valaffischer — och sopar med en frenesi, som skulle tillfredsställa tredje rikets ivrigaste förkämpe för kvinnans återförande till det husliga arbetet.

I Norberg träffar vi en arbetarhustru, som inte jävar på ståendet att det är i landsorten man finner det största intresset för riksdagens arbete.

— Pensionsfrågan intresserar mig mest, och alla de andra fruarna jag känner här. Den följer vi i tidningarna. Namnen på de olika utskotten känner jag till men kan inte räkna upp dem alla så här på rak arm. Men när de håller på med någon särskild fråga, som intresserar oss, var så säker att vi hålla reda på ledamöterna och arbetets gång.

— Två gånger har jag besökt Riksdagen. Första gången minns jag att Martin Andersson i Nacka höll sitt jungfrutal. Den öppna omröstningen gick också igenom den gången. Värner Rydén fick en uppsträckning av Branting därför att han ändrade mening, och då steg Lindman upp och gratulerade Branting för att han vågade ge en partivän en uppsträckning. "Det skulle inte jag ha vågat" sa högeramiralen. Andra gången jag var i Riksdagen begärde Kilbom kammarens tillåtelse att få göra en interpellation. Då reste sig alla gubbarna och gick ut. Ja, jag tyckte rent det var synd om karlstackaren.

Dessa besök är några av de roligaste minnen jag har. Och fanns det bara möjligheter så nog ville jag förnya den bekantskapen. Jag förstår inte folk som är likgiltiga för politiken. När man hunnit till min ålder, då kan man också se att det är någonting, som har utträttats under de senaste tjugo, trettio åren.

Den kvinnliga sekreteraren hos chefen för ett av våra största bilbolag svarar:

— Skulle jag säga något om riksdagen, skulle jag blotta en ryslig okunnighet. Jag erkänner själv att det är en brist, men hur skall den avhjälpas. Riksdagsreferaten är för torra och opersonliga, och man har den uppfattningen att de förutsätter vissa förkunskaper hos läsaren. Riksdagen borde faktiskt ha ett propagandainstitut.

— Att riksdagen fyller 500 år vet jag. Men trots att vi är över hundra anställda här på kontoret har aldrig någon talat om den saken. Monopolen tycks inte heller ha väckt något som helst intresse, fast ett bensinmonopol skulle kunna ha en viss betydelse för oss, som sysslar med bilförsäljning.

— Av riksdagsmännen finns det åtminstone ett par, vars arbete jag följer, och jag riktigt pyser av stolthet när jag läser om att de har uppmärksammats på något sätt. Och fast jag inte är socialdemokrat, så måste jag säga, att jag hyser en uppriktig beundran för statsministern. Jag fäste mig också särskilt för den passus i en av Marika Stiernstedts artiklar om Ryssland, där hon talar om hur ryssarna, när det påpekades att Sveriges statsminister tillhörde arbetarpartiet, inte kunde tänka sig annat än att han åtminstone måste vara en rik man för att kunna få högsta posten i ett borgerligt land. Att Sandler är en verklig kapacitet, när det gäller vår utrikespolitik, finns det väl egentligen ingen, som nekar till. Wigforss är ju strykpojken förstås, men själv respekterar jag honom oerhört mycket. Det är något klart och äkta i hans resonemang, som inte kan undgå att göra intryck. I det stora hela har åtminstone jag det intrycket att folk är nöjda med den nuvarande regeringen, att de har en känsla av trygghet och av att regeringen gör sitt bästa.

Riksdagsreferentens fru tycker naturligtvis inte att referaten är tråkiga.

— De stora tidningarna ha ju ofta både roande och instruktiva referat från de viktigare debatterna, och det är ju om dem man läser.

— Att sitta på läktaren när små frågor behandlas är odrägligt. Man hör ju ingenting därför att riksdagsmännen själva bara går omkring nere i salen och mumlar och pratar, om de nu över huvud taget finns där. En som jag gärna hör är Wigforss. Lindman och Ture Nerman hör också till mina favoriter, och Artur Engbergs glansfulla inlägg utgjorde för några år sedan en glädjekälla för mig.

Det allra yngsta lilla bitrådet slutade skolan nu i våras, och som vi förmodade att skolan av i dag ger en god inblick i vår tids och vårt samhällsskicks historia, gör vi oss beredda att företa en djuplodning i hennes vetande.

— Nej, fråga mig hellre om stenåldern. Den vet jag mer om än om riksdagen. Vi läste medborgarkunskap ett par veckor, och då fick vi 10, 12 sidor i taget i läxa, men vi hade alla den uppfattningen, att det inte var så noga med det ämnet. — Då vet Ni kanske inte ens hur många riksdagsmän vi har?

— Nej. Men att det finns en, som heter Leo det vet jag, för min far är järnvägstjänsteman.

Vilka riksdagsfrågor kan intressera en ung gotlandsfru.

— Försvarsfrågan är ju alltid brännande för oss gotlänningar. Och nu i vinter har befolkningsvården ventilerats i Gotlandstidningarnas insändarspalter, så man har inte kunnat undgå att också läsa riksdagsreferaten om just de debatterna.

Jag vet en hel mängd saker, som jag skulle motionera fram, om jag vore riksdagsman. I somras på semestern reste jag omkring på den gotländska landsbygden och passade på att gå in i så många gårdar som möjligt, förmögna och fattiga, och när jag kom tillbaka, visste jag att min första uppgift som riksdagsman skulle bli att stifta en lag, som förbjöd att människor få bo så ohygieniskt och uselt som på Gotlands landsbygd.

En enda gång har jag besökt Riksdagen. Då var jag bara 16 år, och det som gjorde största intrycket på mig var radiohögtalaren.

En annan ung fru, som kommer i vår väg, berättar att hon just nu gått in i en kvinnoklubb, för att få lära sig litet om samhällets organisation och de politiska uppgifterna.

— Första gången politiken och riksdagen blev levande för mig var när staten tog hand om Kalix. Min far är nämligen anställd där. Förut hade industrin vandrat från den ena ägaren till den andra — lockout på vintern och strejk på sommaren. När sedan staten började intressera sig för saken blev förhållandena ordnade.

Det jag mest intresserar mig för nu är bostadsfrågan och så tredje mans rätt. Den få vi förresten ett föredrag om på klubben i kväll.

Den första riksdagsman jag hörde talas om var O. W. Löfgren, som var arbetskamrat med min far. Jag minns en julmorgonsfest när jag var liten. Mina syskon och jag skulle gå till Frälsningsarmén på julotta, då far kom springande och lovade oss en bakelse var om vi i stället gick till Folkets Hus, där Löfgren skulle hålla föredrag. Och bakelser van-kades ju inte var dag.

— Om jag vore riksdagsman så skulle jag motionera om att barnavårdscentraler blir obligatoriska för alla barn, säger

en liten fru på ett par och tjugo år. Likaväl som samhället har skyldighet att ta hand om sjuka och vanvårdade barn, likaväl skulle det ha skyldighet att se till att ingen mamma slipper undan kontrollen från en barnavårdscentral. Jag är glad åt att befolkningsfrågan har kommit upp för Riksdagen. Jag tror att det ska klara upp många begrepp och göra även rent kvinnliga synpunkter beaktade. Eftersom min man är fackföreningsmedlem tycker jag naturligtvis också att behandlingen av tredje mans rätt skall bli spännande.

Jag sitter ofta på Riksdagsläktaren, och de talare jag tycker bäst om är Engberg, Per Albin och Reuterskiöld. Jag föredrar Andra Kammaren, där gubbarna är livligare och — vågar man säga det! — hänsynslösare mot varandra.

Riksdagsreferaten kan då inte ge någon människa intresse för riksdagen. Jag tycker att referenterna skulle beakta att de faktiskt kan få en politiskt fostrande betydelse. Som det nu är har man närmast den uppfattningen att de själva är dödligt uttråkade och skriver med den förvissningen att ingen människa orkar läsa deras pennors alster.

Detta var alltså ett litet axplock uttalanden från en handfull kvinnor, vars vågar råkade korsa vår egen häromdagen. Öppet uttalad likgiltighet ha vi knappast mött, även om kunskapen om hur vårt lands angelägenheter skötas, på en del håll kunde ha varit större.

För att få en uppgift om hur allmänhetens riksdagsintresse uppfattas av dem, som har en mera konstant beröring med olika grupper vänder vi oss först till upplysningen i Stockholms Stadsbibliotek, som har den uppfattningen, att allmänhetens intresse för riksdagen är stätt i stigande.

Det stora verket om Sverges Riksdag har redan varit utlånat flera gånger, och de populära småböckerna om riksdagen, som vi ha i en mängd exemplar och som direkt är avsedda för den stora allmänheten finns nästan aldrig inne. Riksdagsprotokollen ha sina trogna läsare, som man lär sig känna igen, och ibland kommer någon för att se hur en viss fråga behandlats. Om 500-års jubileet har aktualiserat denna litteratur är inte gott att säga men att intresset är stigande är säkert.

D:r Björkbom på Kungliga Bibliotekets Kart- och Planschavdelning tror att jubileet skall öka folks intresse. Redan nu har tidningar och tidskrifter hört sig för om fotografier och längre fram i maj kommer ju mängder av artiklar att publiceras. Fast efterfrågan på riksdagsfotografier kan ju inte tillnärmelsevis mätas med den fullständiga rusning till kart- och planschavdelningen, som Ingrid och Frederiks förlovning gav upphov till.

På Bonniers Bokförmedling få vi veta att ABF-cirklarna rekvirera en rikhaltig litteratur om statskunskap och socialpolitik. Några IOGT-cirklar i Skåne visar i någon mån samma intresse. När Rikard Lindströms På Helgeandsholmen kom ut hörde den till de mest efterfrågade böckerna, och nu visar de många rekvisitioner av Myrdals Kris i befolkningsfrågan att intresset för samhällslivets organisation är levande.

Med hänsyn till att vårt demokratiska statskick är beroende av folkets förståelse för parlamentarismen förefaller det som om något borde göras för att skingra den okunnighet som fortfarande i alla fall är skrämmande. Huruvida det skall ske genom skolans försorg, propagandainstitut eller marknadsundersökningar kan endast riksdagen utreda och avgöra.

DET KOMMER GÄSTER

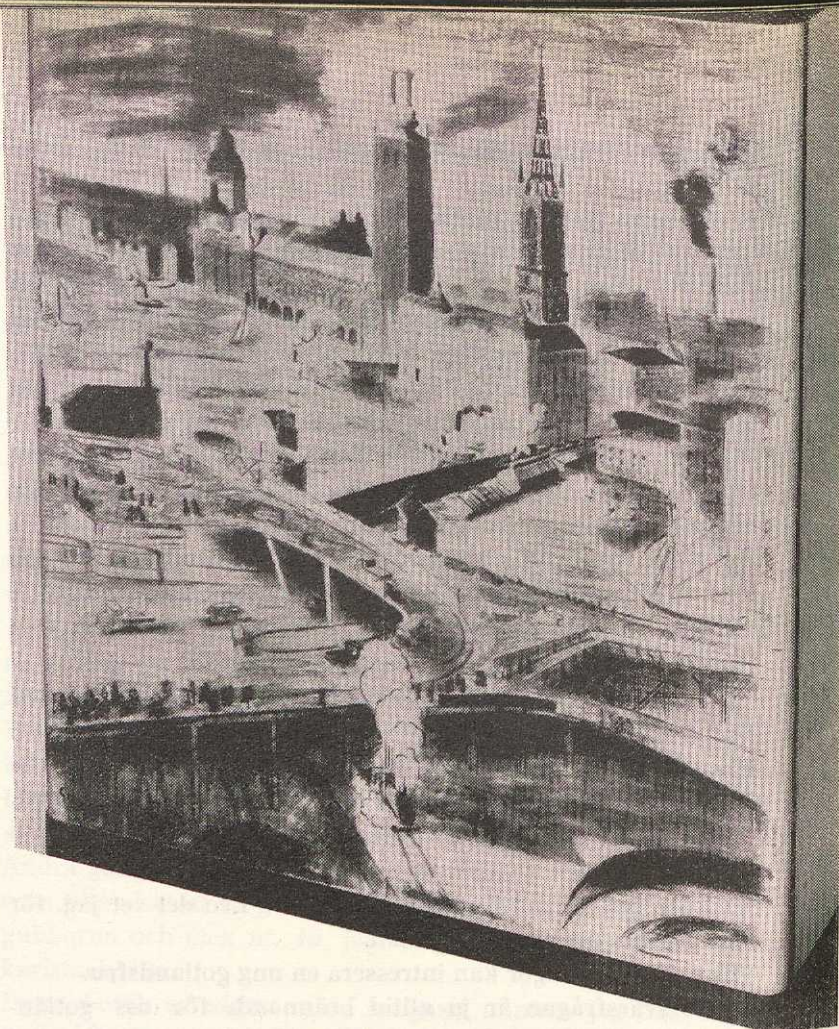
En studie- och semesterresa till Stockholm kommer att företagas av våra systerorganisationer i Danmark, Norge och Finland den 4—9 augusti. Samtidigt kommer ett trettiotal engelskor för att återgälda det svenska besöket i London förra året.

Det är uppfriskande att se med vilken entusiasm våra utländska kamrater går upp i resan, och hur de rustar och styr för att så många som möjligt skall få komma med. Ifrån en plats i Norge berättas det oss t. ex. att en kvinnoklubb spelat revy för att få ihop pengar till resan. Och i de andra länderna är intresset lika stort. Klubbar och föreningar gör sitt bästa för att kunna sända någon deltagare. Mary Sutherland rapporterar i de engelska arbetarkvinnornas tidning, *The Labour Woman*: "Jag har fått förfrågningar om vår resa till Sverige från klubbar och medlemmar, som är urständssatta att delta, men som delar deras glädje, som få resa för att smida samman de internationella länkarna ännu fastare." Om bekantskapen med svenskorna skriver Mary Sutherland: "Vi i London, som träffade dem kunde inte annat än känna, att kamratskapet inom den socialistiska rörelsen hade berikats genom denna personliga kontakt med kamrater från ett annat land, och det har givit mig ett oerhört starkt behov att kunna återgälda detta besök. Jag har själv de angenämaste minnen från en föregående vistelse i deras vackra huvudstad Stockholm." För att deltagarna skall få ut så mycket som möjligt av sin resa utlovar dessutom *The Labour Woman* några artiklar om svenska förhållanden och uttalar sin övertygelse om att resan skall bli den trevligaste semester, som deltagarna någonsin haft. Arbeiderkvinnen i Norge ber sina läsare överväga "spørsmålet om ikke ferien i år bør gå till Stockholm. — Det vil bli en kombinasjon av studie- og ferietur. — De svenske kvinner vil arrangere rundturer i byen og det blir anledning til å studere sociale institutioner og andre severdigheter. — Byen är bekjent for å være den vakreste by i Norden, med skjønne omgivelser. Da rundferdene også skal foregå med båt tyder det på at man også får en tur i den svenske skjaergård, som er bekjent for sin storslagne natur."

Det gäller alltså för värdfolket att inte svika de högt ställda förväntningarna, utan att göra besöket just så roligt och instruktivt som de blivande gästerna hoppas. De uppgifter vi fått av vårt kvinnoförbunds ordförande, fru Signe Vessman om förberedelserna, utlovar också ett rikt och omväxlande program för de fem dagarna.

Som det rena turistintresset är starkt dominerande vid en dylik resa, kommer gästerna att få se inte bara huvudstaden utan en stor del av dess vackra omgivelser. De båtfärder, som den norska tidningen gläder sig åt, skall säkert inte bli en besvikelse. Engelskorna har det speciella önskemålet att också besöka Upsala, och kvinnoförbundet sträcker sig långt i sitt tillmötesgående. Man ämnar nämligen ordna så att de deltagare, som så önskar, får företa en bussresa inte bara till Upsala utan ända till Brunnsvik den sista dagen och därifrån direkt återvända till hemlandet.

Men innan vi hunnit så långt bör våra gäster ha stiftat bekanskap med det bästa vi ha att visa på det sociala området. Sålunda kommer utflykter att ordnas till våra trädgårdsstäder, där resultaten av stadens byggnadsverksamhet kommer att studeras. Likaså ämnar man ge en inblick i

Till Brysselutställningen har sänts detta skåp vars dörrar framställer en tidstypisk Stockholmsbild, utförd i en helt ny teknik av professor Isaac Grünewald för E. A. Bergs möbelaffär, Stockholm.

HSB:s arbete och då särskilt besöka de nya husen på Kungsholmen.

Finskorna vill se barnhem, barn- och mödrahem, ungdomshem etc., och då många lärarinnor kommer med både från England och våra grannländer, har det uttryckts önskemål om att få en inblick i allt vad vi gör för den unga generationen. God tid har också avsatts för detta ändamål. På grund av årstiden kan dock inte skolarbetet studeras, men en lycklig omständighet ordnar det så att en skolutställning öppnas dessa dagar i samband med Nordiska lärarmötet. Utställningen kan alltså beses och skänka några värdefulla upplysningar om arbetet inom detta område.

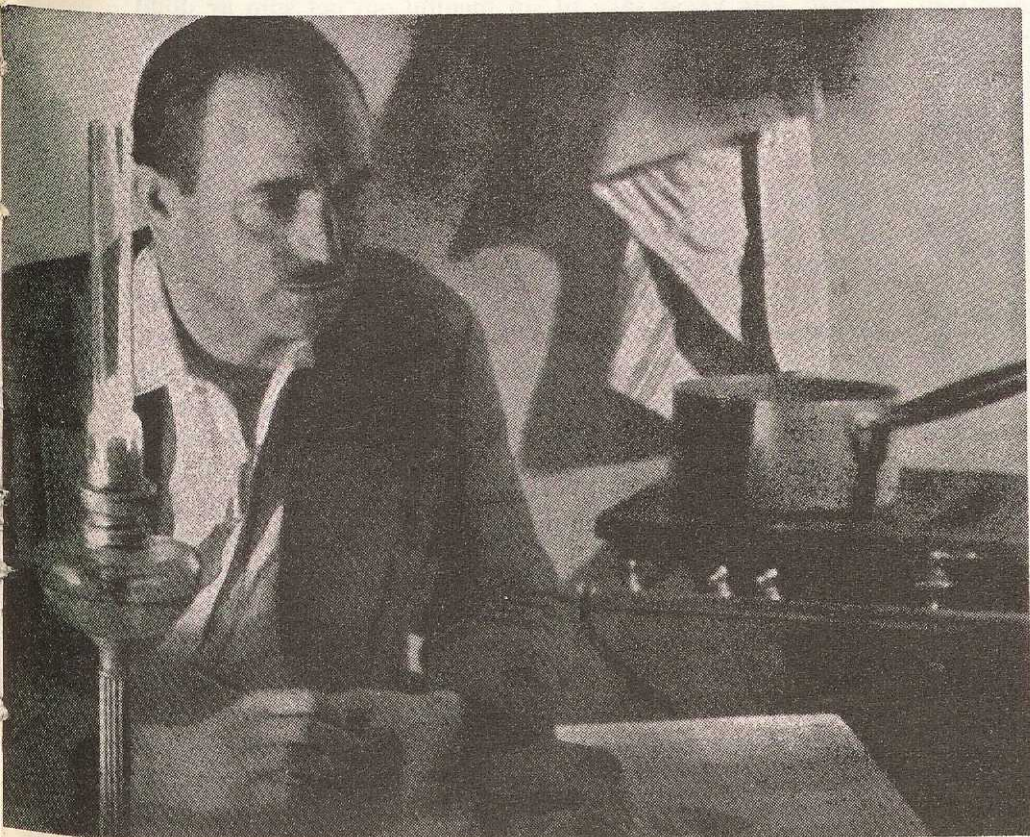
Vad Stockholm gör för sina gamla ämnar man se i en del olika hem och institutioner. Sålunda är det redan nu bestämt att det trevliga Gamleby skall besökas.

En annan verksamhet, som kan påräkna livligt intresse från våra utländska gäster är Kooperationen. Kvarnholmen med sina fabriksanläggningar skall inte skonas från besök och inte heller det ultramodärna Konsumhuset på Söder, där man möjligen också kommer att inta lunch någon dag.

Besök vid campingläger, Flatenbadet, plaskdammar ingår i de sociala studiefärderna men torde i sommarvärmens lika mycket tjäna som vederkvickelse.

Deltagarna från de fyra nordiska länderna skall dessutom ha en konferensdag för att dryfta gemensamma frågor. Programmet för konferensen är ännu inte slutgiltigt fastställt men kommer att omfatta de aktuellaste sociala och politiska frågorna.

I fem länder arbetas det nu för att semesterdagarna i Stockholm skall få en ståtlig tillslutning och kunna bli ett led för stärkandet av samhörighetskänslan och det goda kamratskapet olika nationers kvinnor emellan.

EN UNG FAMILJEFAR

BREV FRÅN EN YNGRE SOCIAL-
DEMOKRAT TILL EN ÄLDRE

Kära kamrat!

Detta brev skrevs en natt, då det var omöjligt för mig att få ro till att sova. De båda kära, makan och barnet, sov gott. Jag undrade, om de möjligen skulle sakna mej, om jag försvann ur deras närvaro. Det plågar mej så att gå här sysslös. Ibland vill jag ut på vandring. Och den natten var det särskilt svårt. Det känns så trångt här, kretsen är så liten och ändå kan man inte få rå om sej själv. Det är ensamheten jag söker, men också gemenskapen. Men det problemet blir nog detsamma, var man än befinner sej, om man inte har ett arbete, en uppgift. Herre Gud om man kunde ta sig själv i kragen riktigt ordentligt. Men. — Ja, det är svårt. Man är som en Peer Gynt, full av tankar, idéer och uppslag, men så blir det inget mer. Man går udenom och är rädd — det är svårt — vad tjänar det till? Ja, så där går man på och till slut sitter man hos dovregubben. Men jag vill inte bli sittande i trollens krets, hellre då gå i knappstöparens form. Och dit skall man väl innan man funnit sig själv.

Sista tiden har jag haft funderingar på att försöka mig på en roman. Det skulle bli en skildring av äktenskapet och familjelivet i ett hem, där hustrun är familjeförsörjaren och mannen den vegeaterande parasiten — han kan ju inte bli husmor. Ehuru mitt förnuft säger mej att det dock är en gärning jag utför här i vårt hem, en gärning till gagn för oss alla — det är ju helt enkelt min skyldighet så som förhållandena nu är — revolterar dock min känsla mot att vara piga och handräckning. Ridderligheten i äktenskapet kan försvinna genom detta att man anser sej skyldig till att utföra

vissa ting, som under normala förhållanden skulle anses som naturliga. Man får så lätt den känslan att den andra parten kräver en sorts uppvaktning, därför att det är hon, som är försörjaren. Ja, så kan det vara och så kan man känna det — fast det är kanske bara en föreställning, ett självbedrägeri. Men känslan kan man ju inte komma ifrån, den ligger där och gnager. Dock, trots allt måste man hålla ut och gå vidare. Och alltid är det någon ljusglimt, som hittar vägen till en i de mörka stunderna. Jag har de båda kära, makan och barnet, det är min egen lilla värld; den kan jag inte mista eller skilja mej ifrån, den är en del av mitt liv.

När allt kommer omkring får man vara nöjd med sin tillvaro och tacka livet för vad det ger. Bara man inte blir fiende till livet går det nog att dra sej fram.

”Lad os ikke klage paa Livet,
før det røves i Dødens stund.
Lad os tage hver Dag, de blev givet
som et kys af en elsket Mund.” (Aakjær)

Många gånger ställer man sig den frågan: är vår demokrati en fostrande sådan; förmår den fostra till frihet och vidsynthet — till utsyn över dagen? Kan vårt bildningsarbete med dess frihet och frivillighet med tiden skapa nya människor?

Man vill ju så gärna tro det. Men — ja, då man ser den ståtliga statistiken från ABF:s verksamhet: så och så många har deltagit i studiearbetet. Det är storartat. Men då man umgås med människorna så märks det dock inte i någon nämnvärd grad. Felet? Ja, vems är det? Är det männe våra ledares fel?

Ty hur är det, ha de sinne för de små detaljerna, de, som gör människan till den hon är; har de sinne för vår skolundervisning, för religionsundervisningen o. s. v. Knapast. Och bildningsverksamheten själv, är den inte alltför ”fri”. Ty vad är detta ständiga prat om objektivitet annat än ofrihet. En deklaration om oförmågan, en undervärdering av den egna idéns värdeskapande förmåga. Det är klart att man ska pröva sig fram, jämföra och diskutera, och även vända sig till motståndaren för att ta del av hans mening. Jag är inte rädd för den borgerliga litteraturen eller för de borgerliga vetenskapsmännen. Men vad jag är rädd för är, att denna ständiga rekommendation till strävan efter ”det objektiva” tar udden av många människors goda vilja. Allt ska göras mer omständligt och invecklat än det i själva verket är. Och många bli ”objektiva” på grund av ren bekvämlighet. Man bemänger sin socialism med borgerliga synpunkter och alla möjliga falska hänsyn — de obotfärdigas förhinder.

Dock kan jag inte tro på något annat medel till människornas frigörelse än ett intensivt och fördjupat bildningsarbete. Ett bildningsarbete, som lär oss att skilja sak från sken. Göra oss till sakkunniga kan det aldrig, men det kan lära oss att välja våra auktoriteter. Vad vi behöva är ett bildningsarbete, som tar fasta på att skapa om människorna — ett bildnings-

arbete, som vågar säga ut sin mening om det som är dömt att dö och som kommer att dö. Sen må det vara socialistiska dogmer eller borgerliga vaneföreställningar, huvudsaken är att bråtet rensas ut.

Ska vi inte kunna komma till en uppgörelse med småsintheten och avundsjukan, sveket och trålasinnet någon gång? Kanske. Men då måste man nog börja i tid. Skapa respekt för arbetet, sudda ut klassgränserna, lära människan att det är här på jorden hon har sitt hem. När hon börjar känna sig hemma här, då tror jag att en ny tid randas; först då har hon nått sitt människovärde. Och trots allt måste man väl säga att det blir fler och fler, som finner sitt hem och är beredda att ta det i besittning. Jordan är människornas hem och deras gud är livet självt. Det är tillbakasträvarna, de slöa och likgiltiga, som är syndare, ty de vill döda det gudomliga i människan, det som strävar mot frihet och fulländning, både det individuella och kollektiva. Syndare är också den, vilken vill binda människoanden med ”verklighetens falska och förlamande boja”. Det är sant, att man inte löser den gordiska knuten genom att hugga den av. Men man löser den inte heller genom att dra i dess båda ändar, då blir den bara hårdare och till slut biter den sig fast och blir olöslig — då kanske man måste hugga av den. Jag menar och tror, att vi i vårt arbete många gånger gör problemen värre och mer invecklade än de är. Och denna falska hänsyn, som så ofta predikas, än av det ena skälet, än av det andra bidrar till att ytterligare komplicera och försvåra problemen.

Martin Andersen-Nexö sa för något år sedan, att människan måste gå mot en förenkling, förenkla sin ställning till samhällsproblemen. Mot detta vände sig Alf Ahlberg. Ehuru jag högt och rent gillar Ahlberg och i honom ser en av arbetarrörelsens största andliga tillgångar, kan jag inte på den punkten ge honom rätt. Ty jag tror mig förstå Nexö och vad han menar med förenkling. Det är inte kvaliteten han vill ha förenklad utan människornas sätt att se på samhällets organisation. Reformismen bär inom sig själv en disposition till engelska sjukan, som gör den ytterst känslig för baciller från den omgivning i vilken den verkar. Jag vill ta ett exempel, för att — om inte bevisa — åtminstone förklara mitt påstående. För någon tid sedan var vi några unga kamrater samlade för att diskutera socialiseringen. Det talades mycket om hur svårt det skulle bli att vinna folket för en socialiseringsaktion. Arbetarna själva var inte mogna för en sådan åtgärd. Så var det en som kom med en historia från ett av pappersmassedistriktet (Eller kanske var det från ett sågverk?) Det lär ha varit en partivän i framskjuten ställning, som på en sammankomst yttrade ungefär följande:

”Här har växt upp en industri med en stor arbetarstam; nästan alla har byggt sig egna stugor; de har rotat sig fast här. Vad tror ni de skulle säga om en socialisering? Bruket ligger illa till i produktionshänseende, vid en socialisering måste driften läggas ned och tillverkningen flyttas till en lämpligare plats. Ingen skulle vilja flytta från sitt hem godvilligt. Skulle vi frakta familjer och stugor till den nya produktionsorten? Förresten skulle inte alla kunna beredas arbete på den nya platsen.” Detta lär ha utlöst ett allmänt skratt. Alla ansåg att en socialisering här var så gott som

omöjlig. Detta togs också som bevis i vår lilla diskussion. Där ser ni hur invecklat och komplicerat problemet är. Och även här log man åt den "fanatiska" och "känslomme" socialiseringsdåren. Visst är argumentet fruktansvärt. Det tar ju fasta på verkligheten och belyser hur invecklat samhällsmaskineriet är. Men det bevisar också något mera; just det jag förut påpekat. Hänsyn hit och hänsyn dit komplicerar problemen och ställer frågan om socialismen ännu längre på framtiden. Hade jag vid detta tillfälle vetat vad jag strax efter fick klarhet i, då hade jag kunnat ge ett ännu mer "dräpande" svar. Nu fick jag nöja mig med att påpeka, att just detta att förlägga en industri på en sådan plats visade planlösheten i systemet. (Med plan menar jag inte en nationell sådan. Det vore bara att rensa skräpet från det egna båset över i grannens.) Och jag har fått rätt, fruktansvärt rätt. Produktionen vid denna industri är nedlagd och kommer inte att återupptagas. Vad ska nu alla arbetarna existera på. Få ett arbete på en annan plats. Ja, då måste de ju flytta. Sparslantarna, som de lagt ner i sina stugor går förlorade. Vem vill köpa hus och bosätta sej på en plats där det inte finns utkomstmöjligheter? Detta är ett exempel; det skulle kunna mångfaldigas. Visar inte detta hur vansinnigt hela produktionen är organiserad. Visar det inte också på en brist hos oss socialister, nämligen klarsynen genom reformismens dimmor. Dagens krav har skymt målet i fjärran — nuet har fått vara nog. Arbetarna har fått illusionen av att kapitalismen har varit stark och att den har förmågan till självläkeedom. — Jag säger inte att vi sagt så, men att det har verkat så. Arbetarna ha velat skapa sej ett hem, en idyll; de har gjort det men på en illusion. Det var inte på "verklighetens" fasta grund de byggde. För långt driven reformism förhindrar de stora och genomgripande reformerna. Ty dagsreformismen dödar det levande i den positiva reformismen, människans vilja att nå ett mål, som syftar längre än till nuets och dagens begränsning.

Ungefär så tror jag att Nexö menade med sin "förenkling". Dagsreformen är nödvändig, men den får aldrig bli huvudsak. Det synes en tendens i den riktningen. Det är därför människan har blivit så egoistisk och vulgärt jagbetonad.

Det var egentligen inte om detta jag skulle skriva. Men jag kom in på temat, och så kunde jag inte låta bli. Det är inte så många man får tala ut med; därför går det så här, då

man skriver till någon som man håller av och värderar. Nu har jag inte utvecklat tankegången så som jag borde ha gjort. Det har skett spontant och impulsivt, blivit sporadiskt. Det är kväll nu, lugnt och tyst. Brita och lilla Ulla sover. Natten är den tid — nästan den enda — då jag kan få arbeta ostörd. Och så har jag så svårt för att somna. Tankarna mal och mal i timtal. Det är oron och pinan. Därför sitter jag uppe och läser, flyr till en annan värld.

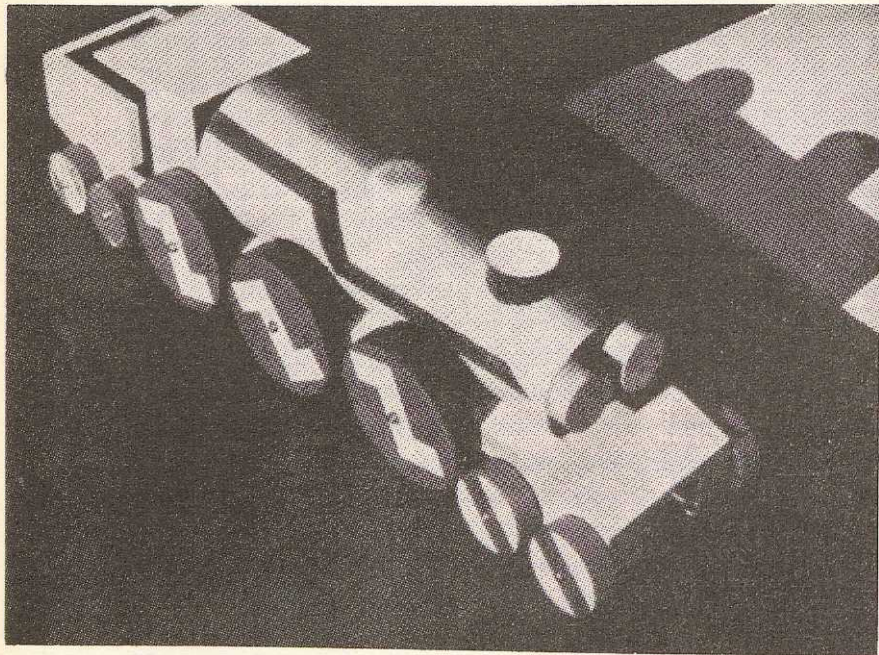
Och i kväll fick jag en sådan lust att skriva till Er. Det var närmast ett radioföredrag av docent Urban Hjärne som gav mej impulsen. Ett utmärkt anförande. Många, många skulle behövt lyssna till honom och de beska sanningar han gav. Han skrädde då inte sina ord. Särskilt fäste jag mej vid hans harmfyllda ord om leksaker, som fostra barnen till att avguda våldet, kriget och det krigiska. Barnen får tennsoldater, tanks och kanoner, varför inte ge dem gasbomber. Så var det sagorna, prinsen och askungen som fick sitt. — På tal om radio och barn. Varför alltid dessa idiotiska sagor i barnprogrammen: "En gammal god saga från den gamla goda tiden." Det är rent av vidrigt; det är uppfostran till dagdrömmeri. — Han fortsatte: varför ska inte pojkar hjälpa till i hemmet? De må lära sej att rätt värdesätta kvinnan och hemarbetet, lära sej ta vara på sej själva. Här ha vi socialister mycket att ta fasta på. Barnen ska fostras till goda människor, som lär sej att värdera arbetet rätt. Kan hemmet göra detta? Det är nog inte många hem som kan den konsten. Först måste det göras rent hus med all gammal fördom. Mycket kan dock åstadkommas — vi kan försöka. De som är gamla, de är nog ohjälpliga — åtminstone de flesta. Låt oss då få en ungdom som inte ärver dem, hellre urarva än detta arv, som binder och hindrar. Vi vill inte ha släkten Rosmers "hvide heste", spöken från en gången tid. Och det synes som om tiden arbetade oss i händerna. — Ungdomen gör sej "urarva". Det gäller bara att se till, att de inte i misshugg tar gammalt för nytt, vilket många gånger ligger nära till hands. — Se SNU- och nazistungdomen. — Men man får inte göra sig arvlös när det gäller det, som är levande och friskt i det gamla; kärnan måste bevaras. Det är här vår arbetarungdom har sitt stora och maktpåliggande arbetsfält. Och denna ungdom, den är dock hoppets och framtidens folk. Denna ungdom, den är revolutionär i bästa mening. Den har sinne för verkligheten

Vår förbundskamrat Inez Wikström i Söderhamn, som är ledamot i nämnden för husligt arbete vid Söderhamns skola, ger i följande brev en inblick i den sociala verksamheten vid Söderhamns skolor.

När jag läste i Morgonbris om hur vi ska bygga en stad i arbete, hälsa och skönhet så kom jag att tänka på min egen lilla stad, där man försöker verka och arbeta så gott man kan och förmår. Jag tänkte först på vad vi gjort för framtiden — barnen. Vi har dock kommit ett stycke på vägen. Visserligen har vi inte, som Alva Myrdal m. fl. duktiga och klarseende kvinnor önskar, fri irukost åt alla i skolan. Men vi har dock för närvarande i vårt skoldistrikt omkring 330 barn, som får ett varmt mål om dagen. Det är inte fattigvård, har ingen sådan karaktär. Barnbespisningen sorterar under Folkskolestyrelsen och handhaves av "Nämnden för husligt arbete". Vi har ett anslag av 7.000 kr. per år. Här få de barn äta som behöver på grund av att livet farit lite hårdhänt fram i hemmet — far arbetslös eller död, mor sjuk o. s. v. — Men även de barn, som har allt för lång väg till hemmet och inte hinner hem på rasten, får i den mån det är utrymme, komma med Kortet är taget på fettisdagen, och barnen ser glada ut värre. Men det har de också orsak att vara, framför sig ha de härliga bullar fyllda av massa och grädde.

Så ha vi ljusbehandling för våra skolbarn. Den är inrymd i skolan. För detta är föräldrarna så tacksamma. De märker själva hur duktiga barnen är. Men allt har inte kommit på en dag utan efter år och strider.

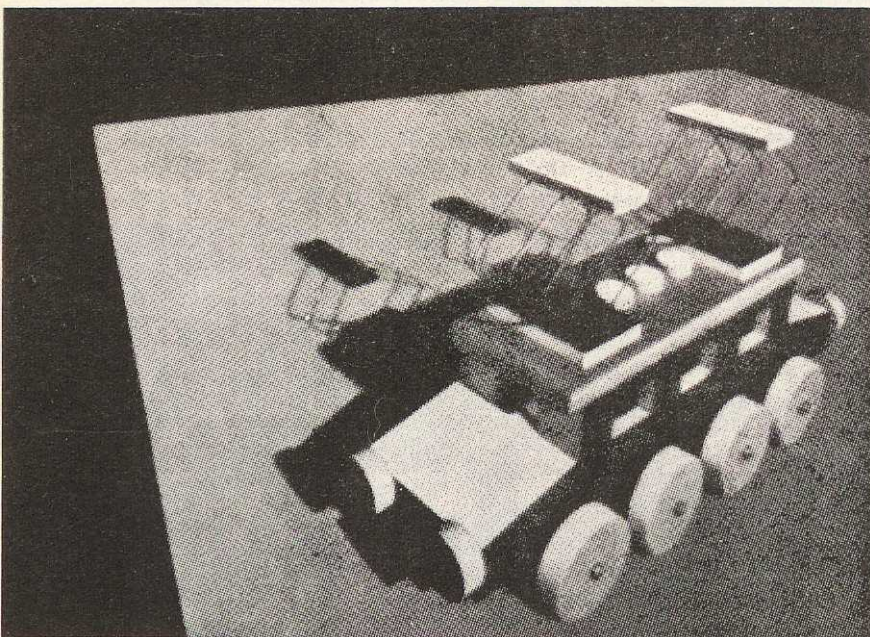

Praktiska och trevliga leksaker, utförda av tyska politiska flyktingar.

och för dagens spörsmål. Men den vill inte plöttra bort sej i detta, den vill och den håller idén levande inom sej. Ungdom i strid och ungdom i arbete, ungdom mot seger. Seger för idén — socialismen. Vår bästa ungdom inom rörelsen för en hård kamp både utåt och — inåt. Men den kan inte gå under. Den måste segra en gång.

Jag skulle vilja säga så mycket, men då skulle det bli ett allt för långt brev. Till slut endast några rader om "Livets nöd-torft". Det var en strålande bok, en underbar bok. Jag är bara förgräddad på Soc.-Dem:s anmälan. Jag kan inte förstå Beyers synpunkter. Han kan nog inte sätta sig in i hur arbetare tänker och handlar. Han tror väl att de är teoretiska marxister, när de i grund och botten inget annat är än snälla och beskedliga människor, som strävar efter rättvisa och rättfärdighet. Georg Svensson i Bonniers Litterära Magasin är ju rent av larvig i sin anmälan. "Torftigt" kallar han sin recension, och den är verkligen torftig och smaklös. Jag tror inte att red. för den förnäma litterära tidskriften är en så'n

stor konstkännare, därom vittnar hans utgjutelser. För all del, man kan ju diskutera, vad som är konst. Konst är väl inte bara det som ett litet fåtal utvalda och konstskolade förstå och uppfatta som sådan. På den stora allmänheten verkar detta som konstigt. Konst är väl det som förmår fångsla, gripa, skaka och lyfta även den enkla människan, så att hon känner sej leva med och förstå vad författaren har menat med sin bok, förstå hans människor och liksom se dem levande framför sej. S. säger att författaren inte är någon psykolog. Jag undrar vad han menar med psykolog? Så är det fantomen i slutet på boken. Den har skrämt Beyer och Svensson. I mitt tycke är just detta ett mästerligt grepp av författaren att låta hungern få denna symbol liksom den också symboliserar dualismen inom arbetarrörelsen. Detta med fantomen är inte metafysik, det är skakande verklighet. Det skulle nog vara många som ur egen erfarenhet kunde intyga detta för de lärda kritikerna. Så talade båda om drypande sentimentalitet. Vad menar de med sentimentalitet? Det som för enkla, vardagliga människor är äkta och heliga känslor kan ju vara sentimentalitet för mera avancerade typer. Jag är frestad att kalla den typen för blasé.

På tal om fantomen som symbol för hungern, så skulle det vara intressant att "forska" litet i arbetarlitteraturen om hungern. Jag tror att man skulle få fram något i stil med Gösta Larssons skildring av fantomens vandring vid Flintgatan. Hade man bara den litteratur som behövs skulle det nog inte vara så svårt att fördriva "metafysiken" från arenan och i stället sätta rena rama verkligheten, den brutala sanningen. Jändel har en ståtlig och stor dikt, som heter "Hunger" och som säger en hel del.

Herrar litteraturkritiker skulle låta bli att skriva om saker, som de inte begriper. Lika är förhållandet med en hel del teaterkritiker — de förstör glädjen och nyttan för vardagsmänniskan, alltså för flertalet. Och det är väl ändå till dem diktaren vill tala, åtminstone om han har fattat sin gärning rätt. Vad ska man med statsteater och statssubvention till om inte för folket i dess helhet. Konsten åt folket, inte åt en liten exklusiv grupp, som inte bryr sej om vad diktaren vill säga utan endast vill briljera med sin bildning i sällskapslivet, de negativa esteterna. Många gånger har man blivit så rasande på teaterkritiken. Jag har sett en pjäs som i mitt och mina kamraters tycke var bra. Så kommer kritiken och säger att det var förkonstling och tilljordhet. Stycket var inte konsekvent uppbyggt etc. Eller också har jag en invändning att göra mot vissa scener och mot vissa skådespelare. Men just dessa scener och skådespelare får kritikens beröm medan de, som jag tyckte var bra, obarmhärtigt nedgöres. Kritiken är för fin och för mycket teoretisk. Den har skapat sej en sorts konstrobotmänniska, och de som inte fyller robotens mått de är inte mänskliga. — Här behövs också en viss förenkling.

Morgonbris är en tidning för den nya kvinnan och för den nya mannen. Morgonbris är också exemplet på att det går att förena reformism med socialistiskt viljemål. Ett strålande exempel på att vi inte behöver bli snärjda i dagskravens täta snårskog blott vi har röjningsyxan med oss och i beredskap för att röja gläntor, som släpper in sol och dager; genom gläntan skymtar man horisonten.

Eder Sven BART.

VAR FINNS FLICKORNA I UNGDOMSFÖRBUNDET?

DEN KVINNLIGA LEDAMOTEN I FÖRBUNDSSTYRELSEN UTTALAR SIG

I Morgonbris spalter har man någon gång i artiklar, rörande de unga kvinnornas inställning till livsproblemen, kunnat utläsa en stilla undran över att vårt ungdomsförbunds kvinnliga medlemmar så litet komma till synes. När Morgonbris nu anhållit om ett uttalande angående detta tyvärr påtagliga förhållande, måste jag säga, att det är med en viss tvekan jag ger mig in på detta spörsmål. Frågan är nämligen ganska ömtålig (åtminstone verkar det som om den vore något besvärande, om man försöker ta upp den till närmare granskning). Och vidare är det naturligtvis svårt att vara riktigt objektiv och rättvis i en fråga, där man själv redan bildat sig en viss mening och har vissa sympatier. Jag kan därför självklart endast ge uttryck åt min egen uppfattning om dessa förhållanden, vilket jag genast från början vill påpeka till undvikande av onödiga missförstånd.

Det har flera gånger hänt mig, att kvinnoklubbister (liksom även andra) uttryckt sin förvåning över att ungdomsklubbarnas flickor synas så litet till inom klubbarbetet och att så ytterst få av dem, sedan de lämnat ungdomsrörelsen, fortsätta sitt politiska arbete inom kvinnoklubbar eller arbetarkommuner. Man förstår naturligtvis kvinnoklubbisternas besvikelse över att inte kunna få med sig de unga flickorna inom ungdomsklubbarna. Det vore ju annars naturligt att flickorna anslöte sig till kvinnoklubbarna, när de anse sig för gamla att stå med i de ungas led. Att så inte sker kan emellertid i viss mån ha sin förklaring och det vore intressant att i annat sammanhang ta upp den saken till behandling. Här kan bara nämnas, att det nog känns litet ovant och främmande för de flickor, som fostrats inom ungdomsrörelsen och äro vana vid samarbete med de manliga kamraterna att i fortsättningen arbeta ihop med enbart kvinnor. Men när man hävdar denna uppfattning, får man mestadels ett tvivlande leende till svar och ofta får man också till livs den anmärkning,

att det väl inte kan vara så helt med samarbetet och jämlikheten inom ungdomsförbundet. Och jag måste nog också bekänna, att det inte är så lätt att bemöta dessa påståenden. Men man kan ju säga, att det väl är här som det är inom partiet självt och f. ö. överallt i det politiska och offentliga livet att jämlikhetsprincipen godkänts i teorin men ännu inte omsatts i det praktiska livet. Fast man tycker ju förstås att det åtminstone bland de unga borde vara anorlunda i detta avseende — de unga skola ju vara föregångsmännen.

För att nu hålla oss till vårt eget ungdomsförbund, så måste det erkännas, att flickorna göra mycket litet väsen av sig. Och för min del tror jag bestämt, att fördelningen av ansvar och inflytande inte är riktigt rättvis. Flickorna äro missgynnade. Ett enda exempel kan påvisa detta. Vid de två sista ungdomskongresserna måste man nästan använda förstoringsglas för att kunna upptäcka det kvinnliga inslaget i den kompakta manliga majoriteten. Den kvinnliga representationen utgjorde enligt ombudsförteckningen 1931 10 av 442 ombud och 1934 16 av 695 ombud, således knappt 2,5 %. Vill någon verkligen på allvar göra gällande att flickornas insatser inom förbundet äro så obetydliga som detta utvisar? Jag tror det inte. Förbundet har i alla fall 30.000 kvinnliga medlemmar. Men var skall man söka orsakerna till flickornas obetydliga inflytande? Naturligtvis är det många omständigheter, som bidra till detta beklagliga förhållande. Jag kan bara peka på några, som enligt min uppfattning äro de viktigaste. Så gott jag kan, skall jag därvid söka göra rättvisa åt båda parterna.

För min del har jag den uppfattningen, att flickorna inte — trots talet om jämlikhet — har samma möjligheter att göra sig gällande som pojkarna. Jag vill inte precis tro, att pojkarna medvetet försöker utestänga flickorna från det mera krävande arbetet. Men ändå blir det nog många gånger så. Pojkarna utgöra väl mestadels klubbarnas majoritet och de tänker helt enkelt inte på att det också kan finnas intelligenta, duktiga flickor, som är mogna för mera ansvarsfulla värv. Det är så gammalt och vant, på något sätt så självklart att pojkarna skall ha ledningen. Men visst skall flickorna vara med i arbetet, det är ju klart. Vi är ju jämställda och våra pojkar är ju såna gentleman, säger somliga. Jojo! Så här brukar det annars gå till: man skall exempelvis välja en kommitté; det ropas upp en del namn (pojkar förstås), plötsligt erinrar sig någon att det ju också så finns flickor med i klubben. (Ja visst, vi måste naturligtvis ha en flicka med också) och så nämner man ett namn ur högen. Om flickan ifråga passar för just den uppgiften tänker man inte så noga på. Nu är i alla fall flickorna representerade, så nu kan de väl i fridens namn inte ha något att säga. Och så är man belåten med sig själv och övertygad om att ha visat prov på att jämlikheten existerar. Men att jämlikheten i detta fall endast var till namnet tänkte man inte på. Nej, för de flesta pojkar är vi ännu flickor, inte jämbördiga kamrater. I detta förhållande ligger enligt min mening grunden till den ojämna arbetsfördelningen.

Men man vore inte rättvis, om man gäve pojkarna all skuld för att det är, som det är. Flickorna ha själva sin dryga andel häri. Ty nog kunde de i sin tur många gånger visa sig mer intresserade, mer arbetsvilliga och framför allt visa större allvar inför arbetet. Vad man mest saknar är just allvaret, medvetandet om sig själv och känslan av an-

svar inför rörelsen. Många flickor se sig inte själva som kamrater till de manliga medlemmarna; de tro, att därför att de äro flickor (det "svagare" könet) så äro de berättigade att ha det lättare och bekvämare här i livet. Och de kräva att pojkarna skola visa dem särskild hänsyn, "stå på tå" för dem därför att de äro flickor. I sådana fall är det ju heller inte underligt att pojkarna inte behandla dessa flickor som kamrater. Nej, det finns så mycket ytlighet och flabb att man ibland blir helt beklämd. Varför är många flickor sådana? Jag tror att det beror på ett missförstånd inom dem själva. De går och bär på en massa dumma fördomar, och bland annat tror de nog, att de blir mer behagliga i pojkarnas ögon om de är så där ytligt uppslupna och lite barnsligt naiva. De tror väl allt fortfarande på den urgamla regeln att det inte är kvinnligt att vara politiskt intresserad på allvar. De gör allting på lek. Men i så fall ha de inte följt med och fattat tidsutvecklingen. Livet är ingen lek, har aldrig varit det förresten. Och jag tror inte att pojkarna i allmänhet gillar den där ytligt glada typen. Jo, att flirta med kanske. Men inte när det gäller allvar. Och då går det som det går: då får vi inte vara med. Då känner de nog något av förakt inför vår lekfullhet, den må vara aldrig så charmfull annars. Vi duger inte! Som kamrater i de allvarliga och krävande vardagsuppgifterna duger vi inte!

Detta är naturligtvis enkelt och generellt skisserat, men jag tror inte att man i ett spörsmål som detta behöver ta det så högrävande eller dra upp det efter noggranna teoretiska riktlinjer. Man förstår varandra bäst om man i sådana fall håller sig till vardagspråket och låter var sak få gälla för vad den är. Och jag hoppas, att ingen tar anstöt av eller missförstår min frispråkighet.

Naturligtvis får man inte mäta alla människor efter samma mått. Det finns olika grupperingar inom alla kategorier och naturligtvis finns det inom vårt ungdomsförbund andra flicktyper än den jag här skildrat. Denna ytliga flicktyp utgör säkert ett fåtal av förbundets 30.000 kvinnliga medlemmar, men jag måste i detta sammanhang fästa uppmärksamheten vid just denna. Jag tror nämligen att det är hon, som orsakar att pojkarna har så svårt att överhuvud ta flickorna på allvar. Hon väcker pojkarnas missfäktenskap gentemot flickorna, och pojkarna döma så lätt alla de andra efter de erfarenheter de ha av henne.

Men låt oss lämna henne och i stället se lite på en annan typ, den allvarliga unga kvinnan. Hon existerar också — i mycket större utsträckning än pojkarna i allmänhet tro — och hon önskar intet högre än att få vara kamrat. Hon är intelligent men samtidigt varmhjärtad, vaken, ambitiös, plikttrogen, arbetsvillig, uppfylld av rättfärdighetslidelse och hänförelse för den idé hon valt att kämpa för. Och nog är det synd, att inte hennes krafter skall tas i bruk så som de borde. Ty hon behövs, blott alltför väl behövs hennes livssyn som komplement till hennes manliga kamraters.

Det är inte stora utsikter till att hon så snart skall kunna tillkämpa sig den plats hon förtjänar. Men jag tycker, att jag kan inte avsluta dessa enkla rader bättre än genom att uttrycka den förhoppningen att det inte heller skall dröja alltför länge. Det är min och mångas hjärteönskan att hon en gång skall finna sin plats som verkligt jämbördig vid sin manliga kamrats sida i allvar och arbete för människors väl.

Anna LINDQVIST-PETERSSON

FÖRFATTAREN TILL DEN AMERIKANSKA SUCCÉSBOKEN LIVETS NÖDTRÖFT, HAR SÄNT MORGONBRIS FÖLJANDE HÄLSNING OCH DIKT

Morgonbris!

Jag ber att på det hjärtligaste få tacka för den fina uppmärksamhet Morgonbris ägnat mig i n:r 1, 1935. Det gläder mig mycket att Ni känner Eder så tilltalad av min bok "Livets nödtorft". Ni skriver att vi kanske nu "närma oss tidpunkten, då det stora arvets positiva krafter kunna föras fram till seger." Dessa äro glädjande ord. Visserligen har jag utomlands ej förmått följa med den svenska litteraturens utveckling så väl som jag skulle velat, men det känner jag, att nu bör det bli ett slut på all negativitet och s. k. efterkrigsdesillusion, och vi böra alla, var och en i sin stad, inrikta oss positivt i arbetet för skapandet av en ljusare och lyckligare värld.

Eder förbundne

Gösta LARSSON

S T Ö L D E N

Efter millioner år såg Han ned på sitt verk igen.

— "Vad!" utbrast Han. "Ha de ej hunnit längre än så? Jag skapade ju en stark ras av kvinnor och män, och dock äro deras själar än primitiva och små!"

— "Herre, de gävo sin kraft i kamp för sitt dagliga bröd, därför blev deras andes tillväxt så försenad och snöd."

— "Kamp för sitt bröd! Gav jag ej mänskan makt över hav och land?"

— "Ja, Herre. Men rikmännen stulo all makten i sin hand."

Gösta LARSSON

Allt för ofta förefaller det som om de unga kvinnornas samtal endast röra sig omkring de nya erövringarna och skönhetsvård.

"TREDJE MAN" KAN VARA EN KVINNA

— "Trots att hemmen äro centrala delar av den samhällliga tillvaron äro dess kvinnor ofta ganska isolerade från företeelserna utanför de fyra väggarna. Man märker det på den grova okunnigheten om hur samhällsmaskineriet fungerar, en okunnighet, som kan bli ödesdiger om den inte ersättes med vaken kunnighet" — läser jag i en tidning, som ligger framför mig på bordet. Och för mitt inre öga rullas upp en bild av en händelse, som en av mina väninnor skildrat för mig i så målande färger, att jag faktiskt har en känsla av att ha sett den själv.

Det var dagarna före stockholmsvalet och skådeplatsen var en spårvagn på väg ut till någon av förstäderna. I vagnen sitta bland övriga passagerare två fruar av överklasstyp, den ena stor, tjock och myndig, den andra liten och undfallande. "Du röstar väl med oss nu på söndag, annars kommer jag inte att vara bekant med dig längre", säger den tjocka. "Vad är det då, då?" frågar den lilla, förvånad. "Det är stadsfullmäktigeval, vet du väl, och då måste du rösta med de borgerliga, annars vet du vad jag sagt. Men det är på sådana som dig det beror om vi förlorar", säger den tjocka i vresig ton. "Finns det inga kyrkliga då?" fortsätter den lilla politiska oskulden sitt frågande.

Ja, sådant kan hända år 1935, till och med i en så stor stad som Stockholm. Och ändå är ju analfabetismen för länge sedan övervunnen i Sverige.

För övrigt, hur någon stockholmare kunde undgå att få vetskap om att det var val i Stockholm i mars är fullständigt obegripligt, så mycken larmande agitation som bedrevs och så mycket trycksaker som delades ut i alla brevlådor.

Att det finns kvinnor som inte använda sin rösträtt det veta vi, men att det också finns kvinnor, som inte ens ha reda på när ett val försiggår, det är väl nästan mer än vi kunnat drömma om.

I en jubileumsskrift som Värmlands partidistrikt givit ut, med anledning av distriktets trettioårsjubileum, skriver redaktör Gösta Elfving, i en artikel där han behandlar den politiska reklamen, att riksdagsvalen 1936 kommer att bli en avgörande strid om socialistisk eller icke socialistisk majoritet. Och han spår att det kommer att bli en intensiv kamp om "tredje man", de politiskt indifferentia.

Låt oss då inte glömma bort att denna "tredje man" även kan vara en kvinna. Ja, låt oss inte bara tänka på det nästa år, dagarna före valet, utan låt oss erinra oss det redan nu. Det har hittills alldeles för mycket lämnats utan avseende av våra socialdemokratiska partiorganisationer. Enligt en företagen utredning som baseras på siffrorna för fjärde kvartalet 1933, är det endast 1.048 av partiets 2.112 arbetarkommuner vilka överhuvudtaget räkna med kvinnlig anslutning, 1.064, alltså mer än hälften äro i total avsaknad av kvinnliga medlemmar. Även om vi kunna utgå ifrån att siffrorna

något förbättrats under 1934, så kunna vi dock vara övertygade om, att så stor förbättring inte inträtt att vi nöjda och belåtna kunna slå oss till ro och lämna den kvinnliga "tredje man" åt sitt öde.

Vi ha ännu anledning att upprepa den anmärkning, som i samband med publicerandet av partiets medlemsinventering 1929, gjordes av dåvarande partisekreteraren Gustav Möller. Han skriver:

"Man kan icke vid ett studium av medlemsinventeringen dölja för sig det intrycket, att de politiskt intresserade männen icke ännu övervunnit sina fördomar mot att låta kvinnorna deltaga i det politiska arbetet. Partiet har med andra ord icke ens för de organiserade socialdemokraterna blivit ett naturligt hemvist, där familjens olika medlemmar i gemenskap samråda om politiska och andra allmänna angelägenheter."

Nej, det är tyvärr så. Fortfarande. Hyste inte männen en ingrodd motvilja mot kvinnornas deltagande i det politiska arbetet, så skulle det utan tvivel se ut på ett helt annat sätt. Men vi ha nog allesamman träffat den där mycket politiskt intresserade mannen, som har så mycket att bestyra med politik och samhällsangelägenheter att han vill ha ro och fred när han kommer hem. Och det tror han inte han får om hans hustru förstår hans arbete. Hon bör nog helst, om han någon gång i iveren råkar glömma sig till den grad att han i hemmet låter undslippa sig några ord om sitt politiska arbete, vara så politiskt oskyldig att hon i likhet med stockholmskan i spårvagnen, sätter upp ett förvånat ansikte och frågar: "vilket val?"

Hur mycket förfång denna reaktionära inställning hos många av de manliga partivännerna gör för partiet och dess framgång, därom kunna inte endast våra socialdemokratiska kvinnoorganisationer utan även partidistriktens ledningar vittna.

Den liknöjdhet för att inte rent av säga motvilja mot kvinnlig medlemsvärning, som på många håll råder är oftast omöjlig att få bukt med, och är en av parti- och kvinno-distriktens svåraste stötestenar i arbetet.

Här är det således inte endast fråga om en sinnesändring hos kvinnorna utan även hos männen. Och kommer inte denna sinnesändring till stånd så kommer skadan därav att gå ut över partiet.

Man skadar inte endast kvinnorna själva och kvinnorörelsen, utan man försvagar partiets slagkraft och man försvagar vakthållningen kring demokratien, genom att man nonchalerar hela den medborgargrupp som utgöres av kvinnorna. Redaktör Harald Åkerberg påvisade i en ledare i Örebro-Kuriren, dagarna efter stockholmsvalet, den påtagliga brist som ligger i, att den socialdemokratiska agitationen allt för ensidigt inriktas på endast den ena halvan av valmanskåren. Vi ha ifrån kvinnohåll vid åtskilliga tillfällen påpekat detta förhållande och den fara detta innebär för partiet i sin helhet. Och vi hoppas därför innerligt att partivännerna överallt ute i landet, tar ad notam redaktör Åkerbergs maning, att snarast möjligt avlägsna denna brist.

Det räcker inte med att vi kommer ihåg kvinnorna när vi vill ha dem med ut att demonstrera första maj, eller när vi vill ha fram dem till valurnorna, utan vi måste se till att vi få dem med som partimedlemmar. Endast så kunna vi bygga upp partiet till det starka och pålitliga fäste för demokratien, som vi nu mer än någonsin behöva.

Hulda FLOOD

Intet ont i att det dansas, men om nöjesmomentet även i fortsätn. av flickornas klubbmedlemskap blir det viktigaste är det fara på färde.

DE UNGA KVINNORNA MÅSTE BLI MERA AKTIVA!

FOLKSKOLLÄRARE NILS AHLGREN, LUDVIKA, BL. A. KÄND SOM EN FRAMGÅNGSRIK ORGANISATÖR AV KVINNOKLUBBAR, DELGER HÄR SINA ERFARENHETER

Var och en, som på ett eller annat sätt kommit i beröring med socialdemokratiska kvinnoklubbar ute i landet, har säkerligen inte kunnat undgå att lägga märke till hur jämförelsevis fåtaliga de unga kvinnorna äro i dessa organisationer. (Med unga avses här då närmast dem, för vilka prästbetyget utvisar en ålder av 25—35 år. Mina ärade kvinnliga partivänner böra således inte bli förtörnade, när jag talar om ungdom, ty att sinnets ungdom i hög grad förekommer i kvinnoklubbarna, även om prästbetygsåldern skulle vara högre, är ett allmänt omvittnat faktum.)

Att vi här ha ett missförhållande, som

det är av stor vikt att råda bot för, är otvivelaktigt. Skall man emellertid kunna råda bot, måste här som alltid först orsakerna klarläggas.

När det gäller att leta reda på dem, duger det inte att komma med argumentet, att kvinnorna i dessa åldrar finnas i ungdomsklubbarna, ty även där äro de svagt representerade. Inte heller duger argumentet, att de finnas inom arbetarkommunerna. Ett sådant påstående faller på sin egen orimlighet. Andra orsaker måste således framletas.

En naturlig orsak är givetvis, att kvinnorna just i de åldrarna i stor utsträckning bilda hem och därigenom bli förhindrade att delta i förenings-

arbete. Särskilt barnens tillkomst lägger ju ofta hinder i vägen. För arbetarhustrun, som inte har möjlighet att hålla hjälp i hemmet, blir det ofta hart när omöjligt att komma från hemmet, medan barnen äro små. Men med det alltmera utbredda noll- och ettbarnssystemet räcker inte heller denna orsak som förklaring till den svaga representationen, även om dess betydelse givetvis inte får förbises.

En annan orsak, som inte heller helt torde få förbises, är traditionens betydelse. Traditionen bjuder kvinnan att stå vid spisel, tvätta blöjor o. s. v. Möjligtvis kan traditionen tillåta henne att gå på kafferep eller syförening en och annan gång. Men att delta i föreningsarbete — nej! Inte ens inom arbetarrörelsen är den tankegången okänd. Det finns gott om visa män (och kvinnor!), som ännu år 1935 är så traditionsbundna, att de anse kvinnans enda plats vara i hemmet. När skall det manne gå upp för dem, att en sådan tankegång är rent reaktionär?

Men det finns säkerligen också andra orsaker — orsaker som s. a. s. framspringa inom organisationerna själva. Betonas manne

inte nöjesmomentet något för starkt vid flickornas enrollerande i ungdomsklubbarna? Ofta gå de kanske med i klubbarna, därför att dessa anordna en dansafton då och då. Intet ont i att det dansas, men om nöjesmomentet även i fortsättningen av flickornas klubbmedlemskap blir det viktigaste, då är det fara å färde. Och tyvärr har det nog blivit så något för ofta. Den allvarsamma delen av ungdomsklubbens arbete har ofta fått bäras av pojkarna, medan flickorna mera fått utgöra staffaget, till dess den mera nöjesbetonade avdelningen tagit vid. För så vitt de helt enkelt inte väntat att infinna sig, till dess "det tråkiga föredraget" tagit slut. (Att en förbättring synes ha skett under senare år är enbart glädjande, men ännu får säkerligen ofta t. ex. en föredragshållare under föredraget den uppfattningen, att ungdomsklubben knappast har några kvinnliga medlemmar. Väntar han bara till dansen, får han kanske se något annat.)

Nå, så har tiden gått. Flickorna ha blivit äldre, de ha gift sig, och så lämna de ungdomsklubben. Men de gå inte in i kvinnoklubben! Varför? Jo, ofta därför, att de inte inom sin organisation fått den fostran, att de betrakta kvinnoklubben som den naturliga överbyggnaden på ungdomsklubben. Steget från den från deras synpunkt "glada" ungdomsklubben till den mera allvarsbetonade kvinnoklubben blir helt enkelt för svårt att taga.

Men — kvinnorna i dessa vad jag skulle vilja kalla mellanåldrar måste med i arbetarrörelsen. Om nu det där steget, som jag nämnde om här ovan, är för stort att kunna komma över, så måste det på något sätt överbyggas. Och detta blir en uppgift bl. a. för kvinnorörelsen. Och den torde härvidlag inte kunna undgå kritik. För hur är det: har inte kvinnoklubbarna på sina håll genom sin ensidigt kommunalpolitiska inställning stött bort de unga kvinnorna? Att sådana kvinnoklubbar finnas, har i varje fall berättats för undertecknad. Om klubbar som se sin enda uppgift vara att göra så många medlemmar som möjligt till kommunalpampar. (Förlåt, kanske det skulle heta någonting annat?) Undertecknad är den förste att erkänna, att kvinnorna borde i betydligt större utsträckning vara represente-

KÄCK NORRLANDSTÖS FÖR UNGDOMENS TALAN

I Brunnsvik träffade Morgonbris medarbetare bland andra målmedvetna och energiska ungdomar en käck representant för den socialdemokratiska ungdomen i översta Norrland. Ivrig socialist sedan 10-årsåldern och redan då övertygad om att Internationalen skulle bli hennes framtidsmusik, tillväxer nu vår trogna kamrat i vishet och kunskap under Alf Ahlbergs vård, för att sedan i sin nordliga hembygd så mycket framgångsrikare kunna delta i ungdomens arbete vari hon här nedan ger oss en inblick.

GLIMTAR FRÅN EN NORRBOTTENKLUBB

Det var ingen stor och stojande skara som den 27 aug. 1932 samlades för konstituerandet av Långträsk SDUK; det var ett tjugofemtal av allvar präglade ungdomar som gingo att för första gången ansluta sig till en organisation. Den första tiden av vår verksamhet var svår, de äldre hade ingen förståelse för rörelsen, men så småningom lyckades det oss att bryta detta motstånd, och sedan dess har utvecklingen gått raskt. De gamla ha med intresse följt vår verksamhet och nu kunna de se på 140 unga i arbete för den socialdemokratiska ungdomsrörelsen.

Men det har också varit andra svårigheter att kämpa emot; arbetslöshetens spöke, som alltid vandrat omkring i våra bygder, har under de senaste åren kommit arbetarna — främst ungdomen in på livet. Nöden har gastkramat ungdomen som aldrig förr, men trots detta har man bevarat huvudet kallt och ytterlighetsriktningarnas försök att locka våra medlemmar in på andra vägar och till annat tänkande har totalt misslyckats.

Våra motståndare på högerkanten, som ej kunnat komma åt vår rörelse på annat sätt, påstå att arbetarungdomen söker sig till klubbarna av nöjesbegär och ej av politisk övertygelse. Jag tror dock att ungdomen inom de bättre kretsarna äro mera nöjeslystna, fast deras tillställningar många gånger

rade i de kommunala styrelserna och nämnderna, än vad nu är fallet, men därför behöver väl inte glömmas, att det också finnes speciellt kvinnliga uppgifter, som ligga utanför den ramen, uppgifter som kräva sin lösning för förverkligandet av det socialistiska samhället. Någon exemplifiering behövs inte, Morgonbris har under de senaste åren pekat på ett flertal sådana. Om dessa uppgifter mera skjutes i förgrunden, kanske kvinnoklubbarna skulle kunna ordna sina program så, att inte bara "organisationshästarna" orkade med dem. Och på det sättet kanske det där "steget" skulle bli lättare att taga. Men naturligtvis får inte därför kvinnoklubbarna bli något slags syjuntor eller husmostersföreningar.

Vidare: hur skulle det vara om representanter för kvinnorörelsen någon gång besökte ungdomsklubbarnas möten och försökte göra klart för flickorna, att medlemskapet i kvinnoklubben blott är en naturlig följd för en kvinnlig ungdomsklubbist?

Slutligen — och detta riktat till männen: hur skulle det vara, om du, far, en eller ett par kvällar i månaden stannade hemma och såg efter barnen och lät din hustru också få komma från hemmet någon gång? Kanske det är här pudelns kärna ligger?

Hur som helst: något måste göras för att få den kvinnliga ungdomen mera aktiv inom arbetarrörelsen. Vi ha helt enkelt inte råd att undvara den.

Nils AHLGREN

ordnas under mera intima former. Våra motståndare till höger må kalla nöjeslivet förflackning eller vad som helst, det är och förblir ungdomens strävan att skaffa sig en bättre förströelse än vad som hitintills bjudits dem. Den nya nöjesform, som vi söker framskapa — amatörteatern, är ett av försöken att rensa bort den litteratur som går under namnet "den kolorerade veckopressen" och jag tror och hoppas att det skall lyckas att avskaffa dessa värdelösa alster, som i hundratusentals exemplar varje vecka kastas ut i marknaden som andlig spis för de breda lagren.

Jag har talat med ungdomar, som läsa denna sortens litteratur, och när jag frågat vad de finna av värde har svaret alltid blivit: Ingenting. Det vore bättre att de som tala så mycket om ungdomens förflackning — i stället för att sitta på kafferep och kritisera — hjälpte till att rensa bort det onda och framskapa något bättre. Men frågar man dessa samhällsbevarare, som äga kunskaper, om de vilja medverka i en studiecirkel, så blir en knyck på nacken och "jag har inte tid", det svar man får. Detta är också en av orsakerna till att studiearbetet inom vår klubb aldrig fått någon nämnvärd omfattning. Krafter med tillräckliga kunskaper ha ej stått att uppbringa, ej heller lämpliga lokaler. Men under den kommande tiden skall vårt arbete inriktas på att undanröja dessa hinder.

Beträffande det politiska arbetet inom klubben, kan man med tillfredsställelse säga att intresset är stort. Till varje möte är en inledare utsedd, som har till uppgift att i ett anförande behandla en politisk fråga, och efter detta förekommer diskussion. I sanningens intresse må dock erkännas att de kvinnliga inläggen äro få. Utan att begå något fel kan man säga att orsaken är Paulus dekret: "Kvinnan tige i församlingen." De kvinnliga medlemmarna ha ännu ej insett att det är på tiden att bryta med denna gamla sats. Här ha de manliga kamraterna en stor uppgift att fylla. De, som kommit till insikt om nödvändigheten av att kvinnan deltagar i det politiska livet, måste lära dem förstå att de ej endast skola upptaga en plats i medlemsmatrikeln utan också aktivt deltaga i det politiska arbetet, om inte en dag skall komma, då kvinnan står

inför en sådan situation att hon ej vet hur hon skall handla.

I ett föredrag om "Socialdemokratien och kvinnorna" yttrade en gång Hulda Flood: "kvinnan har fått en hjärna, och då skall hon använda den att tänka med". Om de manliga medlemmarna sökte att sätta in kvinnor i styrelserna i större utsträckning än hitintills skulle det säkert verka gott. Ett förtroendeuppdrag stärker bärarens känsla av ansvar och sporrar de andra till krafttag. Men allt har sin tid; även kvinnans uppvaknande till insikt om sitt politiska ansvar.

Vad beträffar vår klubb ser jag fram-

tiden an med tillförsikt. Det sista mötet jag deltog i gav vittnesbörd om att våra klubbister veta var de stå. En av dem reste sig och uppmanade mötesdeltagarna att utbringa ett leve för socialdemokratien och i detta leve lägga ett löfte att i fortsättningen arbeta för att vår bygd en dag skall vara erövrad av vår rörelse. Det var ett jubel som aldrig tillförne i klubben. Den står sida vid sida med den hundratusenhövdade skaran av unga socialdemokrater och strävar målmedvetet tillsammans med dessa för att uppnå socialdemokratins stora mål.

AGDA LARSON.

UTAN MÅL?

Får den unga generationen försjunka i pessimism och tvivel? Nej, svarar de schweiziska kvinnorna, vår generation är den första i världshistorien, som uppfostrats i den bärande idén att det är på oss, som världens räddning beror. Ungdomen i alla länder måste frimodigt, utan mistroströstan delta i arbetet för världens frälsning.

Ungdom, framtiden tillhör dig, säger bilden, som hämtats från den fredsställning, Genève-resenärerna får se.

Ut看 mål vi vandra genom livet, utan fasthet, utan andens viljekraft; allt är upplöst i ett evigt töcken — — — Varför? Vartill? Varthän?

Ut看 mål vår jordevandring blivit, utan motstånd låta vi oss föras bort; livet, kärleksglöden har oss övergivit... Varför? Vartill? Varthän?

Vår frihet — nu är våld och tvång, vår mänsklighet — i bojar slagen, färdas ned i mörkrets tunga djup. Varför? Vartill? Varthän?

Så går vår väg i mörker fram, av tvivlets törnen rikt beströdd; i lidande och ångest fråga vi: Varför? Vartill? Varthän?

K. E. ALMGREN

Wir zünden die Feuer an, wir bilden eine Bruder-Masse — die Regierungen müssen auch mit — Schüler der Schiller, nicht zum Kampf, sondern zu ehrlicher Arbeit für die neue Zeit.

Jah glaube, dass die Halben-Vereinigung die in jeder verschiedenen Sprache der Welt auf andere Weise geschieht die Seele aller sozialen Verhältnisse unter den Menschen ist, und dass die Art und Weise, wie sie wohl oder übel stattfindet, einen gewissen Massstab für den Grad von Wohl oder Übelbestanden abgibt, welcher in den Angelegenheiten der Welt abzuwägen ist.

Freiheit Nansen

Ein und ein halbes Jahr erwegt er mit einem einzigen Ansgang auf den arktischen Eiswägen des nördlichen Eismeres die Ängsten Englands.

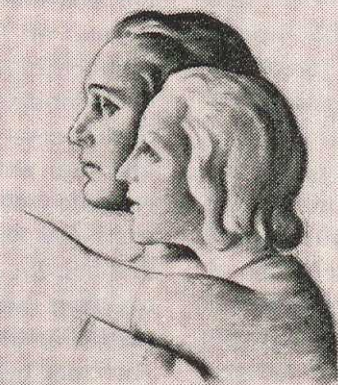
Eine halbe Million Kriegs-Gefangener hat er heim gebracht, aus Hungernot, Typhus, Pest, Wahnwitz und Verzweiflung.

17 1/2 Millionen geliebte Russen hat er wie ein Vater betreut.

1 1/2 Millionen griechische Flüchtlinge hat er wieder angesiedelt, ihnen Haus und Hof und Heimat und Arbeit gegeben.

Wenn wir mächtig sein wollen in dieser Welt, dann laßt uns Nansen!

-Jugend- dir gehört die Zukunft!

Unsere Generation ist die erste in der Weltgeschichte die in der Jugendzeit wurde, dass es unsere Pflicht und unsere Vorrecht ist, für den Frieden zu kämpfen.

Jugend aller Länder, werdet ihr euch nicht endlich aufrufen und den einzigen Weg gehen, werdet ihr nicht für eine abgerissene neue Welt arbeiten?

Es kann keine wichtigere männlicher u. lebensfröhlicher Aufgabe für die heutige Generation geben, als sich an dem beginnenden Entschuldigungskampf gegen den überalterten Wahnsinn des Krieges zu betheiligen.

Gebet der deutschen Katholiken: Nicht mehr Hass, nur Liebe, Liebt nicht mehr Feind, nur Bruder, Bietet nicht mehr Tod, nur Leben, Leben! Mahmt nicht, nur geben, gebet! Nicht mehr Wunden, nur mehr Güte!

Christi heiligen Blutes Blut! Frieden, Frieden, nur Frieden! Christ! Frieden, Frieden, Frieden!

Verbrüder euch Völker in Leid und in Not! Da steh mit euch wieder im Bunde, Und teilt eure Liebe und teilt auch euer Brot! Ich segne die ganze Jugend, Das Leben braucht Liebe und Güte und Licht! Und laßt sie genug hat die Erde, Verbrüder euch Völker, Der Schöpfer er spricht mit segnenden Händen: es werde.

UNGDOM MOT SEGER
SEGER FÖR IDÉN
— SOCIALISMEN!

Giv oss någonting svindlande!
Facklor att svinga då mörker
bryter in över jorden.
Giv oss någonting oerhört.
Flammor och eldstrålar utefter
våra skumma medeltidsvägar.
Giv oss någonting outsägligt,
som är värt tunga offer, som är
värt våra dagars möda och natters vaka.

Giv oss höga mål: "Människofrihet";
att värna om, med det enda
lilla fattiga liv, som blev vårt.
Giv oss någonting strålande ljus,
som lyser över den stenbundna vägen.
Vägen ut ur världens mörka kaos.
Ja, giv oss någonting oemotståndligt,
som sluter de vilsna folken samman
och förhjälp dem till enhet och styrka.

Inez LINNHARTSSON

GUDOM—MÄNSKLIGHET

EN FREDRIKA BREMERSTUDIE AV SIGNHILD HELLHAGEN

När skall människotanken säga till den, som tänkt världen och människan: "Nu förstår jag dig."?

Fredrika Bremer.

Fick Fredrika Bremer, den svenska kvinnorörelsens stora personlighet, göra sin fulla insats under sin livstid? För den, som skriver detta, förefaller det ej så.

Fredrika Bremer betydde mycket för sin samtid, och att hennes arbete för kvinnans frigörelse var av sådan art, att det gjorde hennes verk levande för alla tider, inses av envar.

Men Fredrika Bremer var ej endast kvinnoapostel. Det räcker ej ens att karakterisera henne som en god och vidsynt människovän i allmänhet. Hon var något ännu mera, något som gör henne speciellt intressant för vår tid. Det är arten av hennes personlighet, som gör detta. Det är hennes obundenhet eller längtan efter obundenhet. Hennes blick, öppen för allt. Hennes rörlighet, hennes oförtrutna kamp att komma vidare, veta mera, förstå djupare, fanna allt vidare horisonter. Hennes absoluta krav på andlig frihet.

Den som vill lära känna denna personlighet bör framför allt söka i hennes brev. Där möter den oss oförbehållsamt — skiftande, överraskande, rik, spontan, i ett djupflöde, som ofelbart rycker en med.

Tillvarons gåtor tvingar hon ut ur deras mörker, kämpar med dem inför våra ögon, gör dem mäktiga, levande, ofrånkomliga. Genom hennes kamp fascinerar de oss på nytt. Det problem, som djupast tar henne i anspråk, livet igenom, är förhållandet Gud—mänsklighet. Fredrika kallade sig kristen, och det är till kristendomen hennes religiösa tänkande nästan alltid anknyter. Men den kristna uppfattningen förefaller henne i många viktiga frågor dunkel eller orimlig, och intet av den tidens religiösa samfund kunde ge fullt utrymme för hennes religiösa känsla. Överallt stöter hon på dogmer, som äro henne obegripliga och onödiga, krav, som äro obilliga — fjättrar, med ett ord, som måste slitas. I utförliga brev vänder hon sig till sina vänner bland

SE MÄNNISKAN! Epsteins senaste skulptur har väckt en våldsam storm över England skriver sign. Grey i Sv. Dagbl.

Det första intrycket är fränstötande. Detta tomma ansikte, med de livlösa ögonen utan pupiller under tunga ögonlock, den fyrkantiga näsan, den underliga, valklänkande munnen och den tvärt avskurna hakan äro så totalt olika århundradens traditionella uppfattning om Kristus att man ofrivilligt ryggas tillbaka. Det är inte ett konstverk som man blir bekant med, eller på det klara med, vid första ögonkastet. Om man iakttar det länge får det liv och mening på ett sätt som man inte märker i början. Man måste komma ihåg att Epstein själv aldrig sagt att hans skulptur är avsedd att vara en bild av Kristus. Han kallar den "Människan", och det ligger nära till hands att tro att han i denna form tänkt sig en symbol för mänskligheten, sådan den ter sig i dessa dagar, fylld av hat och grymhet och lidande, jordbunden av de tjocka repen resignerad inför striden mot de eviga bojorna. Det är också möjligt att juden Epstein tänkt på sitt eget folk och dess lidanden icke minst i vår tid. Hans figur är fången och slagen, men den är icke besegrad, ty den utstrålar en mystisk styrka, och de synlösa ögonen och det tomma men bistert envetna ansiktet ge ett intryck av tidlös väntan på förlossning.

tidens andliga stormän, lyssnar till deras utläggningar, förtrötts ej att framställa sina invändningar, att fråga och fråga på nytt, allt mera inträngande och lidelsefullt. Men man får vanligen det intrycket, att svaren ej tillfredsställa henne, och att det är på andra, inre vägar hon så småningom vinner klarhet — i den mån hon nu gör det.

Hon kan ej skilja Gud från hans verk. Frågeställningen: en kärleksfull allmakt — en lidande värld sysselsätter henne från hennes tidiga barndom. Bibelns lära om eviga straff försätter henne i vända och uppror, omöjligt är det för henne att godtaga skillnaden mellan fattig och rik — en skillnad, som enligt den tidens kristna uppfattning var ofrånkomlig, ja, förenlig med Guds vilja. Tanken på de odöpta hedningarnas öde lämnar henne ingen ro, ej heller de sinnessjukas bestämmelse. I särskilt hög grad plågas hon av tanken på djurens oförskyllda lidanden. Hon kan ej slå sig till ro, ej godtaga förklaringar, som ej stämmer med hennes känsla och förnuft, ej dagtinga med sitt krav på sanning och konsekvens, ej ens bibelns auktoritet kan tvinga hennes spörsmål till tystnad. Om sin ungdoms religiösa kamp berättar hon, att bibeln snarast stängde hennes väg till Gud:

"Tidigt väcktes min kärlek för en skapare, som man sade mig vara kärleken och fullkomligheten själv. Men tidigt lärde jag även känna smärtan, och tidigt öppnades min blick för alla missförhållanden, alla lidanden, alla ohyggligheter i mänskligheten och dess historia. En underlig instinkt drog mig att framför allt fästa min blick på dessa tillvarelens gåtor — jag vände ögat till livets Medusehuvud, men detta åter fixerade mig, allt skarpare, allt mera genomträngande, kom mig allt närmare, tills ormarna, som vislade kring dess tinningar, och fasan i dess blick blevo liksom levande i mitt eget bröst. — — — Jag gick till Bibeln, sökande Gud. Och jag såg honom där, men i spridda drag, som avväxlade med andra drag, vilka åter alldeles vanställde Gudabilden, den Helige, fullkomlige Guden för min blick. — — — Och den djupa känsla jag hade för lidandet, gjorde, att jag tyckte det vara så djupt synd om det arma människosläktet. Och Gud — Gud blev allt mörkare för min själ." Hon berättar, hur hon gjorde sin konfirmationslära några ångestfullt ivriga frågor angående försoningsläran, och att han då ej utan häftighet och stränghet sade: "Så får lärjungen ej fråga läraren, vi böra tro det vi ej förstå." Jag teg från denna stund, men blev uteslående olycklig, ej för det jag ej fullt förstod, men för det den lära jag hörde var emot mitt förstånd, emot det förnuft, emot den känsla för godhet och rättvisa, som ju dock voro Guds verk inom mig och som man sade vara liv av hans liv. Var det nu mitt eller min lärares fel, alltnog, för-

soningsläran förblev mig obegriplig, — — — Gud själv en mörk gåta och jag själv en av de olyckligaste varelserna på jorden. Ett mera förmörkat och upproriskt sinne har ej knäböjt vid nådens bord.”

Fredrika når således ej fram till religiös ro på den för den tidens fromma gängse vägen över syndakänsla, förtappelse och förlåtelse. Just detta tal om ”frälsning genom nåd allena” kan göra henne uppbragt: ”Tanken på en Gud förtörnad på den varelse han lät födas svag och bristfällig är vidrig för min rättskänsla och mitt begrepp om Gud. Jag hör ej rätt tåligt talas om förlåtelse, om nåd, där jag omöjligt kan tycka mig ha felat.” Det är heller aldrig hennes personliga frälsning, hennes egen själs räddning undan förtappelsen, som bekymrar henne. Vad det än gäller, är hon solidarisk med sitt släkte, individens frälsning blir för henne betydelsefull endast i samband med det hela.” Vem drar sin syndaskuld ensam? Kristus drar ju all världens, och vi draga med honom eller genom honom varandras skuld. — — — Det är då en illusion av människan, om hon tror sig ensam draga sin skuld.”

Som samhällstänkare drages Fredrika till socialismen, särskilt till den i England och Amerika verksamma kristliga socialismen. Socialismen intresserar henne, därför att den väddar till känslan för samhället, det hela. Själv är hon ivrig att väcka denna känsla, särskilt hos kvinnorna, som, om de fostrades till ansvarsmedvetna medborgare, på ett härligt sätt skulle kunna tjäna samhället tack vare den kärlekens intelligens, som hon ansåg kvinnan vara rikare utrustad med än mannen. I Amerika studerar hon de socialistiska försöksinstitutioner, som då voro verksamma där, och framhåller som något efterföljansvärt vad hon där sett: ”Varje människa, som gör sitt arbete, det må vara grovt eller fint, mycket eller litet, som gör vad hon förmår göra, har rätt till hela mänsklighetens rikedom i intelligensens och materiens riken. Det rätt organiserade samhället skall hålla den tillhanda för var trogen samhällsmedlem.”

Denna nyvaknade känsla av gemenskap i allt ter sig för Fredrika som ett tecken på högre utveckling. Den tycks henne vittna om att det töcken, som människan trevar sig fram i, så sakta klarnade och hon närmade sig sin bestämmelses mål: att bli Guds avbild, ja, hans like, fullkomna sig själv — och fullkomna honom. Alldeles tydligt är det, att dessa båda begrepp, Gud—mänsklighet, närmar sig varandra för henne, ibland så starkt, att hon ej vet, var gränsen mellan dem går. ”Var är råmärket”, frågar hon, ”mellan det gudomliga och mänskliga?” Fullt löses väl aldrig gåtan för henne, ibland vidhåller hon, att en skillnad finns: ”Gud lever ej endast i världen, han har ett självständigt liv utom den.” Men å andra sidan ser hon i den fullkomnade mänskligheten — och hon tror på en fullkomnad mänsklighet — något gudomligt.

”Vad söker mänskligheten? Söker den annat än att få rätt på sig själv? Att utveckla sig till fullt medvetande om sitt liv? — — — Tänkaren, som förhjälpes den därtill, varige-

nom gör han det? Genom att skåda djupare än andra i detta medvetande, genom att uppfatta höjderna därav? Fattar han dessa, så fattar han även Guds vetande eller liv.”

Samtidigt ifrågasätter hon, om Gud är något fullkomnat, i sig själv avslutat. Är han icke i stället en Gud i tillblivelse, som ännu kan bliva något mera än han är? I alla händelser är han ej enbart harmoni. Han är en handlingens och stridens Gud, själva gudsbegreppet innebär kamp, en inre kamp, kamp inom gudomsväsendet.”

”Kanske ni lagt märke till den betydelsefulla bild, varmed alla djupare mytologier begynna. Man ser i begynnelsen en ljus och varm gudomlig princip sluta sig till mörkret, dimman. Och ur denna omfamning av ljus och mörker, eld och tårar, födes — en Gud.

Märk att Gud f ö d e s. Och ej endast ur ljus och värme, utan också ur eld och tårar.

Det märkliga i Fredrika Bremers religionsåskådning är just detta, att Gud och mänsklighet alltid höra samman. Mänskligheten kan ej tänkas utan Gud, men han kan ej heller tänkas utan mänskligheten. Hon söker Gud, men ej endast honom, hon söker ”Gud i mänskligheten”. Under hennes senare år kan hennes tro på människan få en hänförelsens glöd, en andaktsfull, bävande förvissning — som gällde det gudomen själv:

”Ty en är, som sakta kommer gångandes genom tiden alltifrån begynnelsen. Blodiga åldrar, glänsande tidevarv äro blott olika gemak, genom vilka han framgår stilla, alltmer klarnande ur skymmande höljen, ända till denna tid, vid vars tröskel han nu står, betraktad av många med förtjusning, av många med bävan.

Och frågas det: ”Vilken är denna gestalt, inför vilken tronerna vackla, kronorna avfalla, all jordisk purpur bleknar, så blir svaret: Människan. Människan i ursprunglig sanning, skapad efter Guds beläte.

Människan ville jag se, sedan hon avkastat alla hävdvunna värden, former och uniformer, som blivit till tryckande bördor, sedan hon upprättat åt sig ett rike efter ingen annan lag än den given i den kristna uppenbarelsen och i den i hennes eget bröst. Den människan ville jag förstå och med henne det nya samhället och livet.”

Det må vara nog med dessa citat — i all sin korthet ange de likväl riktningen av Fredrika Bremers religiösa utveckling. De synas mig också visa, att hon under sin kamp mot den tvångströja, i vilken den officiella kristendomen fängslade henne, anar något, som i våra dagar börjar bli en makt: ett djupare människobegrepp.

Signild HELMHAGEN.

Lantarbetet betyder exercerande och krigsövningar inte bara för den manliga, utan även för den kvinnliga lant hjälpen.

TYSKLANDS ARBETARDÖTTRAR N A Z I S M E N S R O V

ETT ÖGONVITTNE BERÄTTAR

Det är i utlandet allmänt bekant genom pressen, hur Hitlerregeringen, som på grund av de inskränkande åtgärderna inom industrin fruktar en ny kolossal arbetslöshet, försöker motverka denna, bl. a. genom rigorösa bestämmelser mot de unga arbetare, som ännu stå kvar i produktionen. Genom en lag om utbyte av arbetsplatser måste alla under 25 år ställa sina platser till förfogande för äldre arbetslösa, framförallt familjefäder. I praktiken ersätts emellertid inte den entledigade arbetskraften med ny utan avskedandet betyder nästan alltid detsamma som driftinskränkning. Man låter påskina att ingen av de avskedade ungdomarna skola bli utan arbete. Alla skola finna utkomstmöjligheter inom åkerbruket eller i hushållsarbetet. Otaliga ungdomar ha redan bitter erfarenhet av vad detta betyder, och få ha lust att ta en plats inom jordbruk eller i hushåll, även om det skulle erbjuda sig någon. Lant hjälpen betyder nästan alltid ett mycket magert uppehälle med trakasserier från morgon till kväll, och när det är fråga om lanthem exercerande och krigsövningar inte bara

för den manliga utan också för den kvinnliga lant hjälpen. Därtill knappt med maten och så gott som ingen kontant lön. Så länge de unga stå kvar i produktionen kunna de lämna något av sin lön i hemmet och bidra till familjens uppehälle. Detta blir omöjligt när de ryckas loss och få fara illa på landet, där de dessutom måste uthärda väder och vind på ett helt annat sätt än de äro vana vid.

Ännu sämre är det ställt inom det husliga arbetet. Regeringen har riktat en appell till alla borgerliga damer att de av hänsyn till statens väl skola uppta kvinnlig arbetarungdom i sina hem och där uppfostra dem till "duktiga tyska husmödrar". Också här blir det i de flesta fall så mycket arbete, att flickorna på kvällarna äro dödströtta och urständsatta att utföra något som helst arbete för egen räkning. Eller om deras "herrskep" är mycket nationalsocialistiskt sinnat skickas de trots tröttheten och behovet av att också någon gång få vara hos sin egen familj till det nationalsocialistiska flickförbundet, Bund der Mädel, för att delta i möten, marscher o. s. v. Lön få de inte, det går "jämnt ihop", och för annat yrkesarbete komma de hädanefter inte i fråga. Det sista gäller också för lant hjälperskorna, ty den som en gång varit på landet, får sällan åter tillfälle till ett arbete i staden, där ju så många andra redan vandra mellan arbets- och välgörenhetsbyråerna.

Bund der Mädel, den kvinnliga motsvarigheten till Hitler-Jugend, är f. ö. ett kapitel för sig. Just inom denna organisation härskar en skyddsloshet och ett förråande, vars make Tyskland aldrig skådat. De nattövningar (krigsförberedelser

även för den kvinnliga ungdomen), som mycket ofta anordnas, tjäna samtidigt som möten med Hitler-Jugend eller någon S.A.-formation (allt för fosterlandet och med "Heil Hitler"), och följderna äro fruktansvärda. Så genomfördes t. ex. på en plats i Pommern, i Garmen, på grund av envisa rykten en läkarundersökning av medlemmar i "Bund der Mädel". Vid denna fastställdes att ett stort antal flickor, däribland fem under 14 år voro havande. Flickorna blevo hastigt konfirmerade, sedan försvunno de från orten, och de flesta torde ha upptagits i en uppfostringsanstalt i mellersta Tyskland. På en plats i Würtemberg, Geisslingen (en landsortsstad på 8.000 invånare) anmälde sig inte mindre än trettio flickor i tretton-fjortonårsåldern ur Bund der Mädel för förlossning på därvarande sjukhus. Dessa flickor hade förut varit vid lanthjälpen.

Förhållandena äro i dag så fruktansvärda att de inte längre kunna ihjältigas ens genom en Göbbels tryckfrihetsåtal. I de kvinnliga läkarnas tidskrift Die Ärztin ha exempelvis fruktansvärda saker i detta hänseende skildrats.

En annan stor fara för många ungdomar, som genom goduppfostran och god ekonomisk miljö skulle kunna bli bra människor är den s. k. lagen till förhindrande av avkomlingar till ärftligt sjuka (sterilisering). Av en skol-läkarrapport i Mannheim framgår att en stor mängd steriliseringar företagits på skolbarn, vilkas hela liv nu ha skadats genom dessa ingrepp. I rapporten meddelas att bland 91, som föreslagits för sterilisering förekom 49 fall av medfödd sinnesslöhet. Hur det förhöll sig med de andra 42 föreslagna skolbarnen meddelas däremot inte. Från Rehnomsrådet och andra trakter föreligga liknande rapporter. Att förhållandena även på detta område äro sådana att man inte längre kan hålla dem hemliga, visar bl. a. frågans behandling i Organisationen för den allmänna skyddsuppfostran. Av dess förhandlingar och dess sista årsberättelse framgår tydligt, att man gör processen kort med den ungdom, som omhändertages, däribland många normala och oförvilliga barn, som med våld skilts från sina socialdemokratiska föräldrar. Man företager steriliseringar på dessa ungdomar i pubertetsåldern och tillfogar dem på det grymmaste sätt obotlig psykisk skada. Å andra sidan klagar — den nu nästan uteslutande nationalsocialistiska — skyddshemspersonalen över att det just är bland så behandlad ungdom, som alla hänsyn falla bort och som hota att bli en verklig fara för de andra omhändertagna.

Förhållandena i Hitler-Jugend och Bund der Mädel, som båda ha blivit direkta statliga organisationer, har f. ö. också fört till livliga diskussioner inom skyddsuppfostringskretsar, där man dryftat huruvida man skulle kunna godta den förordning, som bestämmer att också skyddseleverna skola organiseras i de båda ungdomsorganisationerna samt delta i deras marscher etc. Man bildar numera helst inom en uppfostringsanstalt en egen avdelning (i vilka alla tvingas in) av dessa organisationer, och föranstaltar egna övningar och marscher.

Vad beträffar de redan nämnda unga arbetare, som entledigas, så tvingar man dem trots deras motstånd att ta arbeten, som anvisas dem av arbetsförmedlingarna. I Bayern organiseras t. o. m. i Dachau (koncentrationslägret) ett tvångsarbetsläger för dem och de få där utföra väg- och andra arbeten. Avstängning från varje som helst arbetslöshetsunderstöd är det minsta av alla straff. Ofta vandrar

ungdomen på grund av arbets sabotaget direkt till tvångsarbetsjänst och koncentrationsläger.

De, som ännu stå kvar i produktionen få sina löner allt mer och mer reducerade. Därtill innehålles av deras lön — naturligtvis också av de vuxna arbetarnas och arbeterskornas — avdrag för vinterhjälpen och samtidigt ofta avdrag för den sällan frivilligt köpta tidning, som arbetsfronten utger, vidare bidrag till Hitler-Jugend o. s. v. I en fabrik cirkulerade för en tid sedan en skrivelse, vari föreslogs att man genast skulle börja innehålla en del av lönen för bidrag till resor och vandringar med nazi-organisationen "Hälsa genom glädje" o. s. v., o. s. v. I en stor konstsilkesfabrik i Wuppertal entledigades en hel mängd flickor. Därefter anställdes — trots lagen om arbetsutbyte — manlig ungdom, som i strid mot gällande lönebestämmelser betalades med samma låga lön som flickorna förut erhållit. De rådande förhållandena medge den förfärligaste lönedpressning och smutskonkurrens.

Från rikets alla delar skulle otaliga liknande exempel kunna anföras. Förbittringen är allmän. Men de stora massdemonstrationer, som äro nödvändiga för att en ändring skulle åstadkommas, kunna inte komma till stånd ännu. Rädslan för angivelse är alltför stor och vidare råder ovisshet huruvida de som nu knota verkligen skulle medverka vid en aktion. Trots detta kan man märka en fullständigt ändrad inställning inom alla befolkningslager gentemot den nationalsocialistiska regeringen och dess propaganda. Ty på en förbättring under det nationalsocialistiska systemet tror ingen längre.

Irene REELE

De illegala propagandaskrifterna mot nazismen trotsa gränser och minutiös bevakning; de spridas i 100.000-tals exemplar och vandra hand i hand, varför polisen får vara beredd att söka dem på de otroligaste ställen — här i en barnvagn.

Foto John Myren — Heden i snö.

V A N D A L I S M

Tåget ångar in på stationen. En hel hop ungdomar storma ur vagnarna, få fatt i skidorna, och skrattande och glammande glida de fram efter vägen. Det är en härligt, vacker söndag, ypperligt skidföre — inte att undra på att hela truppen är glad inför utsikten av en tur upp till fäbovallen. Jag ser på ungdomarna, och känner mig också glad å deras vägnar. De ha en härligt vacker väg genom skogen upp till en av Hälsinglands vackraste fäbovallar. Väl uppe på vallen ha de en hänförande utsikt bortöver Rogsta, Hudiksvallsfjärden och Forsabygden, de ha flera av våra vackraste höjder inpå sig, härlig skog runtomkring och först och främst ha de en idyllisk fäbodvall att stanna inför. Jag ser allt det där så levande för mig, att jag grips av lust, att själv få göra färden dit upp. I dag kan jag tyvärr inte, men i morgon ska jag fara upp. Jag tittar på de bortdragande. Vad vår tids ungdom är lycklig, som så fritt får röra sig utel! Det måste väl vidga blicken för naturens och hembygdens skönhet och skapa kärlek till den. Jag står och tänker på att föreningen, som nu drar bort

är värt allt erkännande, för att den hjälper till med detta.

Så kommer morgondagen. Skidföret är ypperligt nu också. Vi ta ut gliden, knoga på uppför och bli nästan svettiga. "Det betyder ingenting", förklarar min goda vän, "vi tänder upp en brasa, när vi kommer fram, vilar ett tag, kokar kaffe och torkar." "Det var då för väl, att vi rustade, så vi har ordentligt med ved både i härbret och inne i stugan", fortsätter han. Jag njuter redan inför utsikten av all den trevnad, vistelsen på vallen ska skänka. Glad i hågen ökar jag farten. Så äro vi framme. Men hur i Herrans namn ser här ut? Det måtte ha dragit ett fullkomligt "hunnertåg" över vallen. Luckorna uppbrutna, fönsterrutorna sönderslagna, och när

vi öppna stugdörren möter oss riktigt förödelsens styggelse. All sänghalmen är utvräkt över golvet, vattenhinken nedsotad, all veden putz weg. Vi gå en rond över vallen. Överallt samma syn, samma skamlösa framfart. I stugan hitta vi en kvarglömd tång, det kan ju till en del förklara, hur man kunnat ta sig in i stugorna. Jag står och ser ut över vallen. Svenskarna äro ju ett så "naturälskande folk", men hur tackar svenska folket i allmänhet för den skönhetsglädje, naturen skänker. Är inte hela deras väg genom skog och mark garnerad med smörgåspapper, tomma konservburkar, apelsinskal och buteljer. Och när de nå en idyllisk vrå, försöka de inte då göra allt för att ta bort trevnad

(Forts. fr. sid. 39.)

Fäbostugan

**ETT BARNENS PARADIS
MITT I STORSTADEN
AV BARNAVDDELNINGENS FÖRESTANDARINNA
I DET NYA KOLLEKTIVHUSET I STOCKHOLM**

Det århundrade, som bär barnets namn, synes göra skäl därför, åtminstone vad beträffar intresse för barn, tal om barn och skrifter om barn. Barnpsykologi som studieämne står högt i kurs, i läroböcker och artiklar av de främsta medicinska och pedagogiska auktoriteter dryftas barnets utvecklingsfaser och vad varje period fordrar för att utlösa det bästa möjliga resultat. Djup-psykologien eller psykoanalysen med Sigmund Freud som upphovsman har riktat vårt vetande om barnens själliv och dess lagar genom att påvisa miljöns möjlighet att omforma drifterna och göra dem användbara i det sociala livet utan alltför stor uppoffring av tillfredsställelse för individen. Den har visat oss, att ingen del av driftens energi kan förintas utan att den, om den på grund av yttre våld och tvingande nödvändighet undertryckes, går sin egen, av medvetandet okontrollerbara väg och dyker upp och gör sig gällande i yttervärlden på ett mången gång förbluffande oväntat och nästan alltid obehagligt sätt, kryddad som den är av den undertrycktas och förorättades hat mot förtryckaren. Förtryckaren är alla de vuxnas hotelser och nejsägningar, straff och chikaner, som tvingat livslusten att gå underjordiska vägar. Finns det något annat sätt att forma om de drifter, som ej i vårt samhälle direkt kunna tillfredsställas, så att de nå socialt godtagbara mål? Barnet själv visar oss vägen, när det stoppar den älskade leksaken i munnen, det införlivar den med sig, gör den till en del av sig själv. Så införlivar barnet den närmaste omgivningen med sig, det identifierar sig med denna och gör dess befallningar till sina egna. Ur denna rot växer den kärlek till omgivningen, som erkänner en annan individs rätt att vara, d. v. s. barnet blir så småningom socialt. Av detta framgår, hur oerhört viktiga barnets miljöförhållanden och dess förhållande till uppfostraren och ledaren äro för dess fortsatta utveckling. Praktiskt betyder detta, att barnen böra växa i och till kärlek och få aptit på tillvaron, bliva glada och aktiva och gå genom svårigheter, ej utomkring dem. Hur svårt detta är att realisera i ett litet stadshem, det vet var och en, som prövat. Föräldrar komma trötta hem från förvärvsarbete, och barnens otaliga funderingar och påhitt både roa och trötta. Barn äro i vägen, de ha i bästa fall en liten vrå för sig själva, men den blir alltför snart för liten för dem, och de söka vuxnas sällskap, blott för att åter få erfara, hur svårt det är att vara barn och vara till lags. Det jämna humöret, den stabila omgivningen, den fasta klippan, som barn så väl behöva att lita till, när ofrånkomliga stormar skaka deras inre värld, var är den i vårt jäktade storstadsliv?

Allt större blir behovet efter en plats, ett barnens område,

där de få växa i lugn och ro, var och en på sitt vis under en erfaren ledning, som vet, hur det ser ut "inombords", när lillan river och sliter sönder sin bästa docka, och som kan hjälpa barnet att finna någon anknytningspunkt till yttervärlden, när endast tumsugandet i förnäm avskildhet synes skänka nöje och upphöjd ro. En plats, där föräldrar med lugn kunna lämna sina barn, vissa om, att de skötas efter bästa hygieniska principer i både fysiskt och psykiskt avseende. För att fylla detta behov öppnar Kollektivhuset sin barnkammare för spädbarn och sitt lekrum för barn under sju år.

Under ledning av doktor Alfhild Tamm och med en av henne utbildad barnpsykolog som föreståndarinna komma båda avdelningarna att söka realisera förut skisserade önskemål. Spädbarnen få sova i lugn och ro i spädbarnsrummet, där damm förgäves söker en fristad. Sängarna hänga fritt ut från väggen, skötbordet och medicinskåpet likaså, och golvet kan fritt från möbel-ben rengöras helt och hållet. En utbildad barnsköterska bereder spädbarnsmaten i ett särskilt mjölkök och sköter tvätten i barnkammarens eget tvätt- och torkrum. Var dag kontrolleras hela barnavdelningen av egen läkare.

I rummet intill sova småbarnen middag. Där är lika dammfritt som hos de minsta, och fyra nedfällbara sängar vittna om, att här kunna barn få ligga över natten, om föräldrarna ha nattarbete eller av annan anledning behöva vara borta någon kväll och ingen har, som ser till barnen i hemmet. En provisorisk säng för en vuxen är också nedfällbar från väggen. Barnen ha nattsköterska till hands.

Tystnaden i de sovande barnens kammare kontrasterar mot det liv och støj, som höres från det rum, som gör skäl för namnet "Barnens paradiset".

På scenen stå några försigkomna sex-åringar och måla kulisser till det sagospel, som här kommer att uppföras för intresserade men också kritiska kamrater. De måla direkt på linoleum med färgkritor och kladda ner sig obeskrivligt med de vuxnas tysta bifall.

Ett par trappsteg nedanför sitta småpojkar på kanten av plaskdammen, vars vatten lyser vackert blågrönt. Vita segel ha förlig vind över det stora havet och ingen ängslig modersstämma ber: "Trilla inte i!" Ty "havet" är bara 30 cm djupt, och de modiga sjömännen få gärna vada tvärs över.

Vid "stranden" växer och blommar barnens egen trädgård. Sälg och hassel "ryka" redan härinne, och det gula stoffet förhöjer glansen av primulor, pärlhyacinter, krokus och andra vårens barn. Där spricka böror och visa både rot och

topp, där klättra ärtorna över akvariet med alla sina lustiga invånare.

Mitt på golvet syssla blivande arkitekter och byggmästare och lägga sista handen vid skyskrapan (av små fyrkantiga bord), vars monumentala yttertrappa (av lådliknande pallar) försätter åskådaren i stum förvåning. Det är ett riktigt "luftsloft" av röda, blå och gula "byggstenar", blott bra mycket stabilare än de sköra fantasier, som verkligheten redan krossat för barnen av "i går".

De leriga och sandiga och lyckliga "jordvarelser", som kråla i den nedsänkta sandlådan vid andra väggen av det 15 meter långa rummet, likna allt utom små människobarn, men se, även hos dessa utlöser sig den mänskliga skapar-driften i fantastiska grottor och gångar och mera förståeliga bullar och kakor till kaffekalas. Ingen vuxen säger: "Fy, så smutsig du är! Hur kan du ställa till din rena klänning så? Är det mammas snälla flicka?" Här är det meningen, och här får man göra allt detta roliga, som annars är strängt förbjudet.

Det blir solsken några timmar, och då flytta alla invånarna upp på takterrassen, där sandlåda och plaskdamm och

medförda leksaker förljuva den stund, solen vill steka och brunbränna deras kroppar. För dem är leken, d. v. s. arbetet, a och o, men de vuxna glädja sig åt den härliga utsikten över glittrande Mälar-sjö och blånande skogar långt borta och äro förvissade om, att dessa barn ha den bästa miljö, som är tänkbar i asfalterat och stenlagt storstadsliv. Grå och kulna vinterdagar utan sol få barnen tända en sprakande brasa, och medan äpplen puttra och svänga framför den, lyssna de till sagor om stora, vida världen, som väntar på unga erövrare. Kanske blir det en pratstund, då många av dem, som äro i "varför"-frågornas vetgiriga ålder, få svar på alla sina frågor och få veta just så mycket de vilja. Här ha de vuxna tid med dem, de äro där för barnens skull och äro tränade att leva med barnen i deras egen miljö. De veta, att det är bra och nödvändigt med alla yttre hjälpmedel, men att det viktigaste ändå är att ha blicken öppen för det inre skeendet i barnet självt, att blott undertrycka så mycket av driften, som är nödvändigt för att leva tillsammans med andra barn i ett litet samhälle för att så småningom växa in i de vuxnas många gånger besvärliga förordningar och taga ställning till dem, ej blint acceptera dem alla. Det är ju barnen av i dag, som skapa lagarna av i morgon.

Aptiten är god i Kollektivhusets lekrum. När barnen ha "arbetat" träget några timmar, smakar det med god mat. Här få de inte bara "barnmat", välling och bröd, här få de också frukt varje dag och grönsaker tillsammans med annan kost, allt efter läkarens anvisning.

"Skyskrapan" och "trappan" lämna igen stolar och bord, och när alla vill hjälpa till, går det fort med framduknningen. Tallrikarna länsas, och vid avdukningen undra ett par 5—6-åriga hushållsintresserade, om de ej få laga mat. En liten spis går att sätta in i den stora öppna, och snart kunna de bjuda på plättar och sylt, om de äro god vän med husmor i stora restaurangen, förstås, och det äro alla barn härinne.

Det är lätt att tänka sig barn leva lyckligt i denna miljö, och det är intet fel att hoppas på ett gott resultat, ty vi bygga icke i blindo, realisera icke blott önskedrömmar, utan vi bygga på den grund av fakta, som den empiriska barnpsykologien de sista decennierna givit oss, vi lära av de neurotiska vuxnas olycksöde och taga bort en del stötestenar från barnens väg, som törhända bliva dem mer till skada än till gagn. När vi lämna en så besvärlig värld som den av i dag i arv till våra barn, äro vi då icke skyldiga att giva dem obrutna krafter, kamplust och frimodighet och, viktigast av allt, kärlek och en god inställning till den värld, som de skola söka att förändra?

Greta LUNDBERG

BARN OCH RELIGION

UNGDOMEN MÅSTE LEDAS IN PÅ LIVSORIENTERINGENS VÄG

Morgonbris har bett mig göra ett uttalande med anledning av en enquête i tidskriften Quo Vadis om barns behov av religion. Det är ett gott urval av sakkunniga, som denna viktiga fråga förelagts. — Två psykioterapeuter, två skolrektorerna, en musiklärare samt en moder och skriftställare. — Det är något gemensamt för alla svaren, som gör en mycket tillfredsställd. De, som svarat, höra till de fritt tänkande människors skara, och dessa hava sannerligen icke vår värld så i sina händer, att de kunna få föra den direkt mot den fruktbara utvecklingens väg. Men bara att man nu får säga sådana saker, som förekommer i denna enquête utan att det anses gudlöst eller vettvilligt, är något att glädjas åt.

Poul Bjerre frågar: vad menas med religion? och ger svaret: livsanknytning kort och gott och fortsätter: Då barnet står naturens stora omedelbara livssammanhang närmare än den vuxne, borde barnet av sig själv äga en fastare, fullare livsanknytning än denne. Borde barnet icke då också kunna väcka behov efter religion hos den vuxne och lära denne sin religion? "Utan att I varden som barn —." Mollie Faustman anser att vara religiös, det är att låta sig hänryckas och att religion i betydelsen gripenhet inför tillvaron icke kan vara begränsad till vuxna. Harald Alm uttrycker samma tankar, att ett är att människorna trott sig finna som äkta uttryck för religion: trossatserna, dogmerna, bruken, ett annat religionen: sannings- och kärlekskravet, eller låt oss hellre säga: sannings- och kärleksupplevelse. Och Knut Brodin säger: jag når icke självständighet och mognad genom att traska i en annans fotspår och förhjälpas icke heller barnen därtill genom att införa religionens livsklichéer i denna värld. Mina barn måste komma förbi mig till sig själva. Gustaf Mattsson, Olovskolans rektor, svarar genom att draga fram några barnhistorier, som äro synnerligen upplysande samt meddelar det resultat han kommit till för att svara på barns frågor om religiösa ting. "I de svar, jag då lämnar, anser jag det

VAD VET DENNA MOR
att säga sin son om hem-
mets och familjens vä-
sentligaste värden? Vad
vet mödrarna överhuvud-
taget att säga sina barn
om tidens problem? De
Socialdemokratiska kvin-
norna sätta upp som mål:
KUNNIGA MÖDRAR

viktigt framhålla, att åsikterna äro olika från människa till människa, och att det är bäst att var och en bildar sig sin egen uppfattning". Leslie-William-Olsson anmärker mycket riktigt, att frågan "behöver barnen religion"? är symptomatisk för den rådande förvirringen angående vad religion är. Han rekommenderar den metoden såsom den bästa för alla parter att inför barnet tillstå sin okunnighet om vad det blir efter döden och vad som var före moderlivet. Och att denna inställelse är mera religiös än att berätta såsom visst de vanliga förklaringarna. Han tillägger att om förtroendet finns, så accepterar barn glatt sina föräldrars okunnighet och inregistrerar med glädje ett litet tecken på, att de vuxnas värld är kanske inte så underlig och främmande, som det många gånger kan synas.

Slår man upp Ellen Key, så hittar man samma uppfattning redan i "Barnets århundrade". På frågorna: "Huru har världen uppkommit? Vad väntar oss efter döden?" svarar jag rörande den första att jag icke vet det och att för övrigt hela frågan är meningslös. På den andra svarar jag, att den vilja, som kallat oss hit till livet för vår lyckas skull, väl också efter döden mäktar föra oss till samma mål."

Kapitlet i boken i fråga benämnt "Religionsundervisningen" rekommenderas till omläsning. Bara ännu ett citat: "Det hör till frihetens villkor och själarnas rätt att självtänkande åt sig utforma den trosvisshet på vilken man skall kunna leva och dö."

Icke blott barnen naturligtvis utan även ungdomen behöver komma i kontakt med religion i den odogmatiska och livsbefrämjande bemärkelsen som uttryckes i här refererade enquête och hos föregångstänkare långt tillbaka i tiden. Nu,

när människorna ha större betingelser att mer allmänt tilllämpa en förständig inställning till begreppet religion, så är tiden inne att leda ungdomsundervisningen in på livsorienteringens väg.

Undertecknad anser att särskilda kurser för ungdom skulle vara på sin plats vid sidan om skolundervisningen. Även om konfirmationsundervisningen, särskilt på vissa håll, bedrivs i en mer frisinnad anda än tillförene, så upptager den dock endast gamla och nya testamentets inställning till livsfrågorna. För att få ungdomen att ana och vilja sträva till en mångsidig livsanknytning bör man sätta den i tillfälle att få genomgå eller åtminstone få höra talas om olika kulturströmningar (här inneslutet såväl religiösa som sociala). En sådan kurs bör kunna ersätta konfirmationsundervisningen för barn till föräldrar, som icke äro endast statskyrkligt eller kristet inställda.

Det är nog känt för Morgonbris' läsare, att under tre år sådana kurser anordnats här i Stockholm, där undertecknad varit kursledare. Först var det förbundet Aton, som utarbetade programmet, vilket i stort sett senare upptogs av den kommitté, som stått bakom de två sista årens kurser. Tankegången är, att drag ur naturens och religionens historia liksom ur skapande människors liv och de brännande nutidsproblemen skola meddelas så, att ungdomen förstår att det ligger något i allt detta. I lyckligaste fall kan som resultat uppnås, att deltagarna få hos sig några frön nedlagda, vilka spira och växa upp i form av håg för självständigt studium och tänkande, resulterande i ett vaket och brinnande intresse både för livssammanhanget i sin helhet och för människorna.

Anna LINDHAGEN

Greta Garbo.

Tora Teje.

F L I C K O R N A F R Å N S Ö D E R

Söder är högre, vackrare, vildare, mera långt ifrån kulturcentrum och billigare att bo i än det övriga Stockholm. Där finns fabriker och moderna bostadskomplex men också pittoreska gränder och idylliska kåkar, bländande utsikter och romantiska promenader, mera höjder och djup än i de borgerligt välordnade stadsdelarna på andra sidan vattnet. Söder föredras av de mindre bemedlade för att det är billigt och av konstnärerna — som nog också ibland hör till den förra gruppen — för att det är vackert. Dess branta backar och vida utsikter kanske är en bättre jordmån för äventyrslynne och konstnärsblod än de raka gatorna på Östermalm. Söder har också skänkt oss skaldar, konstnärer, skådespelare, vilkas namn blivit vida berömda. En söderflicka kan gå långt — vi behöver bara tänka på namn sådana som Greta Garbo, Tora Teje och nu senast Signe Hasso, som i "Flickor i uniform" dokumenterat sig som en konstnärstalang av ovanliga mått.

Tora Teje såg dagens ljus i en av Söders gamla gårdar, långt borta i slutet på Brännkyrkagatan. Fadern var hyrkusk men flyttade två år efter hennes födelse ut på landet för att bli jordbrukare. Tora Johansson — som hon då hette — fick med sin något äldre syster stanna hos modern, som hade ett hårt arbete med att hålla hemmet samman. Hon lekte på gården och gatan som andra ungar och kom i sinom tid i Maria folkskola. Hon var elva år, då hon för första gången kom in i en teatersalong på en elevuppvisning, där en äldre vän till familjen var med, Tyra

Zanderholm. Sedan dess hade teatern fångat henne och hon drömde bara om att bli skådespelerska. När hon slutat folkskolan lyckades hon också komma in vid Dramatens elevskola, och sedan utvecklades hon snabbt till en betydande skådespelerska. Hon hade mindre underbyggnad än de flesta men med åren tog hon igen bristerna. Hon har den intuitiva begåvning, som av instinkt skapar en roll, inte studerar detaljerna överlagt och metodiskt utan lever sig in i den. Den första roll hon slog igenom med var en som hon förstod instinktivt, därför att den var hämtad från hennes egen miljö: arbetardottern Madge i Galsworthys sociala skådespel "Kamp". Sven Söderman skrev i Stockholms Dagblad: "Fröken Tora Tejes proletärflicka var alltigenom äkta. Det var något impulsivt hos henne som flammade och tände, ett sinnesungt blod och ett hat, som i ord, blick och åthävor bar hela den första friskhetens grymhet. — Denna unga aktriss som ännu icke är 20 år, är ovanligt rikt begåvad."

Efter detta gick hon från framgång till framgång. Proletärflickan från Söder har utvecklats till en raffinerad lyxkvinna. Men det bärande i Tora Tejes konstnärsnatur, det mörka, flammande, är oberoende av hennes dyrbara toiletter, hon är minst av allt en vacker mannekäng, hon är lika egenartad i en sjuksköterskas enkla dräkt som i en raffinerad aftonklänning. Något ursprungligt bryter alltid fram i hennes konst. Nu senast hade Morgonbris' läsarinor tillfälle att iakttaga det i "Lysistrate", där hon gav en impo-

Signe Hasso.

nerande tolkning av titelrollen. Det påstås att hon aldrig spelat Lysistrate så bra som den gången — kände hon kanske sambandet med de djupa ledens kvinnor, från vilka hon kommit?

Greta Garbo är en annan av de Söderflickor som gjort sig bemärkta. Hon föddes och växte upp på Blekingegatan 32 och då hennes far dog ung och hennes mor icke hade så lätt att försörja sina tre barn, fick hon se sig om efter en plats, så snart hon slutat skolan. Hur hon från Pubs hattavdelning så småningom kom till filmen är en alltför allbekant historia för att här behöva upprepas. I motsats till Tora Teje har hon icke fått något mörkt och flammande hat i arv, hon har ett inre lugn, ett noli me tangere, som förstärkts till skydd mot den påträngande banaliteten i Hollywood, och "all moder Evas trollmakt i sin blick under de tunga ögonlocken" som en amerikansk författarinna skrev om henne. Som skådespelerska är hon ännu till en viss grad ett X, då hon som mycket ung tvingades in i vampfacket av amerikanska regissörer och sedan haft svårt att frigöra sig från den typen, också hindrad av de filmer hon spelat i; men man märker hur hon t. ex. i Kristina-filmen strävar mot större mänsklighet och enkelhet. Som egenartad personlighet har hon ju däremot satt sin prägel på vår tids kvinnotyp: genom henne har det kvinnligt ljuva åter kommit i högsätet. Betecknande för hennes popularitet är, att alla böcker om henne är utlånade på Stadsbiblioteket och att man på Kungliga Biblioteket har ett tjugotal böcker om henne på fem, sex olika språk.

Hos den yngsta i raden, Signe Hasso, gör Morgonbris' representant ett besök. Hon är visserligen inte född på Söder utan på Kungsholmen, men hon har bott på Söder i tio år och gått i Södra elementar för flickor. Liksom de andra har hon gått i Dramatens elevskola i två år.

Det är en liten och späd ung flicka, så smärt att lite var måste känna sig som en elefant bredvid henne, som tar emot en. Hon har strålande, beslutsamma och ändå skygga ögon och verkar obeskrivligt själfull alltigenom. Man kommer att tänka på älvor och irländarnas "gröna folk" och intrycket förstärks av halvdagern i rummet och de indiska och afrikanska väggdekorationerna, som ge en viss trolsk mystik åt omgivningen. Fru Hassos spelsätt är också mera livligt och intuitivt än de flesta svenskors och därför ta vi oss friheten att fråga, om hon möjligen har något utländskt blod i ådrorna.

— Ja, det har jag verkligen, medger hon, jag har franska förfäder, långt borta, en fem generationer tillbaka. På min mor syns det tydligt, hon är mörk och har markerade drag. Också min man har franskt blod i ådrorna, han är från Frankenthal, nära franska gränsen, och hans släkt hästammar från Elsass-Lothringen. —

Det franska inslaget tycks vara fördelaktigt för en skådespelarbegåvning. Också fru Teje har en smula franskt blod i ådrorna.

— Var ni tidigt beslutna att ägna er åt teatern? fråga vi.

— Ja, det har jag drömt om så långt jag kan minnas tillbaka. Konstnärsblodet ligger för övrigt i slakten, min mor var konstnärinna och min morfar arkitekt och min mor var Sveriges skickligaste kopist av gamla mästare. —

— Vilka roller vill ni helst spela?

— Allt! svarar fru Hasso entusiastiskt. Både komiska och tragiska saker. Detta är min första stora roll, men jag gjorde en komisk biroll i "Domino" till exempel. I radio har jag spelat allt möjligt. Där har jag varit Julia i "Romeo och Julia", Miranda i "Stormen" m. m.

Eftersom fru Hasso varit en av de lyckliga, som fått årets de Wahl-stipendium, frågar vi vart hon tänker resa.

— Det vet jag inte ännu, svarar hon leende. Kanske England. Det skall bli härligt att få resa och studera. Man har ju så mycket att lära.

Så talar fru Hasso med sin låga och milda röst, om någon besjälad av ödmjukhet inför konsten. Man tycker sig hos henne se den konstnärliga gnista, som kännetecknar de verkligt stora. Om framtiden vet hon inte mycket ännu: hennes man är i Tyskland, han har inte uppehållstillstånd längre och han vet inte hur det går att få arbete inom filmen, den bransch han tillhör. Men hennes lilla åtta månaders gosse är hemma och gör sitt bästa för att vara älskvärd mot besökaren.

På vissa vägar har kvinnorna kommit fram trots yttre svårigheter: som skådespelerskor, där det inte fordras någon dyrbar utbildning utan naturbegåvningen blir det avgörande, och som hustrur till framstående män. Men finns det inte bland arbetarklassens kvinnor slumrande begåvningar också inom andra områden, som nu aldrig får komma till sin rätt? Bland läkarna, juristerna, vetenskapsmännen finner man flera manliga som kommit från arbetarklassen men knappt en enda kvinna. Borde inte kvinnorna få större utbildningsmöjligheter än de nu har?

BALI

MORGONBRIS LÄSARE

D I S K U T E R A

Jag ser till min glädje i årets nummer av Morgonbris, att tidningen tar upp till behandling partiprogrammets punkter. Nu vill jag bara fråga: När kommer punkten om internationell avrustning? Man kan ju utan överdrift säga, att problemet krig—fred—avrustning är aktuellt, och jag och många med mig vore tacksamma om Morgonbris med det snaraste ville ingående behandla denna fråga. Saken är ju ur partisynpunkt ömtålig, men å andra sidan tror jag, att den Elin Wägnerska inställningen: "Vi vill inte föda barn till kanonföda" är nästan lika vanlig som den Myrdalska: "Vi vill inte föda barn, förrän vi fått drägligare levnadsvillkor." — Låt oss diskutera frågan: Kunna vi på samma gång med gott samvete gå in för en folkökning och ett förhöjt försvarsanslag?

Ingrid ANDERSSON

MEDELKLASSKVINNAN, BARNBEGRÄNSNINGEN OCH SEDLIGHETSNITET

Undertecknad, som med stort intresse tagit del av de artiklar, som förekommit i Morgonbris, skulle vilja framställa några frågor med anledning av Adrian Peterssons resonemang i befolkningsfrågan. Författaren skriver bl. a.: "Det är många unga makar och föräldrar, som räknat och kalkylerat: ha vi råd att ge liv åt en ny liten människa? Hur länge få vi behålla vår nuvarande inkomst, kunna vi vara säkra på den närmaste framtiden?" "Så", heter det, "resoneras det i många unga arbetarhem." Bara i arbetarhem? Ja, det tycks Adrian Petersson tro. Nu beror det ju på, vad författaren härvidlag menar med ordet "arbetare". För min del kan jag icke förstå det berättigade i att härmed avse endast kroppsarbetare. Jag är väl arbetare även om jag utför mitt arbete i en affär, på ett kontor, i en bank, skola, sjukhus o. s. v. Menar icke Adrian Petersson så också?

Vidare, vad är meningen med att "den okontrollerade tekniken och civilisationsvurmen har brutit ned över- och medelklasskvinnans ambition och gjort henne till en lyxvarelse, som jagar efter nöjen och sensationer, som sedan lång tid tillbaka varit för bekväm att föda barn". Vad har författaren för fog för sitt tilltag att jämställa medelklassens som regel plikt-troget arbetande kvinna sådan vi finna henne på affärs- och bankkontor, i sjukvårdens och undervisningens tjänst med de gäss av den degenererade överklassstyp, som flaxa världen runt på jakt "efter nöjen och sensationer". Jag protesterar mot en så grov och osann generalisering. Herr Petersson kan näppeligen vara okunnig om, hur osäker och ekonomiskt svag t. ex. de kontors- och affärsanställdas ställning är. Klent avlönade, med arbetslösheten som en ständigt hotande olycka i perspektiv, hjälplöst utlämnade åt sina chefers godtycke äro de sannerligen ingalunda avundsvärda. Hur många privatanställda unga män och kvinnor inom manschetttyrkena våga bilda hem, ställda inför den tämligen säkra utsikten att åtminstone den unga hustrun då får lämna sitt arbete. Och männen i låt oss säga 30-årsåldern ha nått upp till en månadslön av 150 kronor! Nog kan man begripa hur lätt och lockande det kan vara att under sådana omständigheter våga sig på ett giftermål och sätta barn i världen. Tänka vi så på de vid undervisningsväsendet anställda, äro visserligen löneförhållandena långt gynnsammare men i många, kanske de flesta fall ha vederbörande studieskulder, som måste betalas och som hänga efter in i medelåldern. Är det manne lyxbegär, som vållar, att dessa medborgare i sina äktenskap nödgas tillgripa barnbegränsning? Lyxbegär och sensationsjakt finnas inom alla samhällsklasser. Till vilken klass hör manne den publik, som kväll efter kväll fyller danslokalerna och dansbanorna i alla de tusentals Folkets hus, "tvoli" och "parker" landet runt? En speciell orsak till barnbegränsning är helt säkert också att söka i den hetsjakt, som under flera år anställts på gifta anställda kvinnor. Inom vissa yrken, t. ex. inom undervisningsväsendet har verkligen anställda kvinnor kunnat våga ingå äktenskap och ändå behålla sin plats.

Men — gud nåde henne om hon blir gravid. En orm i en myrstack har det säkert gemytligare än denna stackars olycksfågel. Skolstyrelsen knorrar, och "allmänna meningen" — ack! Vid ett husmodersmöte i en skånsk småstad uttalades t. o. m. önskemålet, att gravid lärarinna borde vara avstängd från tjänstgöring — i "sedlighetens" intresse. Undra på, om man under sådana förhållanden inskränker barnantalet!

Försök att vara rättvis mot medelklassen! Vi äro också arbetare. Många av oss äro söner och döttrar av kroppsarbetare. Vi veta, vart vi höra, ty blod lär vara tjockare än vatten, men sök då även förstå vår ställning och våra problem!

Till sist: angrip inte den s. k. borgerliga gamla kvinnorörelsen! Giv inte den skulden för vad som nu sker! Det är denna rörelse våra dagars svenska kvinna först och främst har att tacka för den politiska och sociala frihet hon ernått. De begingo missgrepp måhända, dessa kvinnosakskämpar, men det är mänskligt och förlåtligt. Men de voro dock pionjärerna, som bröto ned de svåraste hindren, vilka för kvinnorna stängde vägen till frihet och upplysning. Ära vare dem — trots Strindberg.

Folkskollärarinna.

E N U N G M O R

skriver till Morgonbris: Bara man kan lyckas i sin uppfostrargärning, så att man en dag får se sitt barn omfatta och kämpa för våra idéer och ideal. Detta är nog ett svårt problem. Alla möjliga förhållanden inverka: först och främst bostadsfrågan, men även en del andra. Fattiga föräldrar ha liten nytta av alla möjliga handböcker i barnuppfostran, som numera ges ut. De äro skrivna för dem, som har möjlighet att inrätta sitt liv utan hänsyn till ekonomin. Vi andra sakna möjlighet att tillgodogöra oss de visa råden. Jag och min man har då pluggat en hel del — främst psykologi — men ibland blir man modlös i stället för hoppfull. Ändå får man ju inte kasta yxan i sjön utan göra det bästa möjliga av för dagens situation.

1 MAJ I GENÈVE

—STADEN, DIT MORGONBRISFÄRDEN STÄLLES

F.D. ELEV VID NORDENS INTERNATIONELLA FOLKHÖGSKOLA BERÄTTAR

När det runt om i världen rustas för fullt, när världens arbetare sucka under trycket av arbetslöshetens bördor — i denna situation kan det vara intressant att deltaga i förstamajdemonstrationen i Genève — samlingsplatsen för all världens diplomati.

Det är första maj 1934. Solen står högt på himlen i Genève och stadens gator vimla av människor. Alla typer äro representerade, från grant utstyrda lantbrukare uppe från alptrakterna till mera homogena typer från själva staden.

Vi äro en grupp skandinaver, som ämna deltaga i demonstrationen och manifestera vår socialistiska uppfattning på den internationella mönstringsdagen för all världens arbetare. Samlingen sker vid Folkets Hus där demonstranterna redan börjat infinna sig vid vår ankomst till platsen. Vi lägga genast märke till en skara unga pojkar och flickor som under blomsterprydda bågar äro placerade först i tåget. De röda dukarna börja smälla för vinden, man blir ivrig att få ge sig iväg. På en del av transparangerna läses »Vi vilja inte kriget» samt »Front mot fascismen». De schweiziska arbetarna äro antimilitarister.

Vi få plats i ledet tillsammans med de kulturella organisationerna, esperantister, sport- och gymnastikorganisationer med flera. Vårt eget standar »Groupe Scandinave» uppmärksammas och vi bli hjärtligt hyllade av demonstranterna.

Så med ens går en rörelse genom människomassan — Internationalen spelas upp av Genève's spårvägsmäns orkester. Internationalen! Trots olikhet i språk och seder känner man med ens, tydligare än förut, innebörden av det internationella broderskapet och jämlikheten. »Ty Internationalen åt alla lycka bär.» Tåget sätter sig i rörelse och går genom stadens viktigaste delar. Traditionenligt äro gatorna kantade med människor, som ej känna plikten att gå med i ledet. Vädret är nyckfullt — samling i solsken, demonstration i

hällregn. Men strålande entusiasm hela tiden. Framme vid målet för demonstrationen, Plain Palais, skiner solen ånyo med oförminskad styrka. Där myllrar det av människor och allt som allt äro omkring 25.000 människor samlade. Längst bort på den stora platsen finnes en tribun, varifrån talen hållas och vidarebefordras genom högtalareanläggning. Bilden blir fullständig genom fanor och standar som äro uppställda på tribunen och bilda en mäktig bakgrund till människomassan.

Det stora antal, som slutit upp till demonstrationen, är en följd av det spända förhållandet i Genève vid denna tidpunkt. Folkmassorna äro förbitterade över kapitalismens hänsynslösa framfart. Den ena bankskandalen har i dessa dagar avlöst den andra. Den 30 april stängdes en av de största bankerna, Bank Disconto. Nyheten spred sig raskt och förtvivlade scener utspelades, när gamla män och kvinnor infunno sig för att få ut några fattiga francs, som de hade innestående, men blevo stoppade av polisen, som bevakade den stängda banken. Därav anledningen till att arbetare och bönder detta år i större antal än tidigare mött upp för att ge den sittande arbetare-regeringen sitt moraliska stöd.

Först framträder ledarna för ungdoms- och fackföreningsrörelsen i Genève. Så går det liksom en susning genom massorna. Nicole, arbetarerörelsens och regeringens ledare i Genève, visar sig på talarstolen. Han är en ståtlig ledaretyp, allvarlig, men blir stundom temperamentsfull, när han går till storms mot det bestående samhällsskicket. Med lidelse skildrar han de reaktionära krafternas övergrepp i diktaturländerna. Banksvindlarna i Genève få också sin beskärda del. En del av de konkursmässiga bankerna hade begärt en subvention å fyrtio millioner francs för att kunna fortsätta verksamheten. Enskilda hade lovat bidra med tjugu millioner och förbundsrepubliken med femton i det fall att kantonen och republiken Genève satsade fem millioner. Nicoles regering hade drivit igenom att dessa fem millioner ej utbetalades, varigenom bankerna blevo utan bidrag. Han säger, att det är deras ära, att dessa pengar ej blevo utbetalda. Med skärpa gör han gällande, att den internationella kapitalismens hajar ej skola stöd-

jas av staten, då de i vilda spekulationer förstöra medborgarnas små besparingar.

Att många främlingar äro närvarande, tolkar Nicole som ett bevis för att Internationalen lever. Den begeistrate människomassan avbryter talarengång på gång med sina hyllningar. När han slutar, utbryter en bifallsyttring, vars make jag ej tidigare bevittnat. Genom jublet tränger ropet från tusende strupar »Nicole, Nicole...» All deras känsla av hopp och längtan efter befrielse ligger i dessa ord. Som avslutning sjunges Internationalen. När sedan Nicole avlägsnar sig är det med möda han kan bana sig väg genom de täta led av människor som fylka sig kring honom för att få trycka hans hand. Man lyfter till och med upp de små barnen för att de skall få en smekning av den store mannen. Själv verkar han mest rörd av den uppmärksamhet, som ägnas honom.

Nicole har en märklig bana bakom sig. Han började som brevbärare och blev tidigt en bemärkt man inom arbetarerörelsen. Efter en tid tillträdde han posten som sekreterare för postmannafederationen och var snart i centrum genom sitt rakryggade uppträdande. Sedan han kommit till Genève grundade han tidningen *Le Travail*. I sin verksamhet där har han med skärpa vänt sig mot ämbetsmannas- och bankväsendet och är till följd därav innerligt hatad av borgarklassen. Han har vidare erhållit en massa åtal, vilket förhållande dock ej ändrat hans inställning. För ett par år sedan kom han i fängelse på grund av en fascistisk provokation. Efter fängelsevistelsen valdes han till polispresident i Genève. I sin egenskap av regeringschef har han mött många svårigheter på grund av att partiet saknar majoritet i parlamentet. Vid ett tillfälle vägrades han kontanter för administrativa ändamål, varför han nödgades resa till Bern och upptaga ett lån å tio millioner francs. Faktum är emellertid, att allt bredare massor av bönder och arbetare stött Nicole i hans strävanden att rensa upp i Genève under sin treåriga regeringstid.

Första maj, arbetarnas egen internationella dag på internationell mark! Under hänförelsen och de djupa intryck en sådan dag ger, kände vi i detta centrum av en orolig och osäker värld, att *I n t e r n a t i o n a l e n l e v e r.*

Försumma ej tillfället att komma med på Morgonbrisresan till Genève.

Alla upplysningar lämnas på Morgonbris exp., Västmannag. 2. Stockholm

"VI HA FÅTT ETT HELT ANNAT GREPP OM VÅR LILLA STAD", säga deltagarna i den bostadscirkel, som i höstas i anslutning till Morgonbris bostadsaktion startades av socialdemokratiska husmödrar i Eskilstuna.

VAD ÄR ETT HEM?

Vad är ett hem? Heidenstam har givit en vacker definition på det:

Ett hem det är det fästet
vi rest med murar trygga,
vår egen värld, den enda
vi mitt i världen bygga.

Svensk Damtidnings krönikös har gjort invändningar mot Morgonbris' uttryck att "hemmen måste bli startpunkten för goda medborgare". — "Skall hemmet inte bli annat än den plattform, från vilken man störtar sig ut i tävlingsbanan, då faller det en kall och sollös dager över mycket av mödrarnas gärning", säger fru Högström-Löfberg. Men hurudant hemmet som plattform är, är väl ändå av största vikt, det sätter sin prägel på människan och hennes gärning. Att barnen i yttre mening lämnar sitt hem, kan ju inte undvikas, i inre mening bär de det med sig överallt. Vad vi menar med ett verkligt hem utveckla vi i nedanstående artikel.

Jag var ute hos en av mina släktingar och vi satt och berättade vad vi var och en hade haft för oss på sommaren. — Och du har ju varit på något slags hem i Värmland? sade min kusin.

— Hem! utropade jag indignerad. — Du talar som om jag hade varit internerad! —

— Nej, sade min kusin i urskuldande ton, du förstår, jag menade bara att det inte var som ett vanligt pensionat utan — ja — mera hemlikt. —

Då förstod jag, nästan rörd, att för honom, den oförbätterlige ungarlen, framstod trots allt ett hem som den mest idealiska av alla mänskliga tillflyktsorter, vida höjd över pensionat och andra former av mänsklig samlevnad.

Hemmet är som äktenskapet: de som är inne i det, vill ut, och de som är utanför, vill in.

Det låter så tryggt och gott, men hur är det med murarna? De är grundade på den mest vulkaniska och oberäkneliga av alla grundvalar: samspelet mellan två människor. Det kan bli ett fäste i världen, en egen värld, men också ett fängelse som är olidligt. Är det inte bäst att vi gör oss av med den illusionen, att en viss årsinkomst, kärlek och en vigselring är en säker garanti för ett hem?

Man kan få höra människor som säger: Förr i världen höll folk ihop, därför att de måste, och då blev det inte så mycket skilsmässor. Men barnen till dessa människor, som "höll ihop", vad har de gjort? Det är de som infört skilsmässorna och den individuella friheten. Man måste dra den slutsatsen, att barnen inte alltid trivdes i hemmen som "höll ihop". Här kan det vara lämpligt att citera ordspråket: "Var plåga har sitt skri för sig, blott hälsan tiger still." Det finns ju ingen som bestrider, att det i alla tider funnits och finns och kommer att finnas lyckliga hem, grundade på en samhörighet, som är nog varaktig att bära de trygga murarna genom hela livet. Men eftersom hemmets problem diskuteras så mycket, måste det finnas många mindre lyckliga hem.

De mest extrema vill reformera hemmet genom kollektiv-hushåll. Mannen arbetar på sitt håll, hustrun på sitt, den kollektiva städerskan städar, middagen intages i den kollektiva matsalen, soporna placeras i det kollektiva sopnedkastet och barnen i det kollektiva barnutkastet. Kanske det bara är vanan som gör att vi inte tycker det kan passa för alla.

HEM

Men antag att kollektivhushållet vore verklighet, skulle människans hemproblem därmed vara löst? Jag tvivlar på det. Varför söker vi människor ett hem? Varför är det så förfärligt att vara hemlös? Jo, därför att ett hem är samhörighet med en eller kanske flera människor, en så stark samhörighet att man känner att man är nödvändig för någon, och den känslan är det som gör att en människa känner sig verkligt existensberättigad. Därför tycker jag, att det är en blodig ironi och gräslig parodi, när människor, som inte trivs med varandra, "håller ihop" för att inte "hemmet" skall splittras, och under tiden sliter sönder varandra med ständiga stridigheter.

Men ett hem kan man inte upplösa utan vidare, säger man. De gemensamma barnen, de gemensamma möblerna, de gemensamma minnena binder människor samman.

Tingen och minnena, ja. Om det trygga bokskåpet i ditt vardagsrum eller mannens kragkyddare som lämnats kvar i tamburen kommer dig att känna att detta är ditt hem och att du älskar det, då är bokskåpet och kragkyddaren symboler för ting, som man inte kan "se och ta på" och som ger dig ett fäste i världen. Men om de är symboler för något förgånget, så är de lik, och man skall inte låta liken titta. Det som är förgånget i ens liv, är förgånget, och man skall inte göra sitt liv till ett museum. Den som har mod att gå vidare, finner att livet alltid bjuder på nya möjligheter. Och ett museum av döda känslor och livlösa symboler blir inte något hem.

Ett hem kan vara ett hem utan att vara en bråkande idyll. Konflikter är oundvikliga i varje äktenskap. Men skall man inte våga strida med den man älskar? Kanske man kommer närmare en verklig förståelse, ju mer man vågar inse de verkliga skiljaktigheterna.

Är det kanske det, som är hemmets verkliga väsen, att två människor är oundgängliga för varandra?

Men i grund och botten är det inte nog att bygga sitt hem på en annan människa. Livet är oberäkneligt och döden kan ingen hindra. Även en ensam människa kan skapa ett hem omkring sig, om hon har den rätta kärleken till livet och människorna.

De yttre formerna är inte väsentliga — kollektivhushåll, familjehushåll, självförsörjandehushåll. Inifrån, från människans innersta väsen, måste hemmet reformeras. Varje människa skulle ha trygghet hos sig själv, ett hem hos livet, om det uttrycket får användas, hon skulle acceptera och älska livet och sig själv.

Älska sig själv — vi är så skuldbelastade genom uppfost-
ran och fördomar, att vi har vant oss vid att anse det som något fördömligt. Men hur skall en människa kunna älska andra, om hon inte har en positiv inställning till sig själv och vill sitt eget bästa?

Man måste börja med att älska sig själv? Men när har man rätt till det? Jo, i den tidiga barndomen. Ett litet barn är egoistiskt av naturen, andra människor betyder bara något i relation till dess eget jag. Denna skenbara hjärtlöshet är naturlig i de första barnåren. Om vi bara ville låta barnen få älska sig själva! Inte implanta hos dem att de är stygga, vilket förr ansågs vara rätta sättet att förbereda dem för livet. Behandla dem som de små människor de är. Då kommer egoismen att växa ut till människokärlek. Människan måste ha ett hem. Men ett hem, inte ett möbelmagasin eller matställe. Hemmet byggs inom människan.

Barbro LINDER

Föddes i fredat bo.

Blev vildfågel mot min natur.

Kretsar i tjutande nätter

över min moders bur.

Övergav rede och ho.

Ville ej bli kapun.

Längtar i tjutande nätter

åter till rede och dun.

Sänder mitt varningsskri
till alla som bor i bur.

Ser hur med slipade knivar

husbonden står på lur.

Skriar i gryning röd

högt över stilla hus.

Varnar för slipade knivar

tidigt i gryningsljus.

Är en borgares son
och föddes vid tryggad härd.

Flydde från fyra väggar

ut i gryningens värld.

Hånade sorgset allt

vad min moder höll kärt.

Fann allt mitt eget otryggt,

haltlöst och föga värt.

Blev en härold i krig
och drog över slagfält hän.

Pressade sällan och flyktigt

knät emot kvinnoknän.

Går mot ett vinkande mål.

Manar rolös till strid.

Finner ej lugn mellan sköldar,

ej vid min lägereld frid.

Längtar till fredat bo.

Är vildfågel mot min natur.

Stöter dock varje gryning

trofast i uppbrottets lur.

Hem, som mig fostrat har,

glömmer aldrig din famn!

Sviker ej hemlösa härens

vandring mot hem och hamn.

MORGONBRIS FÖLJETONG SYSTRARNA WICKSELL

(Forts. från föreg. n:r)

Deras två yngre systrar, Dalarnas vackraste flickor, var med bland arbetaroffren för explosionsolyckan vid ammunitionsfabriken. Den inträffade på morgonen, detonationerna hördes ända till Tegeltraven och himlen stod röd just över Rålambshovsskogen. Ambulansens hästar faktiskt lågo som streck utefter Drottningholmsvägen. Olyckan var arbetarnas eget fel. Flickorna kommo från de fria fälten och de blå åsarna. De trodde inte på farorna, de hade ännu inte lärt sig att ta sig i akt i den nya farliga värld, de sökt sig till, drivna av människornas eviga längtan efter att trampa nya marker.

HILMA

Det var så kallt att snön knarrade under fötterna, och drivorna lågo så höga, att de nästan överallt gömde gärdesgårdarna. Över gårderna i den lilla gläntan i skogen sprungo två små flickor som för livet. I den ena av de tre stugorna, som likt vilsna fåglar slagit sig ned i skogsgläntan, låg deras mor för döden. De närmaste grannarna voro borta, och far hade bett flickorna springa efter mor Ingeborg, vilken bodde i den västra stugan, som i dagligt tal benämndes "där väste". Mor Ingeborg var emellertid inte heller hemma och flickorna fingo vända ensamma tillbaka. När de kommo hem igen var mor redan död. Lungsoten, som i flera år undergrävt mors motståndskraft, hade fullbordat sitt verk, nu hade befriaren kommit.

Blek och kall låg mor i den undre väggfasta sängen i stugans enda rum. Stugan var visserligen byggd med två rum, men far hade aldrig hunnit eller orkat med att göra det inre rummet färdigt.

Det blev inga glada dagar de som nu följde, det blev ingen rolig jul den här gången.

Far var snickare och för övrigt händig med allt möjligt arbete, och han gjorde också hustruns likkista själv. Den förfärdigade han på kvällarna, på dagarna hade han annat arbete, som måste utföras.

Hyvelbänken hade han tagit in i rummet, där han bodde med sina tre flickor. Tolvåringen, som alltsedan späda år bott hos farmor, hade kommit hem till dem nu, för att åtminstone hålla småsystrarna, som voro respektive nio och sex år, sällskap och se till dem.

Långt fram på nätterna stod far vid sin hyvelbänk och arbetade på mors likkista. Och den lilla sexåringen, som själv var mycket mörkrädd, kunde inte tänka sig annat än att alla människor voro mörkrädda, och hon satt därför troget på en stol vid spisen med sina leksaker, så länge fadern stod vid arbetet. De äldre systrarna hade länge sovit i sina bäddar, när hon och far slutligen gick till vila. Hon kunde absolut inte förmås att lägga sig, så länge far var uppe och arbetade.

Och när hon senare i livet tänkte på denna tid, så var hon glad åt att hon vakade med far, ty i en sådan situation vore man nog glad att ha en mänsklig varelse i närheten, som ville vaka med en, även om det endast skulle vara en liten hjälplös sexåring.

Någon dag under julen begravdes mor, och så gick livet sin gilla gång igen, obekymrat om små fattiga moderlösa barnstackare.

Denna jul etsade sig dock så in i medvetandet hos den lilla sexåriga Hilma, att minnet av alla andra jular förbleknade, och alltid kastade detta barndomsminne en skugga över alla andra jular för henne.

Efter moderns död hade hemmet de första åren skötts av en kusin till fadern, men så dog även farfadern och då flyttade farmor till sonen och tog hand om honom och barnen. Och med henne kom också den äldsta flickan hem.

När Hilma var tretton och ett halvt år flyttade hon bort för att tjäna sitt bröd. En vacker vårdag vandrade hon vägen genom skogen, den vägen som hon så många gånger gått och sprungit till och från skolan och till och från byn, dit hon nu var på väg. Solstrålarna lekte över vägen där hon knalade framåt genom Stornäset, med sitt lilla knyte i handen. Det kändes litet underligt att ge sig av ut i världen på allvar. Hon hade visserligen varit borta förut, särskilt på höstarna, när barnen i de fattiga hemmen vanligtvis fingo ge sig ut att förtjäna en liten slant på att hjälpa till med potatisupptagning, vid de större gårdarna men då var det ju alltid bara fråga om en kortare tid, nu gällde det att flytta bort på allvar. Husbonden på stället dit hon kom var en släkting till hennes mor, och hon hade varit där ofta förut, förra sommaren till och med flera veckor, så hon var just inte främmande där, men ändå. Det var borta i alla fall och Hilma var ju bara tretton och ett halvt år.

När man kom ut ur skogen och ned för Stenbacken låg soldatbostället på vänster hand, sen var det en bit att gå innan man kom fram till den egentliga byn, som låg i en dalsänka.

Det var ingen stor by och det var egentligen inga rika människor som bodde där, om man nu undantager de två ungarlarna, som residerade i Rävliiden, en av de första stugorna och väl även den största. Men där fanns inga större jordrotter med stora förmögenheter, även om de mera välbeställda inom byn, av den fattigare befolkningen räknades som rika och avundsvärda människor.

Ägarna till Rävliiden voro snåla till ytterlighet, ja till och med så de rent av voro till en visa i bygden.

Och de voro också i övrigt litet underliga. Måns, den äldsta av bröderna gick alltid och småpratade för sig själv, och monologerna gällde nästan alltid pengar och affärer. Ja det påstods till och med av en av grannarna, att han en gång i kyrkan, mitt under predikan, slog den knutna handen i kyrkobänken och högt och tydligt uttalade orden: "trettio kronor". Men ibland hände det också att det var gamla kärleksaffärer som lekte honom i hågen. Han hade en gång

Ingen livsfarlig rökning, intet frätande eller illaluktande

medel vidare. Det välluktande preparatet

MOTAFLY

dödar absolut vägglöss, kackerlackor och annan ohyra, ävensom mal, mygg, flugor och andra insekter samt deras ägg och larver. Det skadar icke tapeter, möbler, kläder etc. Är ofarligt för människor, varför ingen risk finnes att under och efter desinfektionen vistas i lägenheten. Följ bruksanvisningen och ett gott resultat garanteras. Begär broschyr. Tel. 105 06. Säljes i kem.- o. järnaffärer samt å apotek.

Ensamförsäljare:

Berner & Zetterström AB, Göteborg

Intyg:

Den 12 Januari 1934 verkställdes desinfektion med "Motafly" mot vägglöss i fyra (4) lägenheter i min fastighet, Övra Kyrkogatan 21/23, Göteborg. Lägenheterna, som före desinfektionen voro svårt infekterade, befunnos vid besiktning i dag — sålunda efter snart tre (3) månader — fullständigt fria från vägglöss, vilket härmed intygas.

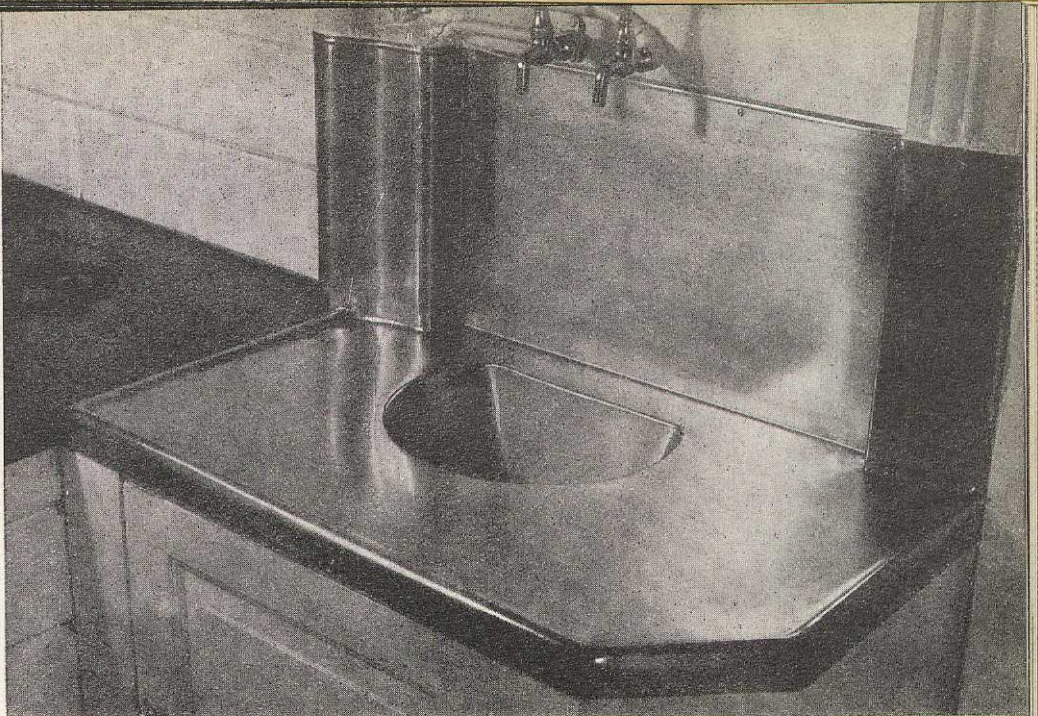
Göteborg d. 3 April 1934

V. J. Hanson,

Norra Allégatan 5,

Göteborg.

För både små och stora...

Varje kök det må vara stort eller litet, modernt eller omodernt, kan rationaliseras med hjälp av det rostfria stålet. — En rostfri diskbänk med diskho och slasktratt — även av rostfritt stål — sparar husmodern mycket arbete och även glas och porslin. — Arbete, ty den rostfria diskbänken angripes ej av något i köket

använt salt, syra eller lut. Alltid blank utan putsmedel. — Då arbetet är slut är det blott att torka av bänken med en fuktig trasa — den skinande, silverblanka ytan kommer genast fram. — Dessutom fjädrar plåtytan, varför glas och porslin ej så lätt slås sönder som mot en stenhård yta.

Då det nu gäller att göra Ert kök rostfritt — anlita en i branschen inarbetad, välkänd specialfirma.

■
"Rostfria Andersson" gör diskbänkar och allt vad därtill hör, passande för alla kök — såväl till äldre trästommar, som i standardformat. — Begär vår utförliga katalog. Tag det rostfria, där Ni kan lita på ett verkligt sakkunnigt arbete — tag det från

J. R. Andersson & Co. Aktiebolag
EUGENIAVÄGEN 44 - STOCKHOLM
Telefoner: 30 85 56, 30 86 40, 30 86 47

"Rostfria Andersson"

Morgonbrishusmödrarna på Skultunas vackra utställning i Västerås.

DÄR KVALITETEN SEGRAT

Morgonbris rundfråga till husmödrarna har bl. a. ådagalagt att erfarenheten särskilt i ett fall lärt den svenska husmodern att fråga efter kvaliteten före prisbilligheten, nämligen så snart det gäller aluminium för köket. Alla de husmödrar, som deltagit i Morgonbris marknadsundersökning, äro enstämmiga i sin förkastelse över den billiga aluminium, som satts i deras händer under de senaste åren och visat sig mycket oekonomisk, under det att kvalitetsaluminium blir, om den skötes rätt, bland det billigaste material man kan använda sig av i hushållet. Kooperativa förbundets inköpschef för järn- och metallvaror har också i en intervju påpekat, att vid en jämförelse med det rostfria visar det sig att köparen av en god aluminiumkastrull, som ändå inte behöver kosta över två kronor och gott stoppar i fem år, får en sådan kastrull gratis efter denna tid, om man räknar med fem procents ränta.

Då vid företagen provning Skultuna gått ut som en av de två fabriker, som

föra landets bästa aluminiumkvalitéer, var det synnerligen välmotiverat att Morgonbris industridag i Västerås även inrymde ett besök vid de Svenska Metallverken, till vilka Skultuna hör. Bilden härovan är just tagen vid husmödrarnas besök på Skultuna vackra utställning, där man passade på och förde fram alla förefintliga invändningar mot aluminium. Påståendet om aluminiums hälsovådlighet vederlades ännu en gång på ett tillfreds-

ställande sätt, klagomålen på att flänsen faller bort på kastrullerna voro här oberättigade, då kvalitetskastrullens fläns är fastsvetsad. Inför den allmänna villrådigheten om skötseln av aluminiumkärl gavs följande råd:

Soda och lut få ej användas vid rengöringen, vare sig för urkokning eller tvättning.

Enklaste och bästa rengöring åstadkommes genom att kärlet in- och utvändigt tvättas med en i varmt såpvatten och finaste skursand doppad lapp, varefter det avsköljes med varmt, rent vatten och torkas.

Den blankpolerade ytan avputsas med vanligt putsmedel.

För att kärlet må bibehålla sin vackra färg, bör det rengöras strax efter användandet och efter tvättningen väl torkas (bäst på en varm häll).

Före första kokningen bör kärlet urkokas med mjölk, då det överdrages med en gulvit hinna, som på grund av sin stora hårdhet skyddar mot slitning. För de många husmödrarna från brukssamhällen, där man redan lyckliggjorts med elektrifierade kök och därför uttalat önskemål om tillräckligt tjocka plansvarvade kärl, upplystes det, att Skultuna tillverkar sådana för Agaspisar, Ivaspisar, elektriska spisar och kokplattor och det med en tjockare botten än någon annan fabrikant, nämligen ända till 8 mm.

Här vid sidan återges några av de nyheter, som främst fångade Morgonbrishusmödrarnas intresse och på vilka de gärna ville uppmärksamma sina kamrater runt landet.

*Komb. mjölk- och grädd-
flaska, blankpolerad:*

2 lit. med $\frac{1}{3}$ lit. gräddkärl.

Pris pr st. kr. 4:40

3 lit. med $\frac{1}{3}$ lit. gräddkärl.

Pris pr st. kr. 4:90

*Stekpanna av extra tjock
plåt, blankpolerad, med
aluminiumskaft, 4 storl.:*

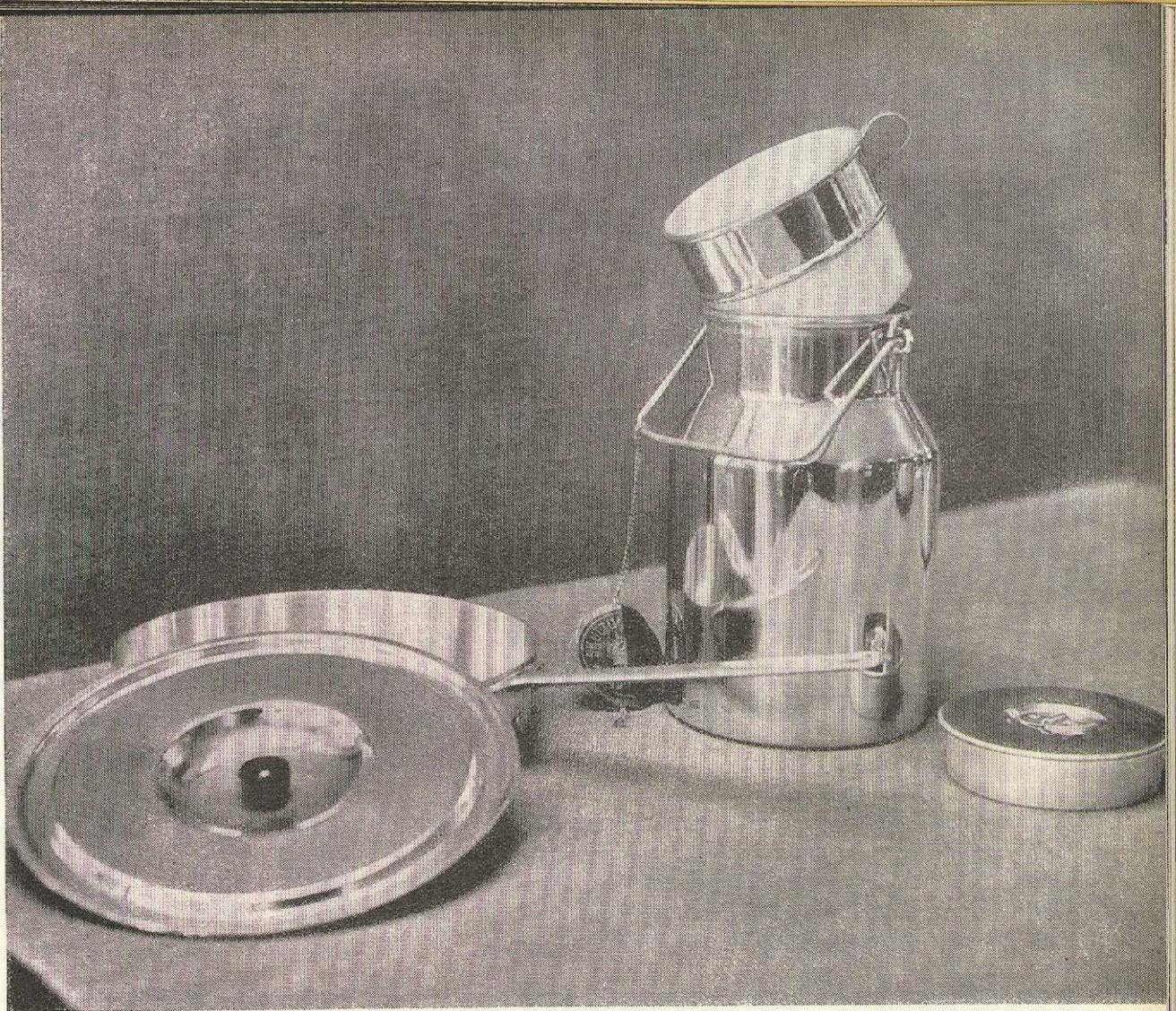
Pris 2:20, 2:50, 3:10, 3:60.

*Locket av blankpolerad alu-
minium med ebonitknopp
nerlagd i en fördjupning i
locket, så att ett annat kärl
kan sättas ovanpå:*

18 cm kr. 1:20

22 cm kr. 1:40

24 cm kr. 1:50

*Komb. gröt och potatis-
kokare för kokplatta. 3
olika storlekar:*

Pris fr. 14:40—17:10 pr st.

*Bakform. 2 liter rymd
under innerlocket:*

Pris pr st. kr. 5:50

*Koniska litermått grade-
rade (bilden till vänster):*

Rymd 0,5 lit. pr st. kr. 1:50

Rymd 1,0 lit. pr st. kr. 2:—

*Kopp- och centilitermått
(vitbetsade):*

Rymd 0,25 lit. pr st. kr. 0:80

*Prov på Skultuna s
plansvarvade bottenar för
hushållskärl. 5—8 mm
godstjocklek.*

**SKULTUNAVARA —
KVALITETSVARA**

"Lätt att värma upp, lätt att hålla varmt och dragfritt"

Operasångerskan fru Irma Björck säger bl. a. om Treetex:

Fru Irma Björck, liksom oräkneliga andra, prisar Treetexmaterialets många goda egenskaper, och hon slutar med att säga: Skall någon bygga nytt eller renovera ett gammalt hus — så är mitt råd: använd Treetex, då vet Ni på förhand, att Ni får det ombonat och att Ni blir nöjd.

DET är till stor del tack vare direktör J. E. Ohlssons — Bilolles — goda råd som vi numera isolerat invändigt väggar och tak med Treetex. Vi ha ogenerat bott i kallaste vintermånader här ute, något som var omöjligt tidigare, och huset är som sagt lätt att värma upp och lätt att hålla varmt och därtill dragfritt, Ja, vad kan jag egentligen säga mer för att uttrycka vår belåtenhet med Treetex. Jo, att Treetex, behandlat med plastisk färg, ger förtjusande effekter och ytor. Titta på mina tak till exempel. Kan man se något vackrare.

TREETEX

A.B. MO OCH DOMSJÖ WALLBOARD CO., STOCKHOLM.

EN FÖRSTKLASSIG BOSTAD

för en överkomlig kostnad,

ETT EGET HEM

enligt Edra speciella önskemål,
bjudes Eder i

STOCKHOLMS STADS TRÄDGÅRDSSTÄDER

i BROMMA och ENSKEDE

Upplysningar angående tomter lämnas av

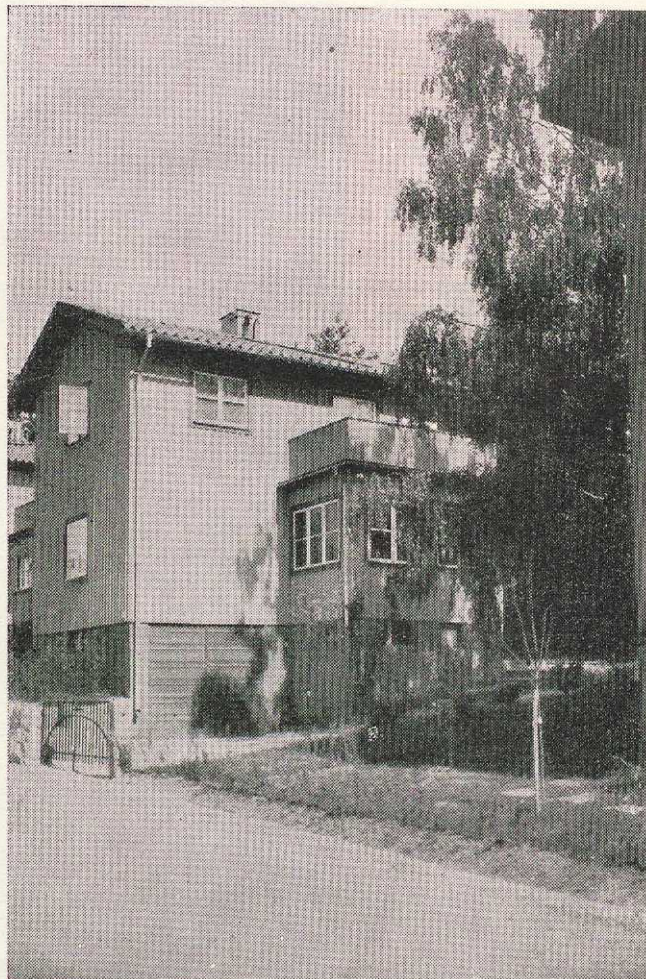
STOCKHOLMS STADS FASTIGHETSKONTOR

Lantegendomsavdelningen

Tel. Stadshuset 54 Direkt linje 50 11 22

**STOCKHOLMS STADS
TRÄDGÅRDSSTÄDER**

KAFFEPANNOR

av polerad aluminium med *ebonit-isolerat* handtag.

5 mm tjock plansvarvad botten.

Rymd lit.	1,3	2	3
Diam. cm	15	18	20
Pris pr st. kr.	6:—	7:—	8:—

Svea aluminiumkärl tillverkas såväl med som utan isolering å skaft och öron. Då i handeln jämväl förekommer handtag av emaljläckerad järnplåt, fästes uppmärksamheten på att handtagen för att fylla sitt ändmål böra vara av *ebonitiserad aluminium*.

KAFFEBRYGGARE (för gasspis).

av polerad aluminium med *rotting-lindade* handtag.

Rymd lit.	0,75	1	1,5	2
Pris pr st. kr.	6:—	6:50	7:—	7:50

Vatten påfylls först, varefter innerdelen nedsättes och det finmalda kaffet tömmer i den perforerade kaffebehållaren. Då vattnet blir varmt tryckes det genom hålen i foten upp till glaslocket, varifrån det stötvis sköljer över kaffet i behållaren, så att en ständig cirkulation uppstår.

Samtliga kaffebryggare levereras med bricka enligt vidstående illustration.

KITTLAR

av polerad aluminium med öron och lockbygel *ebonitiserade*. Svetsad fläns.

Rymd lit. 3	pr st. kr. 5:10
Rymd lit. 4	pr st. kr. 5:75
Rymd lit. 5	pr st. kr. 6:75
Rymd lit. 6	pr st. kr. 7:25
Rymd lit. 8	pr st. kr. 9:—

KASTRULLER

av polerad aluminium med skaft och lockbygel *ebonitiserade*.

5 mm tjock plansvarvad botten.

Rymd lit.	Diam. cm.	Höjd cm.	Pr st. kr.
1	14	8,5	4:50
1,5	15	10	5:25
2	18	11	6:—
3	20	12,5	7:—
4	22	14	8:—

KASTRULLER

av polerad aluminium med träskaft.

Extra tjock plåt. Svetsad fläns.

Rymd lit.	Diam. cm.	Höjd cm.	Pr st. kr.
1	13	9	2:30
1,5	15	10	2:55
2	16	11	2:90
2,5	19	10	3:50
3	19	12	3:75
4	20,5	14	4:35

Där kvaliteten segrat

En av de fabriker, som vid företagen prövning visat sig föra landets bästa aluminiumkvalitéer är

NICKELFABRIKSAKTIEBOLAGET GOTTFRID CARLSSON
ESKILSTUNA

SVEA

Inreg. varumärke.

Detta kvalitetsmärke föres i Kooperativa affärer

Aluminiumkärl för elektriska spisar, kokplattor samt Aga- och Ivaspisar,

dubbeltjocka med planslipad botten.

Stekpannor, tre storlekar: Diam. 20—24 cm. Höjd 4 cm.
Pris kr. 5:50—6:50.

Värmeisolerande skaft. Plåttjocklek 5 mm.

Kaffepannor, tre storl.: Rymd 1—2 lit. Pris kr. 3:50—4:50.
Värmeisolerande handtag. Plåttjocklek 4 mm.

Kittlar, 8 storlekar: Rymd 1—6 lit. Pris kr. 4:00—9:80.
Värmeisolerande öron och lockhandtag. Plåttjocklek 5 mm.

Kastruller, sex storlekar: Rymd 1—4 lit. Pris kr. 4:00—7:80.
Värmeisolerande skaft och lockhandtag. Plåttjocklek 5 mm.

Lock, plana, fem storlekar. Diam. 14—22 cm. Pris kr. 0:80—1:60. Värmeisolerande handtag.

Där kvaliteten segrat

Ur Morgonbris enquête:

— Aluminiumkärl bör förkastas, förklara husmödrar i Ankarsrum och Ljusdal. Men husmödrarna i Holmsund ge anledningen till denna förkastelsedom: Det är den billiga sekunda aluminium, som ej skulle föras i handeln. Det är den som ej håller. Nej, fram för kvalitetsvaran. — Ja, rätt skött är den goda aluminiumkastrullen den bästa och billigaste man kan ha i köket, medge stockholmare och de få instämmanden från landets alla hörn: Aluminium är säkerligen bäst.

Från Norrland och andra landsdelar, vilka redan äro elektrifierade uttalas livliga önskemål om kokkärl, lämpliga att användas för elektriska spisar och värmeplattor. Då Kungsör är en av de fabriker som en stor del av de i Morgonbris rundfråga deltagande husmödrarna särskilt framhålla ha vi vänt oss till densamma och fått att som svar till tidningens läsare förmedla vidstående varupresentation:

Bakning utan bakugn direkt på gas- eller fotogenkök medger Bakapparaten "Kungsör"

Rymd 1½ lit. Pris kr. 4:50. Rymd 2¼ lit. Pris. kr. 6:—.
Värmeisolerande öron och lockhandtag. I denna kan gräddas alla slags bakverk såsom sockerkaka, pepparkaka, jästpulverkrans samt alla sorters puddingar och gratiner.

A.-B. Kungsörs Bleckkärlsfabrik
Kungsör

M. Zadigs fabriksmärke,
inskuret i tvål.

Ett gott märke

M. Zadigs tvättpulver med
violdoft: helpaket 55 öre,
halvpaket 30 öre.

Tvålflingor med violdoft:
½ kg paket 80 öre, ¼ kg
paket 45 öre.

I renlighetens tjänst

Om det är sant vad som sagts, att ett folks civilisation kan mätas efter dess förbrukning av tvål, så stå de skandinaviska länderna högt. Renlighet är ett behov hos nutidsmänniskan. Och ju kräsare detta behov blir, desto större krav ställas på rengöringsmedlen.

Sedan mer än 70 år har firman M. Zadig i Malmö verkat i renlighetens tjänst — till fromma för tusenden av svenska hem. På höjden av fullkomlighet stå alla dess framstående alster.

Liksom hemmets och familjens trevnad är beroende av tvättade eller bonade golv, rent och doftande linne, fin och glänsande disk, putsat så att man till varje stund kan bjuda gäster välkomna, så är den personliga hygien en oerhört viktig fråga för samtrevnaden. Något Divicrème när man tvättat sig efter arbetet, ger fräscha händer, något Oral vid tandborstningen — och Ni känner Er som en ny människa. — M. Zadigs Barnpuder med lanolin är det yppersta vid småbarnsvård.

Dryg och god 25 öres tvål.

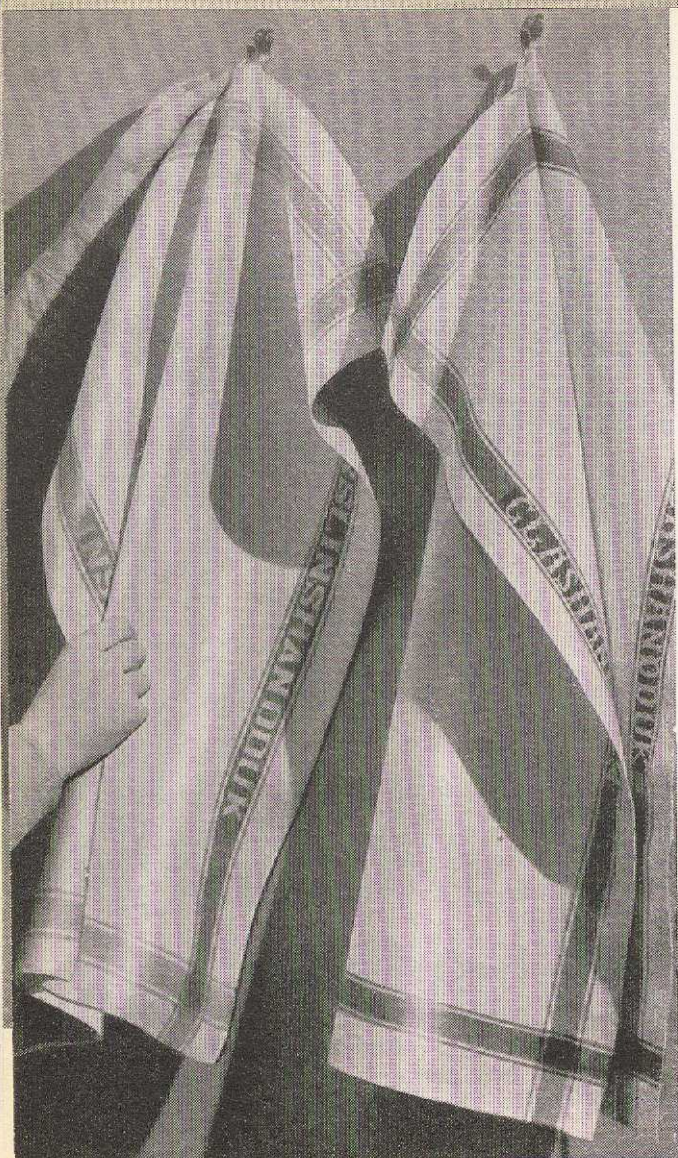
Divi Hudcrème eller
Coldcrème: 1:— kr.
större och 50 öre
mindre tub.

Lanolincrème 50 öre.

Oraltandcrème 50 öre.

Barnpuder med lano-
lin 1:— kr. burken.

Välj hellinne!

... att torka disken på

Kökshanddukarna bära linneförrådets tyngsta arbetsbörda — därför är det viktigt att Ni väljer dem med tanke på att få gedigen, hållbar *kvalitet*... Almedahls hellinnehanddukar ge garanti för lättaste hushållsarbete och bästa linneekonomi, de äga seg slitstyrka och prydligt utseende. Komplettera efterhand med Almedahls så att Ni får en komplett uppsättning för olika ändamål: det är både ekonomiskt och praktiskt med särskilda handdukar för glas, porslin, knivar.

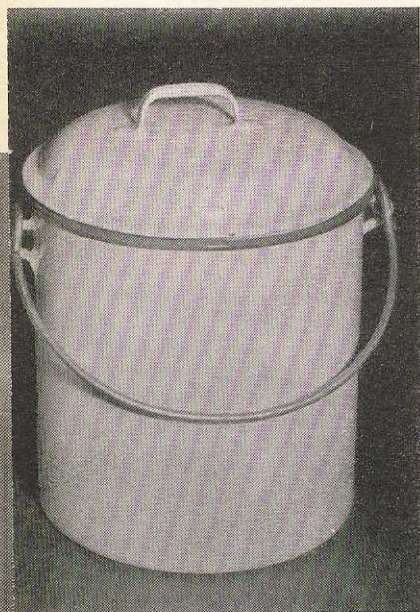
...för toalettbruk

En hellinnehandduk känns smidig, behaglig och ändå stadig mot huden — den torkar torrt utan att bli våt och sladdrig — den är inbjudande och fräsch både att se på och att ta i. Och även ur rent praktisk synpunkt väljer Ni rätt, om Ni väljer Almedahls toalett-handdukar av hellinne — de äro de slitstarkaste och mest ekonomiska som finnas.

ALMEDAHL'S

HANDDUKAR

Finns i alla välsorterade manufakturaffärer

Av alla bekymmer som en husmoder har för att arbetet i hemmet skall gå lätt och bekvämt är nog vad slags kokkärl hon skall använda vid den ständigt återkommande matlagningen.

Det finnes ju flera slag av kokkärl, mer eller mindre lättskötta när det gäller rengöringen, men av alla äro emaljkarlen obetingat de mest praktiska. En sköljning under vattenkranen innan kärlet tages i bruk är tillräckligt och efter användandet kan det lätt och behändigt rengöras med varmt vatten.

Alltså ingen skurning eller polering, ty i emaljytan fastnar ej några matrester.

Visserligen kan vidbränning ske i emaljerade kokkärl såväl som i andra och ett lager av "pannsten" kan även uppstå efter någon tids användning, men denna kan lätt avlägsnas med litet saltsyra och kärlet blir åter som nytt.

Många husmödrar ha nog insett fördelen av att använda emaljerade kärl i hushållet, ty efterfrågan av CARL LUNDS stålmaljerade hushållsartiklar har blivit allt större under senare tiden.

Kaffet t. ex. brygges uti Carl Lunds kaffekannor. Påsen fästes på den lösa kaffetratten, det finmalda kaffet slås uti denna och kokhett vatten påhålls, varefter genomsilning göres några gånger.

Kaffearomen kokas inte bort såsom sker i kittel eller glaspumpa och kaffet får ingen bismak av emaljen.

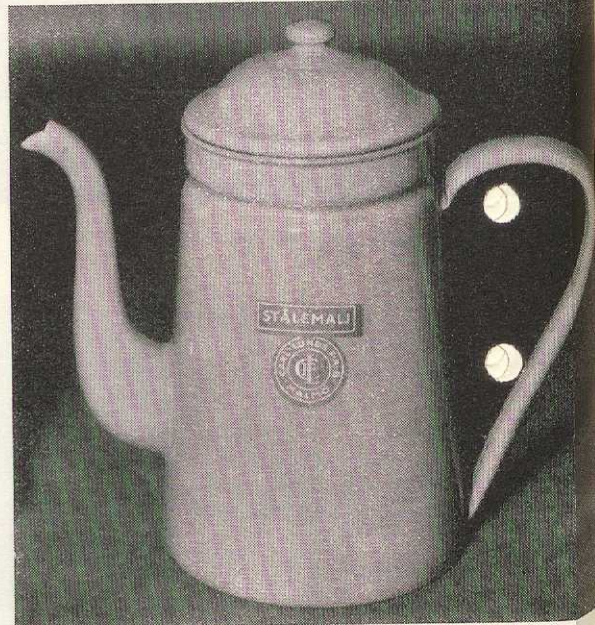
Den som tvekar att använda emaljerade kärl bör göra ett försök med CARL LUNDS stålmalj och tillfredsställelsen uteblir icke. De äro hållbara och tåla stora påfrestningar.

CARL LUNDS

STÅL-EMALJ

är äkta svenskt fabrikat och säljes i alla välsorterade Järn- och Bosättningsaffärer.

KÖP STÅLEMALJ

i ungdomen varit kär i en flicka, men som hon var fattig kunde han förstås inte gifta sig med henne, hade väl för resten inte fått för modern även om han velat. Tydligt var dock att han aldrig kunde få henne ur tankarne. Rätt vad det var så kunde han, när han gick och arbetade ute på åkern, slå armarna om någon sädesskyl, eller vad annat som fanns i närheten och utropa: "O, du Britta! Eller när han traskade vägen genom byn, till ägora på andra sidan, och han hade något tillhygge i handen, högaffel eller grepe, så rätt vad han gick kunde han med kraft slå vad han hade i händer i närmaste gärdesgård och utropa: "Ingen har älskat mig som du Britta!"

Måns var emellertid arbetsmyran i motsats till Hans, den andre brodern, som var en riktig goddagspilt. Han tyckte bäst om att gå i skafferiet och lapa grädde. God mat var för honom livets högsta goda. Han var också tjock och välfödd och så värst mycket arbete blev inte uträttat av honom. Vackra sommardagar gick han helst och promenerade, eller satt och gassade sig i solskenet. Ibland kunde han komma mitt i sommarvärmen med en varm ylleduk lindad om halsen, och när man då frågade om han hade ont i halsen, förklarade han att han var så orolig att han skulle få ont. Han gick alltid och gruvade sig för att han skulle bli sjuk på ett eller annat sätt.

Han blev den som levde längst av bröderna, och antagligen anfäktades han på slutet av ruelle över att snålheten narrat dem att inte alltid handla fullt redbart och rejält mot medmänniskorna, han anslog nämligen tiotusen kronor till kyrkan, i sitt testamente, och det fanns nog spjuvvar som menade att det skulle vara ett försök att muta vår Herre.

(Forts. i nästa n:r.)

FÖRST på inköpslistan

Kellogg's Corn Flakes bör alltid stå först på Eder inköpslista. De äro faktiskt så behändiga att ha i skafferiet och ta till, när man vill göra i ordning något i en hast. — Kellogg's Majsflingor äro alltid färdiga att serveras till frukost, mellanmål eller till kvällen, när man vill ha något lätt att äta.

Corn Flakes med lingon eller äppelmos samt mjölk borde Ni verkligen försöka — det är både billigt och gott. Tack vare Kellogg's patenterade förpackning hålla sig flingorna alltid färska och fräsiga. Köp ett paket i dag! Eder handlande för dem alltid i lager.

Kellogg's
CORN FLAKES

468

Vad varje ansvarsfull husmoder bör veta

det är sammansättningen av födan enligt de lagar, som föreskrivas av den moderna näringsvetenskapen. Det bör bli slut på en slentrian i detta fall, som långsamt men säkert undergräver släktets hälsa. Det är allvarliga vidräkningar, den moderna forskningen anställer med vår nuvarande dietregim. På Bonniers förlag har utkommit en broschyr »Säg mig vad du äter . . . En redogörelse för vetenskapens senaste rön i fråga om vår födas sammansättning». Den kostar i bokhandeln Kr. 0:75, men Ni kan erhålla den från oss mot insändande av 30 öre i porto samt adress, eventuellt här bifogade kupong.

Öka Edert husmoderliga vetande till glädje för Eder själv, Eder familj och Edra barn genom att lyssna till de råd, som här givas.

A-B BANAN-KOMPANIET
Stockholms Frihamn

KUPONG

Sänd mig mot bifogade 30 öre i porto den på Bonniers förlag utkomna broschyren »Säg mig vad du äter . . .»

Namn:

Adress:

Morgonbris 5-35

65 ÅR

Kära Agda.

När jag läser tidningarnas meddelanden om att Du fyller 65 år, så sitter jag och tänker på den tiden då jag först lärde känna dig. Du var då ordförande och korresponderande för den av Socialdemokratiska kvinnokongressen valda Centralstyrelsen, vilket innebar att Du fick ha en moderlig omsorg om alla klubbstyrelser och de få distriktsstyrelser, som på den tiden fanns i landet.

Det var nog inte alltid ett lätt och roligt arbete, så besvärliga som vi kunde vara ibland — jag kan ju i det fallet tala av egen erfarenhet. Antagligen var jag heller inte bland de bästa och lätthanterligaste. Men Du var alltid förstående och uppmuntrande. Troligtvis anar Du inte själv hur mycket Du betydde för oss, som på den tiden togo de första staplande stegen på den politiska vädbanan. Du trodde på oss och denna Din tro hjälpte oss över svårigheterna.

Så blev Du riksdagsledamot. Då blev det glädje överallt ute i landet. Alla Dina vänner gladdes, som över en stor seger. Och nu har Du suttit bland de andra lagstiftarna på Helgeandsholmen i snart femton år. Tänk att det är så lång tid sedan det politiska genombrottet skedde. Det förefaller överkligt, lika överkligt som att Du fyllt 65 år. Men det är ju ingen ålder för den vars själ är ung. Ännu har Du mycket kvar att uträtta i arbetet för framskapandet av bättre förhållanden för de små och tillbakasatta i samhället. I det arbetet har Du alltid varit en trogen och pålitlig kämpe.

Och vi tacka Dig därför, samtidigt som vi tacka för gott kamratskap under de år som gått, och önska Dig många goda framgångsrika år ännu.

Hulda FLOOD.

70 ÅR

En av de Stockholmska kvinnoklubbarnas grand old lady, Hanna Ljungberg uppnår den 28 april sin 70-årsdag. —

Hon är en bland dem som var med i ledningen då seklet var ungt, men som förmått bevara sinnets ungdomliga friskhet och kamplust genom åren. Om mångsidighet betyder splittning har det för Hanna Ljungberg betydligt motsatsen, när hon förstått att på ett sällsynt helgjutet sätt med hela sin personlighet omfatta det väsentliga i varje strävan som avsett icke endast kvinnornas medborgarrätt och medborgaransvar utan hela arbetareklassens meddelaktighet i samhällsansvaret.

Hon har därför alltid varit lika verksam då det gällt att värna om förutsättningarna för ett sunt familjeliv, som när det gällt att få till stånd en opinion mot allt för långt gående skyddslagar för enbart kvinnor. Hon har allt från de tidigaste strävandena för kvinnans po-

litiska rösträtt insett att endast den som får pröva sina vingor kan lära sig använda dem. Hon var verksamt med under de första mödosamma åren, då de hårda spadtagen togos för att bereda marken för konsumentkooperationen, då erfarenheten fick byggas på gjorda misstag och det gällde att genom kvinnornas lojalitet och medverkan vinna avsättning för även mindre kuranta varor.

Inom Södra kvinnoklubben värdera vi Hanna Ljungberg för hennes insatser, inte minst som ordförande under de strävsamma åren efter 1909. Utan också därför att hon genom sitt exempel visat oss samma trofasthet och målmedvetenhet i strävan för den målsättning arbetsprogrammet omfattar även då vi befinna oss som medlem i ledet.

I förhoppning om att kommande höstdagar må bli som ljusa rofyllda septemberdagar — bringa vi vårt tack och hyllning. B. J.

Låt oss presentera

systrarna **vinetta**

smidiga och nätta

De representera strumpfamiljen Vinetta och vilja hjälpa de svenska damerna att skingra strumpbekymren.

Elegans — slitstyrka — lågt pris — det är Vinetta-strumpornas egenskaper.

Strumpfamiljen Vinetta är stor, men särskilt vilja vi framhålla nedanstående syskonkvaliteter, som gå under beteckningen Vinetta Special:

vinetta
Special

Helt fasonstickade av matt konstsilke, pläterade med tråd, extra förstärkt sula häl och tå, cubanhäl.

konstsilke-flor . . . 3:— konstsilke 3:25

i manufaktursäljande

konsum — kooperativa

och hemvärme. Jag ser en annan fäbodstuga, som vi ena sommarveckan lämnat nyskurad och fejad och fin. Andra veckan kommo vi tillbaka och fann hela servisen nerdragen, mattor och golv nersmutsade, matrester i alla möjliga pytsar, kaffepannan full med sump, dörren avlyftad, flugor och råttor vilt huserande bland matpytsarna. En hel dag fick vi offra, innan vi hade fått ordning, så att vi kunde känna igen vår stuga. Den gången skyldes det på "nä sämre folk". Jag går tillbaka till vår stuga och möts av den utvräta sänghalmen. En tanke slår mej: "Tänk, hur lätt gnistorna från den öppna spisen kunnat sprätta ut i halmen och sätta eld på stugan, ja, hela vallen." Kan man skylla på "sämre folk" här? Ja tror inte, att föreningen ifråga skulle vilja lystra till den benämningen. I min enfald har jag trott, att för en sammanslutning av idrottsfolk var disciplin en självklar sak, såväl självdisciplin som truppdisciplin. Jag har varit tillsammans med många grupper av folk ute på utfärder, men jag har ännu aldrig varit tillsammans med någon som haft så lite disciplin, att de ej ansett det självklart att städa upp och göra i ordning efter sig, när de rastat. En fäbodstuga bör se lika inbjudande ut, när man lämnar den, som den var, när man kom.

Det ordas så mycket om hembygds-vård och om att slå vakt om allt gam-

malt i våra dar. Hur gör vi det? Här ha vi ju något gammalt värdefullt i dessa fäbodstugor. De kunna skänka mycket av glädje och trevnad åt en kommande ungdom. De kunna bli ett härligt rastställe för många skidutflykter till. Hur vårda vi dem? Skola de, som så mycket annat värdefullt, falla offer för framstormande vandaler. Det är ju visserligen inga romerska riken som störta samman, men det är oersättliga värden, som så småningom gå förlorade. I det här fallet kan ju visserligen fönstren ersättas

med nya, smidena på luckorna repareras, och ny halm liksom ny ved forslas upp till vallen, men kvar står dock skammen av en framfart, som man möjligen skulle kunna vänta sig av några riktiga busfrön, men ingalunda av bildade människor.

Solen har krupit bakom en molnbank, vi se på varandra, vad försvarslös och dyster vallen verkar nu. Förstämda spanna vi på skidorna. Det är ingen tal om brasa, kaffe eller trevnad. Vi kan inte fort nog komma bort från vallen. E. I.

*Ett elegant
Germa-
garnityr*

**i förnäm
DMB-kvalitet**

DMB-Diagonalmilanese i Bembergssilke är den ädlaste av alla konstsilkeprodukter.

Germa DMB är bättre än charmeuse genom sin skimrande smidighet, sin skönhet och hållbarhet.

Pröva själv Germa DMB och Ni skall erfara hur överlägsen den är. Ett lyxplagg i allt utom priset.

GERMA

**Varje husmor
strävar efter det bästa,
beqär**

**och hela familjen
blir belåten.**

A.-B. ÖREBRO ÅNGBAGERI
ÖREBRO TEL. 4232 & 4212

Krig är förklarat!

Massmorden i alla nedlusade fastigheter och lägenheter äro nu i full gång och väggohyran och dess ägg tillintetgöras. Full garanti för seger och varaktig fred lämpas. Desinfektion med "DÖDSSTRÅLEN" utförd av oss, svarar för ett bekvämt-diskretbilligt-effektivt-utrotningskrig. Inga fläckar uppstå — ingen lukt — inget obehag av något slag.

Arbeten utföras av:

Desinfektionsfirman Värmestrålen
Tel. 11 64 29, 20 32 29. Stockholm.

Permanent 10 kr.

under garanti med originalolja

Elektr. kamond. 1:50
Klippn.o.tångond.1:50
Champ. m. mise en
plis 1:50

Tel. 16516, 16517.

Fransiska's Frisersalonger
Kapeliplatsen 2. Kapellgatan 10

Kappor, Dräkter, Tyger, Pälsar

STÄCK & Co
V. HAMNGAT 13

Nytt sätt

att få kaffet

fulligare

Om man i lämpliga proportioner blandar Brunum med sitt vanliga kaffe, så blir det senare mycket fulligare i smaken. Det är detta som gjort att Brunum, det av specialförädlade jordbruksprodukter framställda "svenska kaffet" blivit så uppskattat. Tag hem ett paket och prova själv.

35 öre per 1/4 kilo.

Blanda
med **Brunum**

ANNONSÖR I GÖTEBORG:

KUNGS-RADIO

med sin över hela vårt land erkänt enastående ljudkvalité sprider glädje och trevnad i hemmet får provas utan köptvång. Begagnade apparater tagas i utbyte. Ring 363 93 eller vänd Eder till vår närmaste återförsäljare.

Bröderna Anderssons
Velociped- & Radiofabrik
KUNGS-GATAN 16 · GÖTEBORG

STYRSÖ HAVSBAD

50 min. härlig ångbåtsresa från Göteborg
HOTELL + RESTAURANT

Fullständ. spriträttigheter. Salta varma
och kalla bad. Segling. Tennis. Fiske.

SÄSONG JUNI - AUGUSTI

Prospekt från A-B. Styrsö Havsbad

Telefon Göteborg 38445

Hur en duktig kontorsflicka blir en duktig husmor

Klokhet kan ersätta erfarenhet — i köket såväl som på kontoret.

Använd smör — det är ett klokt råd till en ung husmor. Smöret har en stor förmåga att liksom skyla över bristen på erfarenhet. Med en tillräcklig tillsats av smör blir även enkla och billiga råvaror goda, aptitretande rätter. Ni lyckas alltid utmärkt.

Tänk dessutom på smörets näringsvärde. Varje gram tillför kroppen ämnen, som endast sparsamt förekomma i andra livsmedel.

*Använd SMÖR för hälsans skull
— och den goda smakens*

Lucretia

(CRÈME DE PARIS)

De franska crèmerna LUCRETIA utgöra resultatet av årslånga vetenskapliga experiment för att frambringa det förnämsta, bästa och modernaste på hudpreparatens område. LUCRETIA-crèmerna anses av experter såsom de bästa och samtidigt mest ekonomiska. Från tillverkningens början är allt inriktat på att skapa en ren produkt, fri från alla skadliga ämnen. Liten burk kr. 1:—. Stor burk kr. 3:—.

Författarinnan Margit Palmær skriver:

Den intellektuellt arbetande kvinnan får vara lika nogräknad med sitt yttre som alla andra i våra dagar. Tyvärr är inte arbetet vid böcker och skrivmaskin särskilt befordrande för ungdom och skönhet. Det är däremot en god hudkräm. Jag har funnit, att LUCRETIA väl och mer än väl fyller de anspråk man kan ställa på en modern ansiktskräm — och jag begagnar mig dagligen av den.

Ensamförsäljare för Sverige:

A-B MIDEHA, Kungsgatan 31-33, Stockholm
TELEFON: 211887

AKTUELLA

politiska, sociala och ekonomiska

PROBLEM

behandlas och diskuteras i

FACKFÖRENINGSRÖRELSEN

Organ för Landsorganisationen i Sverige.

Redaktör: SIGFRID HANSSON

Pris för år Kr. 6:15

Prenumeration genom posten eller hos

LANDSSEKRETARIATET,
Barnhusgatan 18 - Stockholm
Telefon 10 50 49 - Postgiro 850

TANDLÄKARE

Ove Tolstrup

PRIVATKLINIK

S:t Eriksgatan 74, 2 tr.
Tel. 315152

Mottagningstider:

Vardagar kl. 9—12 o. 2—7
Lördagar kl. 9—2

Annan tid efter överens-
kommelse pr telefon

Låga taxor

Kostnadsfri rådfrågning

Kvinnoförbundets medlemmar erhålla 10 proc. rabatt.

Slit ej smutsen ur kläderna Lös upp den med Tvättbjörn

Borstning och skrubbing behövs ej. Bevara Ert dyrbara linneförråd och tvätta med TVÄTT-BJÖRN, som löser smutsen så att den rinner ur. Ni får då en friskt doftande, verkligt ren tvätt och besparas det tunga arbetet med borstning och skrubbing. Gör som alla andra

tvätta med

**VITA
TVÄTT-BJÖRN**

som löser
smutsen mildt
men effektivt

Följ bruks-
anvisningen
på paketet.

TB. III-2.

Första vårkaffet i täppan
förhöjes av en vällyckad
sockerkaka bakad med

EKSTRÖMS

MODERNA
BAKPULVER

morgonbris maj 35 öre

BRÖDERNA LAGERSTRÖM, OFFSET